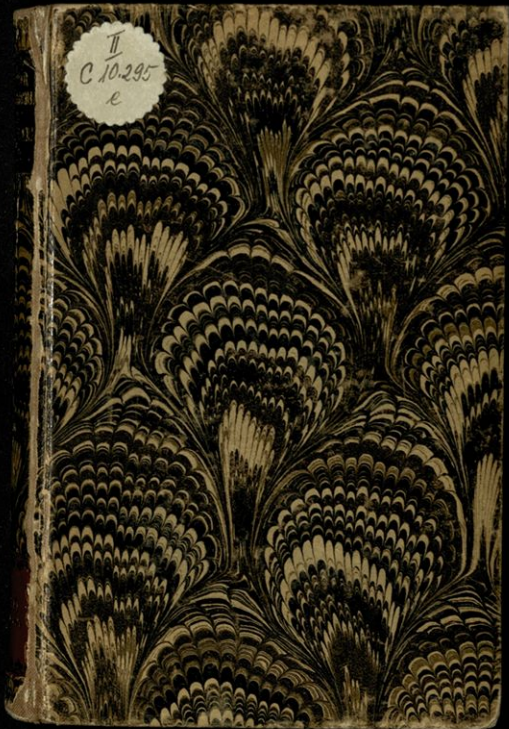
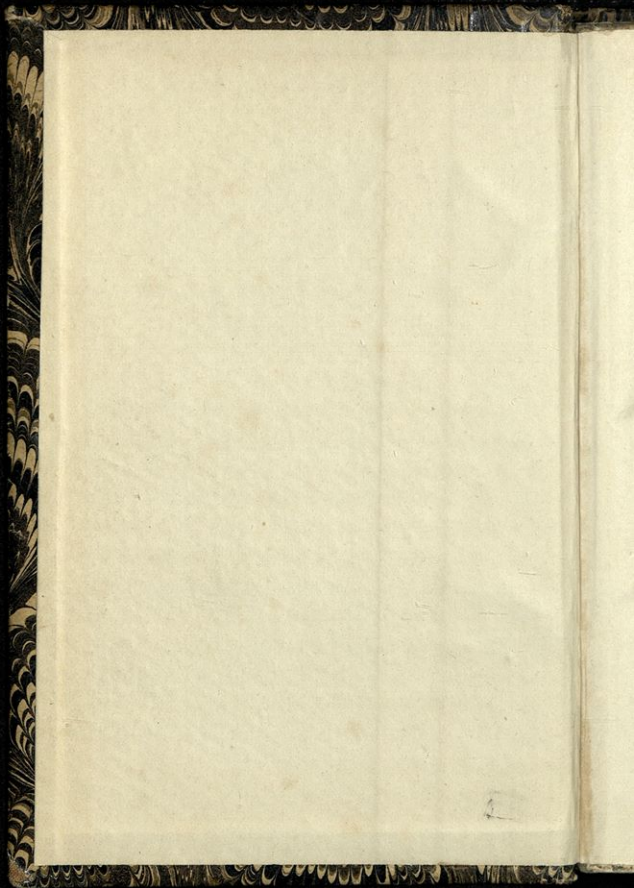
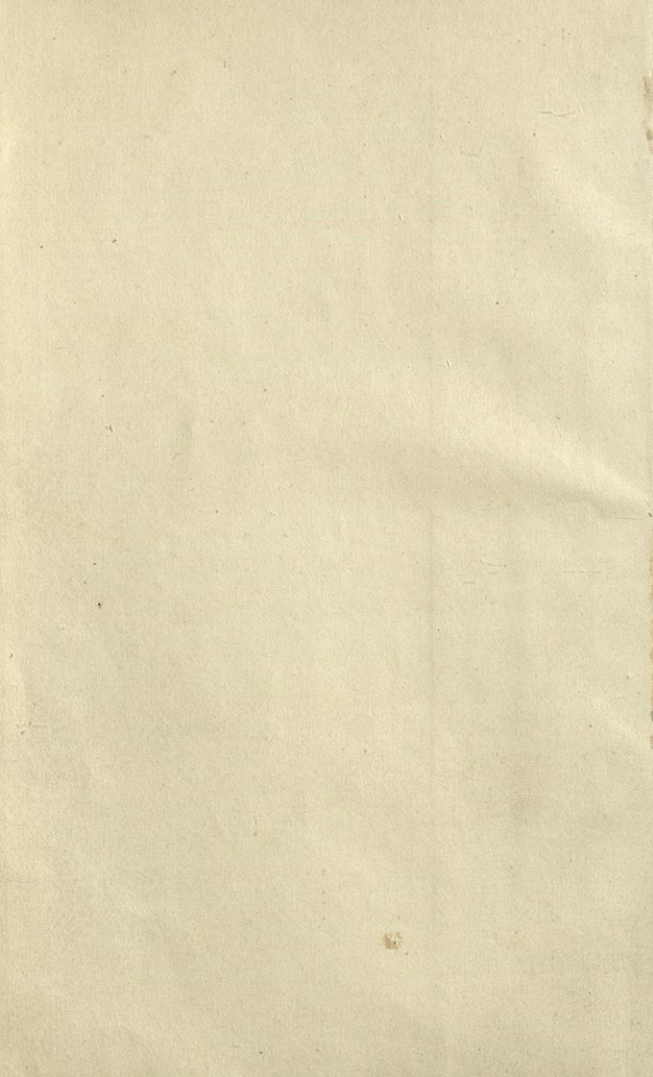

II
C 10.295
e

ANTONA JANSKAJA

Zefsarskiga Zhëbellarja.

POPOLNOMA
PODVUZHENJE

SA

VSSE ZHËBELLARJE.

NA KAJ SA ENO VISHO TAISTI OD SVOJEH
ZHËBELL BRES TEGA, DE BI NJË PODIRALI,
A MORILI

1. En bogatëfhi Dobizhek, koker dofehmalu, lohku fadobijo.
2. Vender vfse Zhëbëlle per fhiulejnji, inu dobri Mozhy ohranijo.
3. Ufsakateri Pain Zhëbell da sfoje smerti lohku uzhivajo, inu fhe fvojim Erbam fapustijo.

Na mnogo Profhnjo is Nemshkiga, na
Kraynsku preštaulenu, inu s' nekaterim
Pomerkvajnam pogmiranu.

OD

JOANNESA GOLITSCHNIKA

Fajmoshtra v' Grishi na Stajerskim.

J. Urhovec

V' ZELLI,

Utisnenu, inu se najde per Fr. Jos. Jenko,

I 7 9 2.

10295

II Ce

IN = 03 00000 19

1919

P R E D G O V O R.

Anton Janſha en Kraynz, inu ſzer is Goręſke ſtrani je ſkus ſvojo zhębellarſko faſtopnoſt tok delezh perſhov, de je na Zeſarſku Povejle v'Dunaifkimu Meſtu ſa vſe Zhębellarje ozhitno ſhol. lo derſhov, je tudi pred ſvojim Zhębellnakam v'Dianju iſkaſov, de je reſs, kar je s'Jesikam vuzhiv; kar je pa is Beſędo vuzhiv, inu v'Dianju iſkaſov, je ſkus Blaſha Kumerdeja ſedajni-ga Krais-Kommiſſarja v'Zeli v'Nemſkimu Jeſiku v'lętę Bukuvze ukup poſtavov, inu na Svetlobo dav, jeſt ſem pa taiſte h'tvojm u Nuzu na Kraynſki Jeſik preobernov.

Jeſt ſhiher rezhem k'tvojm Nuzu! ſakaj? Zhe ſi doſſehmalu Zhębelle podirav, inu moriv, toku ſi leto ſturov al is Poſhřeſhnoſti, al pa is Neumnnoſti, obedvoje pa k'tvoji ſhkodi; zhe ſi ti lętu ſturov is Poſhřeſhnoſti, tok ſi biu nehvaleſhen pruti leti Boſhji ſtvari zhębelli, katire, kir tebi zęlu lętu Blagu ukop noſſi, ti pa ſa Lohn po nedovſhnu umoriſh, inu ſzer k'tvoji ſhkodi, ſatu kir bi njo biu ſhe veliku Lęjt k'tvojm Dobizhku lohku nuzov.

Zhe ſi pa leto is Neumnnoſti dęlou, toku taiſti tvoji Neumnnoſti ſkus lęte prizheozhe Bukuvze lohku na ſpruti prideſh. Tedęj tebi ſvej-

rijem : de taiste ene trikrat s' dobrim Premiselkam preberesh, inu kar bosh brav, tok se po taistem per Opravilku tvojeh Zhëbëll vishej, potler bodesh sposnov, de je rêfs, kar tebi oblubim; namerzh: kadar shë bodesh imov tulkain Pajnov Zhëbëll, këlker si per sebi sklenuv, de njeh ozhesht imëti, inu ne bodesh vezh na Roje glëdov, de bi një pogmirov, toku :

1. De tebi bode usakateri mozhen Pajnv' dobrih Lëjtah eno Trugo Medu, inu Vojfka perneşsuv.
2. Inu bodesh vender vşse Zhëbëlle per Skiulejnji, inu per dobri Mozhy obderşhov, inu tudi
3. usaki Pajnv' tvojeh Zhëbëll k' tvojmu Nuzu, inu Veshelju do tvoje smërti lohku ushivav, inu she tvojim Erbam sapustav.

She enkrat te proşsim, s' dobrim Premiselkam lëţë Bukuvze vezhkrat preberi, inu kar bodesh pa v'taistih od spodej v' Pomerkvajnju nefhov, leto sim jest is mojga skushainja frau-nu postavov, fatu, kir sim nefhov, de per Zhëbëllah taistu dobru şturi. Sdrav bodi.

Preştaulaviz.

RESDELK TEH BUKUVZ.

Sapopadik tega perviga Resdelk, al
igolniga Podvuzhenja.

*Stranske Numere moresh per tem Snaminu
§ ishati.*

1. Odstavik: od Zhëbell Sploh. §. 1.
od Zhëbellne Podobë. §. 2.
taistih Nature §. 3.
inu Sorte. §. 4.
od Trodov. §. 5.
Matize. §. 6.
2. Odstavik: od Matizhniga Spolla. §. 7.
Trodovski Spoll. §. 8.
od Rodovjne tëh gmëin Zhëbell. §. 10.
zëlze tëh Zhëbell. §. 11.
zëlze tëh Trodov. §. 12.
Matizhni Turenz, al Sibëla. §. 13.
3. Odstavik: od Voifka, inu Satovja. §. 14. do 18.
stërdi, inu roshniga Zvëta. §. 19. do 22.
4. Odstavik: od Pajnov tëh Zhëbell. §. 23. do 28.
flamnatnih Pajnov. §. 29.
5. Odstavik: od Zhëbellnaka. §. 30. do 33.
Ulagajnje tëh Pajnov. §. 34.
6. Odstavik: od Zhëbellniga Kraja. §. 35. 36.
7. Odstavik: od Pogmirajnja, inu Rojov
tëh Zhëbell. §. 37.

Saloga tëh Zhëbell.	§. 37.
Saloga të Matize, al Turenzh.	§. 38.
od Rojov.	§. 39.
divishki Roj.	§. 40. 42.
prëdni Pëvz.	§. 41.
Drujiz.	§. 43.
zajt sa Roje.	§. 44.

8. Odstavik : od Snaminov tēhRajov. §.45. do 50.
9. Odstavik : od Plemēna tē Matize, al
obhajejnja. §. 51. do 55.
10. Odstavik : od Jalovine. §. 56. do 62.
11. Odstavik : Snaminje dobrih, al pa
flabih Zhebell. §. 63. do 71.

Tu drugu delovni, al opravišku
Refdelenje.

1. Odstavik :	od Spomladanskiga Opravilla	§. 72.
	Zhëbëlle ven perstavlat.	§. 73.
	Fntrati.	§. 74.
	s' Vodo previdit.	§. 76.
	ozhëdit.	§. 77.
	ogrëti.	§. 78.
	Zhëbëllam Pomozh dati.	§. 79.
2. Odstavik :	od Futrajuja.	§. 80. do 85.
	Snaminje të Zhëbëllne Lakote	§. 86.
3. Odstavik :	od Ropparz.	§. 87. do 92.
4. Odstavik :	od Jalovine.	§. 93.
	Matize napravit.	§. 94.
	Per Sazhëtku të Jalovine.	§. 96.
	Per drugi Jalovini.	§. 97.
	Jalovina favol oftareve Matize.	§. 99.

5. Odstavik: od Boleşn tēh Zhēbell. §. 100.
 Grifha, inu Arznija. §. 101.
 Gniloba, inu Pomuzh. §. 103. do 107.
6. Odstavik: od fhkodlive Shvati.
 Od Zhervov. §. 108. do 111.
 Shabe. §. 112.
 Mrovle. §. 113.
 Mifhi. §. 114.
 Tize. §. 115.
7. Odstavik: od gvifhuiga Shtevilla Zhēbell.
 Njeh Pajnov. §. 116. do 118.
 Pogmiranje tēh Pajnov. §. 119.
 Roji so dvojne Sorte. §. 120.
8. Odstavik: od polejtniga Opravila.
 Per Rojah Pergodilfhe. §. 121. 122.
 Matiza mēd Rojam sgnblena,
 inu super najdena. §. 122. 123.
 Roj, kadar nafaj potēgne. §. 124.
 Kadar Matiza fhe ni najdena. §. 125. 126.
 De Roj nafaj nepotēgne. §. 127.
 De Roj ne ujide. §. 128.
 De se s' drugim ne smefha. §. 129.
9. Odstavik: od ukupej dēvajnia, inu Resdelejnjja tēh smēshanih Rojov.
 Vezh fort Rojov. §. 130.
 Ukup dēvajnje taistih Rojov,
 katiri imago enake Matize. §. 131.
 Taistih: katiri nimajo enake Matize. §. 132.
 Resdelejnje vfse forte smēshanih Rojov. §. 133.

10. Odstavik : od Ogrëbajnia tëh Ro-
jov. §. 134. do 140.

Od Rojoviga fhakla. §. 141. 142.

11. Odstavik : od Opravilla po ogrënenim
Roju. §. 143. do 146.

Matize vfse forte s'hranu-
vati. §. 147. do 150.

12. Odstavik : od kunshtnih, al odusëtih
Rojou.

Na kaj sa eno vifho. §. 151. do 158.

13. Odstavik : veliku Rojov je fhkodlivu. §. 159.
Roje smotit, al saderfhati.

§. 160. do 163.

Ukup dëvajnje tëh flabih Ro-
jov. §. 164. do 166.

14. Odstavik : od Pogmirajnja të sterdi,
inu Voifka. §. 167. do 174.

Omladejnje tënPainov. §. 174. do 177.

15. Odstavik : od iefsënskiga Opravilla.

Od Zhëbëllne Pashe. §. 178. do 182.

16. Odstavik : od Prenesseinia tëh Zhëbëll.

Na eno bulfhi Pashe. §. 183. do 191.

17. Odstavik : od Podirainia, inu Odië-
maneinia. §. 192. do 194.

18. Odstavik : od fimfkiga Oprauka.

fhkoda od fime. §. 195.

Okovarieinie tëh Zhëbëll. §. 196.

Ven spufheinie taiftih. §. 197.

PERVI RESDELK,

TEGA

SGOL PODVUZHENJA

KIR BODE NAPREJ NESSENU, KAR MORE
EN ZHEBELLAR OD SVOJEH ZHEBELL
VEDITI.

PERVI ODSTAVIK.

NAUKA OD ZHEBELL.

§. I.

Zhebellë Sploh.

Skus leto Bëffëdo Zhebellë, al buzhel-
le fastopjo fzer sploh ti vuzheni vezh
fort Muh, al lëtavne fhvadi; pa ufsaki
lohku vë, od katire Sorte Zhebell tu-
kej govorimo, tu je: fame taiste, nu-
zne Zhebellë, katere sterð, ali Mëd
nosijo, inu Vojfk dëlajo, saflushio,
de njëh posnamo, ihtemamo, inu
shpogamo.

§. 2.

Od Podobe tëh Zhëbell.

Ta Sunajna Podoba tëh Zhëbell se
 loshej fkus Pogled, koker pa fkus kar
 kol sa enu tenku Popilsvajnje spofua;
 ufse szer imajo fhtierTafle, fhest Nog,
 dva fhlatovna Roshizha, inu na fhi-
 votu fhest ObrozHKov, pa veliku dru-
 gi fhvadi, al Muh imajo ufse letu tu-
 di; nekateri, Zhëbellarji njëh fzer po-
 fnaajo, kadar per Pajnu ven, inu noter
 letajo, kir she pred vëdo, de fo Zhë-
 belle, kadar pa na Samoti katiro na-
 rajmajo, tok vezhkrat k' fhpotu enga
 Zhëbellarja eno ptujo fhvad sa Zhëbel-
 lo derfhe, inu pravo Zhëbello sa eno
 drugo fhvad obrajtajo.

§. 3.

Od Nature tëh Zhëbell.

Zhëbella je fzer od Nature douvja,
 pa vender drushna fhvad, katireh ne-
 kateri taushent ukop na enimu Kraju,
 fzer le u' Luknah, u' votlih Dervefsah,
 inu v' temnih Krajah v' Drushbi pre-
 bivajo, inu le favolNuza, katirga nam
 skus Mëd, inu Vojfk pernefso, njëh
 mi h' Krotkoti vishamo.

Trojne forte Zhebëlle.

V' enmu takimu kupu, al Zhebëllni Drushbi se shajdejo trojne forte zhebëlle, katire so tok dobru na shktivillu, inu Velikosti, koker tud na sunajni Podobi, inu Lastnostih med fabo zlu slo reslozhene. Katirih je nar vezh, inu so tude nar bol shane, so të gmejn Tellovne zhebëlle, letë so med drugem të nar mainshi, imajo pepelnato Dlako nad fabo, kadar taisto shgubijo, tok so zherne; njih Gibajnje je hiternu, Natura je njih na njih shadni-mu, al tem shpizastimu Thalu tega shhivota s' enim shhellam, koker is oroshjam zhes njih Sourashnike previdla, ta pervi Obrozhik prute Persam je redezhkast, al rumenkast, ti drugi so bëlli.

Eno tako zhebëlllo najdesht obrisano na shdnje (v' 1. Tabl, 1. Figuri.)

Letë same zhebëlle opravijo vse Dëllu, one noshijo shterd, al Mëd, roshni zvët, vodo, dëlajo Vojfk, valijo, inu fotrajo te mlade, zhedjo svoje Prebivalsha, se voishkujejo zhes svoje shourashnike, inu vezh taziga. Njih

fhtivilu snese na nektore tashent
v' enim Pajnu, v' nektermu vezh,
v' nektermu mejn.

§. 5.

Od Trodov.

Tę druge forte, katire so sfer vę-
zhi, inu dębęlshi, pa njeh ni tulkain
na fhteivilu, so Trodi, taisti imajo ve-
zhi Ozhy, nieh fhivot ni tok fhvizast,
inu prute Konzu so kosmati, inu ble
zhęrni, fatu, kir njeh Obrozhi so blę
temni, inu voski, tok de ta sadni je
komej videozh, tud nimajo nezh shel-
la, Tafe so toku douge, koker fhivot,
njeh navadnu letajne je lę po poldan
per vęzhi Vrozhini od ene do fh-tierh,
inu tudi is vezhim Hrupam s' jutrej se
malu kdęj pustiyo vidit, dergazh, zhe
njeh zhebęlle pregajnajo, de morejo
al dęrgę sfoje Prebivalshe iskadi, al
pa bodo umorjeni, tu je, ta zhafs, ka-
dar al Futra smankuje, al pa, de po-
teh svalenih mladeh zhebęllah niso
v' Pajnu vezh potrebni. Leti tedej na
fhivijo zęlu Lętu. Najdejo se v' zhafs
tudi ene druge forte Trodi, katiri so
tem pervim flo glih na fh-tauti, pa od

fredne Postave, tu je, so en malu vëzhi, koker te gmejn zhëbëlle, inu prezej mainfhi, koker ti parvi Trodi, taifti fo en Sverfheg të Nature, inu eno fhvah snaminje enga Pajnu *) ta 2. Fig. v' 1. Tabli tebi naprej postavi enga po Naturi obrifsaniga Troda.

§. 6.

Od Matize.

Ta tretja Sorta je njeh kraliza, al Matiza. Matiza, ona se od tëh drugeh prov ozhitnu reflozhi, je veliku dëli, koker zhëbëlle, al Trodi, Tasse fo prote njenmu fhivotu veliku kraifhi; kadar je polna Jayz, tok je njeni Shivot fhe dëli, inu napët, Noge fo tud mozhnëifhi, inu dëlfhi, taifte fo na Farbi redëzhe, al rumënkaste, koker ta spudni Thal Shivota, fakaj ta fgor-ni je zhern, al kostajnove Farbe, v' Hoji je pozhasna, inu delezh fak k' febi Noge postavla, fvoiga fhella,

*) To je enu Snaminje, de taifti Pajn nima Matize, al pa, de ima lë eno spazheno Matizo, to je, eno Trotenzo: poglej spodej §. 62. Koku se pa temu ima pomagati? poglej §. 93. 99. 150. possebnu pa §. 97.

s'katirim je fzer previdena, se na po-
flushi, koker lę zhes svojo gliho,
nikol pak zhes Zhloveka, al drugo
shivino.

Per eni Zhębellni Drushbi je lę ena
sama Matiza, ne vezh; kadar njeh pa
vezh ukup pride, tok morejo tę dru-
ge jejnati, al pa shiulejnje sgubiti; per
tem se na goditi, de tudi leta, katira
premaga, bode mertvashku rajnena.
Skus svojo Prizheozhnost ona zelo
Drushbo ferbeshno stury, fatorej tu-
de nikol ven na fleti, koker lę ob Zaj-
tu svojga Plemenęjnja, inu ob Zaitu
enga Roja, pa tudi takrat ne sama,
ampak od veliku drugih obdana. Nję-
no pravo Podobu najdesih na 1. Tabli
v' 3. Figuri.

DRUGI ODS TAVIK.

OD SPOLA, INU RODOVINE TEH
ZHĘBELL.

§. 7.

Matizni Spoll.

Matiza ni bres Urshoha v' taki zha-
sti per svoji Drushbi, sakaj ona je ena
edina, inu prava Mati teh zhębell;

Reaumur, inu drugi Zhëbellarji so njo vezhkrat vidli Jayzke polagati, bres Matize namore obena gmejn dëlovna Zhëbella na svët pridi; tu je urfhoh, de en jalovni Pajn *) more h' konzu priti, fakaj tē stare Zhëbelle poginejo, al se pogubijo, mladeh pa ne bode nezh svalenih, tok tēdej is zhařsam drusga ne oftane v' Trugi, koker zher-vi, Pajzhna, inu reřjedenu fatovje; is letęga tedej ima en dober Zhëbellar dol vřeti, kolku je na eni dobri Matizi lesheozhe.

§. 8.

Trodovski Spoll.

Trodi so mofhkiga Spola, taiftih edinu Opravilu je: Matizo plemeniti; ob polejtnimu zhařsu, na en lępi topli dan (§. 6.) bode ena uřsakatera Diviřhka Matiza v' Drufhbi veliku Trodov, inu gmejn Zhëbell ven na frej Luft fletęla, inu tazhařs bode od Trodov plemenena, inu od taiftiga malu fazhne Jayze polagati, inu njęh zęu Zajt svoiga fhiulejnja polaga. Eno tako oblosheno, al brejo Matizo bodedemo pořsehmalu eno Plemenitenzo,

*) Jalovni Pajn, tu je, en Pajn bres Matize.

eno drugo pak , katira fhe ni plemenita , eno Divizhenzo imenuvali.

§. 9.

Stan al Spoll tēh gmejn Zhëbëll.

Nekateri so menili, de tē gmejn Zhëbëlle so ene frëdne Sorte, tu je, ne mofhkiga, ne fhënfkiga Spolla, temuzh obeduvniga ftanu, al leta smota je bla v' fadnih Lëjtah fkus eno posëbno fku fhno previshana, namerzh: Zhëbëlle (ob zaitu ene Jalovine) de se lih nimajo prave Matizne faloge, se is gmejn Zhëbëllne faloge eno pravo Matizo fvalijo, zhe tēdej is ene Zhëbëllne faloge ena fhënfka Zhëbëllna Mati (§. 6.) fvalena bode, tok je tēdej ta fhënfki Spoll shë prëd v' Jayzah sapopaden biu, tok je tēdej pres Zwibla, de so tē gmejn Zhëbëlle tud enga fhënfkiga Spolla.

§. 10.

Rodovina tēh gmejn Zhëbëll.

Zhe tēdej od Matize vfse gmejn Zhëbëlle fvoj Sazhëtik dobio (§. 7.)

je Uprafhajnje : kaj pa tēdej tē gmejn zhebēlle rodijo ? Odgovor : v'enmu jalovimu Pajnu *) zhebēlle nezh drufiga, koker Trode rodijo (§. 62. inu §. 97.) od tod pride, de je v'enmu jalovimu Pajnu veliku vezh Trodov, koker v'enmu drugimu, ja v'zhafs tundi vezh, koker zhēbēll, inu fadnizh, zhe ni nezh zhēbēllne Saloge, is katre bi fi eno Matizo napravle, tok bode tud ena Trodenza **), tu je, en vezhi Trod fa Matizo fvalen.

§. 11.

Od Zhēbēllnih Zēlz.

Kir so tē gmejn zhebēlle tē nar majnfhi, (§. 4.) tok tud to nar majnfhi fibu, al Hifhzo potrebujejo fa Vajejnje; v' teh majnfhih vojshenih zēlzh, al Lukenzah, kir bode fterd hrana, tam bodo tē gmejn zhebēlle fvalene, (poglej v' 1. Tab. to 4. Fig.) koker hitru ta plemenita Matiza (§. 8.) Salogo v' zēlzo, al v' fatovno Lukenzo poloshi, tu fe pa ta zhafs sgodi,

*) Poglej §. 7. v' Samerkvanju.

**) Ena trodna Matiza,

kadar ta sadni Thal s'vojga shivota noter utakne, tok le kmal v' taistih lohku sagledajo majhni, beli, svetli, podovgati Jayzki, al guide, is taistih bodo zhes try dny per eni glihi beli zhervizhi, katire s' zhalsam en leskezhishenft obda.

Kadar she taisti skus shpisho od Dneva do Dneva gor ufamejo, tok bodo zelze zhes sedem Dny sapredene, al is kapzami sadelane, sadnizh supet zhes nektare Dny, tu je, zhes try Tedne, zhe rajtamo od taistiga zajta, kadar je Matiza salogo noter poloshila, se preoberne taisti zhervizh v' en Truplu, koker Matull, po tem pak v' eno letavno zhebello, kati-ra skus pregrifneno kapzo popolnoma pepelnate Farbe vunkej slese, ta prafna zelza bode po tem osnashena, popravlana, inu supet al sa novo salogo, al pa sa eno s'hrambo sa shpisho perpraulena.

§. 12.

Trodovske Zelze.

Ti debelshi Trodi (§. 5.) potrebujejo tud vezhi Hishze, al Sibelle; na-

merzh: zhëbëlle napravjo ne famu zhëbëllno, ampak tud en posëbno, tok rekozh Trodovsko Satovje, katiru ima veliku vëzhi zëlze, koker tu drugu, (poglej v' ti 1. Tab. to 5. Fig.) v' taisto Matiza to Trodovsko salogo polofhi, per enmu jalovimu Pajnu pa te gmejn zhëbëlle Trodovsko Salogo tud v' zhëbëllnu Satovje polagajo (§. 10.) Svalenje tëh Trodov je pa ramnu toku vshafanu, koker tëh gmejnu zhëbëll (§. 10.)

§. 13.

Od Turenza, al Matizne Sibele.

Sadnizh se spodobi, de Matiza, koker ta nar vikfhi, al Kraliza (§. 6.) tud to nar vëzhi, al posëbno zëlzo ima, inu kir v'enmu Pajnu lë ena Matiza kraluje (§. 6.) tok fo tud nëjne zëlze prov rëdke; taista zëlza; v' katiri bode ona svalena, je veliku vezhi, inu dovgovata, koker te druge, inu flo enimu shelodu glih vidi, taista je na zhëbëllnimu, ne na Trodovskimu Satovjo, inu fzer na Robu napravlena, inu na sdov vifi, je tëdej od tëh drugih popolnoma reslo-

zhena, inu odlozhena, taista se nava-
den imenuje zhëbellna Sibû, al (po
nashim flovenfkim Jesiku) Turenz,
Turenzh. V'ti 1.Tab. v' 4.Fig. najdesih
per puhfhtabo a. enga fazhëtiga: per
c. enga po navadi pregriseniga Tu-
renza.

TRETJI ODS TAVIK.

OD SATOVJA, INU SHPISHE TEH
ZHËBELL.

§. 14.

V o j f k.

Koker so nekteri uzheny dali vfse-
lej, inu damerkvali, tok pride Vojfk
fkus zhëbellno Potejne, al Put, ka-
terga one fkus Obrozhke, fvojga fhi-
vota (§. 2 - 4) ven fpotijo.

§. 15.

S a t o v j e.

Is Vojfka zhëbelle napravjo fati,
al fatovje, v' katerimo se vidjo veliku
zëlz, fhëft voglatih Lukenz, (koker

videfh v' 1. Tab. v' 4, inu 5. Fig.) ka-
kerfhne fo želze na enimo Plato, tak-
fhne fo tud na tēmo drugimo. Kir fo
na vřakimo Plato zēle Verfte želz,
tok grēde v' frēdi mēd taiftimi fkus
zēu fat fkus, inu fkus ena tenzhkina
vojřkařta řtēna, želze fo pruti taiftē
řtēnē eno malo uglobozhene, de od
řprēdej nezh ven ne řtezhe, Satovje
grēde řkorej glih řhroku eden od dru-
řiga naprēj, inu vřřhtautjo tok rekozh
koker ene Gařse, toku řhroko řak h'se-
bi, de v' taiftēh dvē zhēbēlle ena te
druge ře lohku svognejo, ja de zhēbēl-
le is ene Gařse v' to drugo lēřhēj pri-
dejo, inu njem ni potreba řkus zēlo
Gařso řkus prelēřti, tok ře najdejo to,
inu tam, řem ter ke Lukne tok veli-
ke, de bi lēřko Perř řkus uteknov,
taifte řnamo koker ene zhēbēllne Kri-
řhem - Gařse imenuvati.

Sgorej je řatovje perpopanu, řpodej
perpopanu, řpodej pa řrēj, zhāřse je
řatovje po dougem narejenu, zhāřsē
pa zhēřs, al kriřhem, malo kēdej pa
na obēdvē viřhe na enkrat; leto je pa
lē na tēmo pervimo řatu leřheozhe,
katirga njem ti ta pervokrat noter per-
popařh, koker bodeřh taiftiga pořta-

vov, toku bode to drugu po taistim vezh del napraulenu.

To pervo, inu tudi nar vezh fatovja je zhebëllno fatovje (§. 11.), po lëtem fhe lë sazhnejo to trodovsko fatovje (§. 12.) inu sadnizh pa Turenz, al Matizno fibu delat (§. 13.)

§. 16.

Farba, inu Starost od Vojska.

Ta novizh napravljen Vojsk je bëv, fkus to pogostnu ulaganje te faloge, inu Pogrevanje bode tulko erjavejshe, këlker bode starej, inu is zhasam popolnoma zherno rata.

§. 17.

Zil, inu Konz tëga Satovja.

Katiri eno zhebëllno Trugo snotrej preglëda, se bode lahko srajtov, sakaj je fatovje? namerzh zhebëlle v' taistiga tok dobru falogo (§. 11. 19.) polagajo, koker tud svojo shpisho s' hranujejo.

§. 18.

Ta smolni Vojsk.

Najdemo fhe tud ene druge forte Vojsk, is katerëm zhebëlle ulse fkla-

de, fhpranje, inu spokline per svojmo
Pajno samashijo, inu sasmolijo, sato-
rej se taisti tud sna imenuvati ta smol-
ni Vojfk.

§. 19.

Sterd, al Męd.

Dvoje Sorte fhpusha se v' enimu
Pajnu snajde, ta perva nar ble potre-
bna Sorta, inu katire je tud nar vezh,
je fterd, katiro is svojem dougem Je-
sikam, al Rufselnam is vfse Sorte Rosh
v' svoje Truplu potęgnejo, inu fzer
v' en Mihur, is katirem fo nalash sa to
od Nature previdene, doma pak taisto
fkus ramnu taisti Rufsel v' svoje zelze
supet preprasnijo; one fo slo fkope,
inu v' Ushitku sa naprej fkerbne, sato-
rej tudi veliku vezh perneso, koker
potrebujejo. Kader fo zelze povhne,
tok bodo tudi, koker saloga, s' kap-
zami sadellane (§. 11.) pa is enim Re-
slozhkam, katirga bosh lohku spo-
snov: kapze per salodi fo eno malo
naufdignene, al na Verh napęte, inu
per fgodnenju te saloge rumęnkaste,
te fterdene kapze pa namęst, de bi
ble ven napęte, fo veliku vezh noter
upognene, inu veliku ble belle.

Roshni Zvët.

Tę druge Sorte fhpisha je Roshni zvët vfse forte Farbe, katęrga zhębellę na fvojeh sadneh Noshizah ukup sgneteniga k' Domo perneso, inu se fato tudi Hlazhize imenujejo, v' Pajno pah taiftiga is frednemi Nogami dol iskrapajo, inu v' zęlle predęejo. Lęte is Roshnim zvętam oblozhene zelze ne bodo is Kapzam sadęlane, inu tud vęzh dęl nikol prov dapolnene.

Roshen zvët bode is Vodo, inu is fterdjo smefhan, rata ena dobra fhpisha sa te mlade zhębellze, al Salogo, katęre po taistem slo raftejo, zhębelle pak od taiftiga nezh nejedo, njeh prava fhpisha je sama fterd, de bi fi lih imele poun Pajn Roshniga zvęta tok bi bres fterdi mogle od Lakote poginit; satoręj tud nozhejo telku pernesti, kelker bi lohku dobile, tud ne vřsaki zajt, fterdi pak naberejo tęlku, kolker morejo dobiti, inu s'hranit *).

*) Kader so pa zhębelle fvoj Pajn shę napovnille, inu ob zajtu dobre Pafhe pounę Kuppe taiftih se na Konzhenze dershijo, inu h' fhkodi fvojga zhębellarja prafnuvati mo-

Resdelenje v' temo.

Saloga, fterd, inu Roshen zvět bodo v' Pajno vřak na svoj kraj resdeieno; v' ředi, kir je nar vezh zhębell, inu tędej nar vezh Toplote, najdesř falogo, katira pa, koker zhębelle na fhtevillo gor jemlo, se tudi na fhrokost ble restęgne; sgorej pak, inu pruti sadnimu Thajlu v' Pajnu je nar vezh fterdi, inu v' ředi męd taistim dvęma bodesř nefhov Roshen zvět; řzer zhafs se v' eni, al drugi zęlzi tud med falogo Roshen zvět najde, pa vender ne raun v' taisti zęlzi vkup, sakaj v' eno tako zęlzo, kir je faloga, nepride nezř drusiga sraunu, dokler je faloga noter, fterd pa, inu Roshen zvět pridejo zhafs v' eno zęlzo ukup, slasti ob zhafsu ene sdajovitne Pafhe, tok, de je Roshen zvět řpodej, fterd pa sgorej.

Samerk letëh Rezhy.

Leta Reslozhik, inu Resdelenje letëh Rezhy more en fkerben zhëbellar dobru samerkat; nekateri per Odjemavanju fterd inu falogo vën sreshe, satu, kir ne posna Reslozhka, fkus to pa ne bode samu faloga, tu je, të perhodne mlade zhëbellze fëntane, ampak tud fterd ferderbana, inu fa Futer fhkodliva rata, toku, de fkus leto sna v'Pajnu ena Gniloba ustat *). En moder zhëbellar, kadar per Odjemavanju. falogo saglëda, tok jejna, en drugipak tok dobro eno, koker to drugo vñse glih sa fhpusho dershi, inu je sam urfhoh, de potler negove zhëbëlle od Lakote poginejo.

*) Kaj je Gniloba? koku nevarna, inu fhkodliva? bodesh najdov spodej §. 103. etc.

ZHETERTI ODSTAVIK.

OD ZHEBELLNIGA PREBIVALSHA.

§. 23.

Zhebëllni Pajn, al Truga.

Zhebëllnu Prebivalshë je od Nature v' Worfhteh, v' votlih Dervëlsah, v' fkalovji, v' Luknah ftariga fidovja (§. 3.) Kenfht një je nëkok ukrotila, inu nauzhila tudi drugo Prebivalshë gor vfteti; en taku Prebivalshë, kir vezh zhebëll ukupej shivijo, dëlajo, inu se gmirajo, imenujemo en Pajn, Trugo, zhebëllni Pletar, Korbo etc.

§. 24.

Od Materje, inu fhtauti enga Pajnu.

Zhebëllni Pajni se is vezh fort Materje dëlajo, koker: is votlih Dervëls *) koker shë njeh Natura sheli, al is Dill (Defsek) al tudi is Tert, flame, frobotovne splotene, nekteri imajo tud glashaste, de lofhej pomer-

*) Slafti: is votlih Verb.

kajo , koku zhëbëlle dëlajo. Tërdi lësis je prevezh drag , inu Pajn preteshek , derfhi ble Mrafs , mehki lësis , al pa flama je nar ble sato , sa Pomerkvanje , inu Vefselle enga , al drusiga glashaftiga ne fmemo saurëzhit.

Podoba taiftih je vezh fort , nekteri fo na fhtier Vogle , drugi okrogli , al fhpizasti koker en fvon , eden stoji , ta drugi leshi.

§. 25.

Lastnuft enga Pajnu.

De bode en Pajn zhëbëllam perjëtën , inu zhëbëllarju nuzën , tok more nekte re Lastnufti imeti , na katire en zhëbëllar nesime posabit , kadar bode Pajny delov.

1. Je potrebnu , de Proftor v'Pajno fe more puftit premenit , inu po Dru-fhbi tëh zhëbëll fe puftit vishati , vezh zhëbëll potrebujejo vëzhi Proftor , mejn zhëbëll pa mejn Pohishtvo ; zhe zhëbëlle mejn rata , tok fe Proftor more puftiti pomajnfhat , zhe fe taifte nagmirajo , tok fe tudi Proftor more puftiti restegniti , fakaj malu zhëbëll v' enimu velkinu Proftoru s' zagajo

v' svojemu Dellu, inu so v' Nevarnosti, de bi po fimi na smersnele, veliku zhebell pa v' enmu mejhnimu Prostoru, kadar she Trushizo napovnjjo, morejo h' zhebellarjovi fhkodi prasnovat, inu od Vrozhine sadihujejo.

2. De se bres Nepokoja teh zhebell lohku pusti offnat, inu ob zhafsu ene Potrebe vse snotreishnu Dellu se pusti pregladat, inu nektere Rezhi popravit, kelku bi se zhebellarji fkus Premishlvanje snotreishiga Della teh zhebell, koker is enih velkih Bukuv te Nature v' kratkimu zajtu lohku nauzhili.

3. De Odjemavanje, tu je, kader se nekej sterdi, inu Vojfka vunkelj sreše, legotnu, inu bres fhkode teh zhebell se pusti sturit.

4. De ob potrebnim zhafsu zhebell le is svojga Pajnu v' eniga drusga is lohko Mujo se pustijo pregnati.

5. De njem ob zhafsu te Potrebe se lohku Futer noter postavi, al v' latovji, al pa v' zhistimu Medu.

6. De, katir ob Aidovimu zvetio svoje zhebelle ozhe na aidovo Polje prepelat, se legotnu pustijo na Vois

ulagat, inu bres fhkode snotreïfhniga Della prepelat.

7. De, kader ozhesfh en Perstavk *) naredit, al pa dva Pajni ukup fklenit, taïsti na tenko, al glih eden na drasi-ga gredo. H'temu je zlu nuznu, zhe bodesfh Pajni vfse glih velike naredov, katiru je tudi per Prepelavanju possebno legotnu.

8. Zhe rajtasfh odjemazhe (tu je, kunfhtne Roje) narejati, tok nekateri Pajnovi nisso satu, taïsti morejo possebne Lastnuïti imeti.

9. Shrëlle **) se morejo pustiti vëzhi, al pa majnfhi napravit.

10. Ob nekaterih zajtah se more zhebellam tud per sapertih fhreëllah Luft dati.

11. Je potrebnu, de se zhebellë ob simfkimu zhaisu pred Mrasam lohku obvarjejo.

12. Sadnizh more Pajn snotrej ofnashen, inu nekar prekofmat biti, sakaj zhebellë na terpijo Gnufobe, pa

*) Kaj se imenuje Perstavk, najdesfh spodej §. 27. inu 28.

**) Shrëllo: je taïsta Lukna v' predni konzhenzi, kir zhebellë ven, inu noter letijo,

vender ta sgorejni Thal, kir bo fatovje
pertifsnenu (§. 15.) sna she eno malo
ble kofmat biti, de se loshej dershy.

§. 26.

Popifsvanje enga Pajnu.

Po letemu sapopadku so vselej tai-
fti Pajnovi, katire sem jest per mojih
zhebëllah vselej nuzov, koker nar
legotneifhi, inu tud nar bulfhi kup,
meni nar ble dapadli, Taifti fo is Dëf-
sek (Dill) katire fo is mehkega Leisa
 $\frac{3}{4}$ Zolle fhroke, is fhebli vkup sbite,
al pa is fhrauffi, al tud is sabitimi Ha-
kli vkup fklënene, Dougost je $2\frac{1}{2}$ fhol-
na, fhrokost 14 Zoll, Vifsokost v'no-
trejni Luzhi 6 Zoll. Ta 1. Fig. v' 2. Tab.
tebi naprej postavi en taki Pajn, koker
je zeu.

Ta 2. Fig. to prëdno konzhenzo,
v' kateri je fhrello a. 4 Zolle dougu,
inu $\frac{1}{3}$ Zolle vifsoku ven srësanu, na
vísakatermu kraju is enim Riglam pre-
videnu, de se lohku is taiftim fhrelu
pertekne, al vezhi Prestor pusti, al pa
zlu satekne (§. 25. Num. 9.) V' 3. Fig.
je ta sadna konzhenza, pa obena ni
s'fhebli perbita, ampak le v'të ftranski

Dilli vřhpuntana, de njo lohku ven vřameřh, kader ozheřh, inu Pajn od snotreĵ pregledařh, inu te potrebne Rezhÿ opravil'h (§. 25. N. 2.) Ta 4. Fig. tebi řkashe eno teĵ řtrankih Dill, ta 5. Fig. to sgorno Dillo, v' katiri se snajdejo, koker v' te prvi Fig. 2. Lukne po Podobi a. al pa 6. 3 Zolle řhroke, al okrogle, al pa na 4. Vogle ven sresane, pa supet is eno Vęho sadęlane, de taiste lohku offnařh, kader bodęřh otov, al en Perřtavik napravil, al pa en drugi Pajn s' taistim řkleniti, koker najdeřh v' te 8. Fig. poglej §. 25. Num. 7.

Ta 6. Fig. tebi řkashe to řpodno Dillo, katira sa 3. Zolle per a. tu je, der řhřello napreĵ ven gęda, inu tud sa Nařędenzo flushi *), leta řpodna Dilla more popolnoma glatku isobla-na biti. Ta 7. Fig. tebi řkashe zęli Pajn, pa na to sgorno Diljo obernen, inu po ven poteĵneĵeh řheblah, al řhraufah resdijan, al reslořhen. a. je ta řgorna Dilja, b. b. řo te řtrankke, c. ta preĵ-na, d. ta sadna konzhenza, e. ta řpo-dna Dilja is řhtiermi řhebli, f. katiri v' te řhtier Lukne g. pridejo.

*) Nařędenza, al Pajnov Jesik.

§. 27.

To Pomajnfhanje, al Povik-
fhanje enga Pajnu.

Tu Pomajnfhanje eniga taziga Paj-
nu se sgodi (§. 25. Num. 1.) kader (v'
7. Fig.) to sadno konzhenzo d. eno ma-
lo noter porinesh, pa na spreg, satu,
kir je sa te stranfka dva fhpunta dell,
koker je Pajnfhrok; katir pa ozhe, le
sna pufit nalafh eno sa en malo kraj-
fhi Dilzo naredit *) Zhe ozhesf, de
bo Pajn vezhi, tok usemi njemo to
spodno Dillo prezh, inu postavi ga na
enga prasniga, a. (poglej to 8. Fig.)
katirmo pa pred Veko offnat moresh,
inu letu se pravi en Podstavk dati, per
letem pa (dobru samerkej) more od
teh sgornih fatov, eden glih nad Veko

*) Snafh pa fhe dergazh Pajn pomainfhat: use-
mi to sadno konzhenzo ven, po tem pa en
velik Fazangetel s' flamo natlazhi, inu tai-
ftiga s' flamo ured od sadej noter v' Pajn
porinj, potler pa supet s' konzhenzo sapre,
letu snafh possebnu fturiti, kader bodesf
en mejhen Roj dobiv, inu le velike Paini
imov, tudi: kader bodesf otov, de bi Roj
od spredej delov, tok odsadej toku satlazhi,
od spredej ga pa ogreni.

dol viſſet *) al pa eno prasno narobe
 oberneno ſhkatlo, al en drugi prasen
 Pajn, katirnu pręd moreſh to ſpodno
 Dillo obtergat, od sgorej na tę ofina-
 ne Vęke poſtavi, inu leto ſe rezhe en
 Nadſtavik (Puſtoto) napravit (§. 25.
 N. 7.) ſavol Varnosti vender moreſh
 obedva Pajni ſkus ſhtier krivo sverta-
 ne Lukne s' ſhtierjemi ſhebli c. c. c. c.
 vkupej sbiti, inu viſe ſklade, katire
 najdeſh, s' illouzo, al pa s' kravje-
 kam, ſhe ble s' obema vkup ſmeſha-
 nem ſamasat, vęzh dejl ſe to sgorno
 ſhręllo s' Rigelzami d. d. ſadęlla.

§. 28.

Na eno druge viſho.

Kir pa ena zęla Truga en prevelik
 Preſtor ſturi, tok uſamem v' zhaſſih
 lę Polovizo enga Pajnu, to je, le
 3 Zolle viſſoke Truſhize, koker naj-
 deſh v' tę 1. Fig. v' tę 3. Tab. al pa
 v' tę 2. Fig. a. b. c. d. taiſte ſo s' ſhtier-
 mi klinzi, al ſhpatami vkup ſkleņene,

*) She loſhej bodeſh zhębęlle dol ſpravov,
 zhe bodeſh v' ta ſpodni Pajn en mejhen ſa-
 tik glih zhes Vęko gor pertiſſnov, koku ſe
 ſatik pertiſſne. Poglej v' §. 171.

koker najdesih v' tē 1. inu v' tē 6. Fig. pa tud pomagajo, de se fatovjo nepodere, k. tē pokashe to pervo konzhenzo s' fhrellam, koker tudi pošēbej ta 1. Fig. to sadno konzhenzo najdesih v' tē 4. Fig. te stranke Dilze v' tē 5. Fig. takeh Trushiz se tolku ena na to drugo nastavi, al se pa s' zhašsam ena sa drugo podstavi, kolker se ti sdi, de je potrebnu *). Ta sgorna se is Dillo e., inu ta spodna is Dillo f. sakrije, zhe ozhesih eno tako Trushizo prezh usēti, tok morešh popred s' enim tenkem Drotam fatovje prerēsat, koker najdesih v' tē 3. Tab. 2. Fig. per i. i.

§. 29.

Slamnati Pajnovi.

Katirmo pa flamnati Pajnovi ble dopadejo, koker ti lesseni, ta njē naredi raun na leto Visho, pa is famih okroglih Pletarjov, al Peharov bres

*) Leto visho od polovizhnih Pajnov si dobru samerkej, lete snāsh k' svojmu Dobizhku vezhkrat nuzat, od tega bode spodej §. 50. samerk. vezh govorjenu; kader pa bodesh taiste perpravlov, tok njē toku naredi, de bode ena na to drugo dobru uglihana.

dol vifset *) al pa eno prasno narobe
 oberneno fhkatlo, al en drugi prasen
 Pajn, katirmu pręd morefh to fpodno
 Dillo obtergat, od sgorej na tę ofina-
 ne Vęke poftavi, inu leto fe rezhe en
 Nadftavik (Puftoto) napravit (§. 25.
 N. 7.) favol Varnofti vender morefh
 obedva Pajni fkus fh-tier krivo sverta-
 ne Lukne s' fh-tierjemi fhebli c. c. c. c.
 vkupej sbiti, inu vife fklade, katire
 najdefh, s' illouzo, al pa s' kravje-
 kam, fhe ble s' obema vkup smęsha-
 nem samasat, vęzh dejl fe to sgorno
 fhřello s' Rigelzami d. d. sadęlla.

§. 28.

Na eno druge visho.

Kir pa ena zęla Truga en prevelik
 Prestor ftiri, tok usamem v' zhafsih
 lę Polovizo enga Pajnu, to je, le
 3 Zolle vifsoke Trushize, koker naj-
 defh v' tę 1. Fig. v' tę 3. Tab. al pa
 v' tę 2. Fig. a. b. c. d. taifte fo s' fh-tier-
 mi klinzi, al fhpatami vkup fklęnene,

*) She loshej bodesh zhębęlle dol spravov,
 zhe bodesh v' ta fpodni Pajn en mejhen fa-
 tik glih zhes Vęko gor pertifsnov, koku fe
 fatik pertifsne. Poglej v' §. 171.

koker najdesih v' tē 1. inu v' tē 6. Fig. pa tud pomagajo, de se fatovjo nepodere, k. tē pokashe to pervo konzhenzo s' fhrellam, koker tudi posēbej ta 1. Fig. to sadno konzhenzo najdesih v' tē 4. Fig. te sfranske Dilze v' tē 5. Fig. takeh Trushiz se tolku ena na to drugo nastavi, al se pa s' zhašsam ena sa drugo podstavi, kolker se ti sdi, de je potrebnu *). Ta sgorna se is Dillo e., inu ta spodna is Dillo f. sakrije, zhe ozhesih eno tako Trushizo prezhuseti, tok moreh popred s' enim tenkem Drotam fatovje prerēsāt, koker najdesih v' tē 3. Tab. 2. Fig. per i. i.

§. 29.

Slamnati Pajnovi.

Katirmo pa flamnati Pajnovi bleedopadejo, koker ti lešeni, ta nje naredi raun na leto Visho, pa is samih okroglih Pletarjov, al Peharov bres

*) Leto visho od polovizhnih Pajnov si dobru samerkej, lete snash k' svojmu Dobizhku vezhkrat nuzat, od tega bode spodej §. 50. samerk. vezh govorjenu; kader pa bodesh taiste perpravlov, tok nje toku naredi, de bode ena na to drugo dobru uglihana.

Bodna, taifti morejo biti na fpreğ zhes frędo 14 Zoll fhroki, inu $6\frac{1}{2}$ Zoll viſſoki s' enim fhrellam d. inu is fhtiermi klinzi c. koker ta 7. Fig. v' tę 3. Tab. pokashe, taiftih ſnaſh vezh eniga verh drusiga poſtavit, koker ta 8. Fig. a. a. a. a. inu od sgorej s' enim takem Pokrovam, koker ta 9. Fig. naprej poſtavi, ſakriti, od ſpod ſnaſh koj golle Pletarje na ſvoj kraj v' zhębęlnak, al pa ſhe bol na eno ſvojo premikeozho Dillo poſtavit.

P Ě T I O D S T A V I K.

O D Z H Ě B Ě L N A K A.

§. 30.

Zhębęlnak.

Zhębęllni Pajnovi morejo pred Sonzam, Dешjam, inu drugem hudem Vremenam okovarjene biti, en taki Kraj ſe imenuje zhębęllnak.

§. 31.

Taiſtiga Laſtnoſtę.

1. More zhębęllnak mozhno poſtaulen biti, de ga kę en nagel Vętęr

h'tvoji veliki fhkodi s' Pajni vręd
okol ne vershe.

2. Satorej, je dobro, zhe od sad al
od eniga fidu, al Plank, al Plotu, al
faj od Dręvja Okovarnost dobi.

3. More savol Deshja, al snęga po-
krit biti s' eno ftermo ftręho, katira
bode od fprędej eno malo, pa ne pre-
vezh, zhęs moleła, eno malo, de
Defh ne pride do Pajnov, ne prevezh,
de na bode prevezh senze naredila.

4. De fhivad, koker krote, inu vezh
taziga ne bode zhębellam Nadleęe, al
fhkodo dełlala, tok more ta fpodna
Poliza zhes i fhohn, na blifo $1\frac{1}{2}$ fhohn
od femle povikfhana biti.

5. More ta prędni Thal toko prote
Sonzo obernen biti, de bode v' frędo
med juter, inu povdan gledov, toku
de bodo zhębelle do 2, al 3 popovdan
fonze imelle, ne rauno proti juterne-
mo fonzo, fzer bi zhębelle pre sgo-
dej ven letelle, kir bi se she Rofsa na
sgoftila, ne rauno na povdanfhno fon-
ze, fzer bi preposnu na Pafho perfhle.

6. Vfse forte Pomerkvanje, inu
Opravila potrebujejo en legoten, ne
prevosik zhębellnak.

7. Katir ozhe zhëbëlle zhes simo v'zhëbëllnako puftit, ga more savol Mrasa od spredëj s' Vratami previdit.

8. Zhe fe h'zhëbëllam Tatova bojish, tok moresh od spredëj Pajni toku okovarit, de ne bode mogov obenga ven potëgnit.

9. Pred zhëbëllnakam ne terpe visokeh Drëvës, katere fenzo delajo, tud ne Trave, v'katiri fe zhëbëlle slasti pak Matiza sgubi, inu nemore lohku najdena biti, sama pa tud nemore ven is Trave sletëti, bolshe je, zhe s'Pëfskam nafsujesh, al pa s'Pepëllam potrofsish. Nishe Drëvëza fo pa ob zajto tëh Rojov zlo legotnë is taistih Roje ogrëbat.

§. 32.

Popisvanje eniga Zhëbëllnaka.

Zhe preglëdash to 4.Tab. kir je en zhëbëllnak od spredëj naprej postavlen, inu zhe v'të 5.Tab. to 1. Fig. prevdarish, kir je taisti od strane sazahnan, tok bodesh popolnoma podvuzhen, koku fe more en zhëbëllnak postaviti. Dougost je frejvolna, inu more imëti

eno gliho proti fhtevelo tvojih Pajnov, tukej je a. a. a. bres ftebrove Debellofti 13 fholnov doug, inu na 10 Pajnov v'eni Verfti perpraulen. Vifokoft od sadej usame $4\frac{1}{2}$ fholnov, od fpredej eno malo zhes 7 fholnov, inu prejme 3 Verfte d. d. d. ufsakatera Verfta po 16 Zoll vifoka ena verh druge *) sa topelt Pajнове, sa Podftauke, al Puftote t. t. t. t. v'mes vrajtano (poglej §. 27. inu 28.) srauno tega je fhe ena Poliza g. h. sa famze, inu v'teh sgornih Plankah ena Lukna s' eno Polko, de se per sapertimo zhebellenako lohku Luft da; per p. najdes h odperto Lukno sa Luft, vikshej njo

*) Zhe pa nerajtafh toku delezh fak h' sebi Polliz narejat, savol Tatov? tok pa od fprede bol gofte Late naredi, to je, po 6 Zoll eno od te druge, kader pa bodesh zhebelle ulagov, tok pa leto samerkej, de bodesh nar fpod zelo Verfto nastavov, to drugo Verfto pak (to je, to pervo Lato) zlo prasno pufti, to tretjo Verfto (to je, to drugo Lato) pa supet s' Pajni obloshi, inu to zheterto Verfto pa supet prasno pufti; letu se pa sa to fturi, de bodesh Prestor imov sa Podftauke, inu Puftote po Lejtu; kar na leto visho pa bodesh tud od sadej mogov Late noter dijati pa le per taistih Verftah, kati re fo s' Pajni obloshene, de se bodo Truge od sad na Lato nafslonile.

malokadir naredi savol Nadleşhnofti, globoka proti tēmo sadnimo krajo r. s. je $6\frac{1}{2}$ fholnov, to je, $2\frac{1}{2}$ fholna fa Pajni, eno malo bol koker 3. pa sa Opravila tēga zhēbellarja, na ftrani per m. fe noter hodi, per k. inu s' vratami l. sapre, katire fo $2\frac{1}{2}$ fholn fhroke. Streha n. od fprēdej naprej moly sa $1\frac{1}{2}$ fholn, per o. o. o. o. fo 4. fhtekli sa tē simfke fprēdne urate zhes tē fpodne 3 Verfte, koker fo tē sgorne, katire fe dol fpu fhajo, inu fupet nasaj podprejo, per g. saperte. Nad to sgorno Verfto g. h. je fhe en Prctor per i. taifti fe pa sna ponuzat sa vife forte zevovje enga zhēbellarja, taifti je previden s' enim Vratizam p. per katireh tudi lohku zhēbellam Luft dafh. Ti 4. ftebri na tēh 4 Vogleh a. a. a. a. koker tud ta sgorni c. fo po 5 Zoll dēbelli, ta fpodni b. b. ta frēdni a. 4 Zolle. Late e. e. e. e. bodo v' tē vēzhi ftebre a. a. a. koker f. f. f. pokashe, noter vdēlane, zhes taifte je na tem frēdnim ftebro a. ena Laifhta perbita, de fe nemorejo Late ven sdreṭi, Late imajo en dol vifejzoh Rob, de fe nemorejo ne ti fpodni Pajnovi, pa tud ne Puftote, al Nadftauki ven potēgnit.

§. 33.

Enga drufiga, katir je bol
kup.

Katir nozhe, al pa nemore tolko na en zhebelnak-fhpendati, ta nej si pomagana leto Visho, koker ta 2. inu 3. Fig. v' te 5. Tab. pokashe: 4. Stebre v' semlo ukoplej, zhes taiste poloshi 2. od sgor, katiri bode streho gor derfhali, 2. pa na tla, kamer imajo Pajnovi priti, de ne bodo na golli semli leshali, ta v' Potrebi ravn to flushbo fturi.

Al zhe morefh v' possebnihi Pergodilfhah en Pajn na stran neshit, tok le 2. Hloda od spod poloshi, inu ga s'dvema na tako visho, koker ena strefhza, vkup s' bitime Dilzame pokri, koker najdesfh v' te 3, Fig. 5. Tab.

§. 34.

Polaganje teh Pajnov.

Per Polaganju teh Pajnov je eno, inu drugo posebno samerkati:

1. De shrelo more naprej, inu proti sonzo oberneno biti, ni treba pravit.

2. Pajnovi morejo od sad faj i Zollo vishej leshati, koker predej, de tok dobro Defh, katirga kaki Vëter noter sanefse, koker tud zhebëllni Put sam od febe vunkej stezhe.

3. Lë eno malo nad fhrëlam more sonze Pajn obfijat, szer zhebëlle pred Vrozhino na morejo obftati, pa tud lehko to od sgor përtisneno tëfhko fatovje omehzha, dë dol pade.

4. Koker hitro bodesh Pajn na fvoj kraj postavou, tok h' malo fhrëlo offnej, de zhebëlle na Pafho pojdejo, inu se per veliki Vrozhini ne sadufhijo.

5. Pajn morefh smëram na taiftimo krajo pufit, kir fo enkrat zhebëlle ven letële, sakaj taifte së, kader pervizh ven letijo, fvoj kraj shë samërkajo, inu aku bi Trugo na en drugi kraj prestavou, tok bi zhebëlle taifto na tëm pervim krajo dougu ifkalle, inu sadnizh, vezhkrat s' Nevarnostjo fvojga shiuljenja, h' drugem noter gre-do, njeh ta pravi Pajn pa ofhvohi.

6. Zhe imafh velik zhebëllnak, inu pa malo Pajnov, tok je dobro, de Pajny $\frac{1}{2}$ fhòlna, al tud i fhòln fak h' febi postavifh, inu taifte szer po Verfti, ne pa verh eden drusiga; na tako vi-

sho zhëbëlle loshëj fvoj Pajn najdejo ,
 fe tud mejn smotjo , inu na ptuje nepa-
 dejo , koker se fzer lohku sgodi , ka-
 der per hladnimo , deshou nimo , ve-
 trojnimo Vremëno strudene Domu hi-
 tijo , slasti pak je Matiza , kader od Ob-
 hojejnja *) nasaj pride (§. 6.) v' main-
 fhi Nevarnosti , de fvojga Pajnu ne
 sgrefhi , inu od ptujeh ne bode umor-
 jena.

7. Zhe pa imash mejhen zhëbëll-
 nak , inu dofti Pajnov , inu një ne mo-
 refh na tako visho noter fpravit , am-
 pak blifhej ukupej stilsnit , inu tud
 verh eden drusiga nastavit , tok faj le-
 to fturi , de , zhe ozhefh taisto Lejto
 enmo Pajnovu en Nadstavik napravit ,
 sa taistiga Prestor pufstih , koker naj-
 desh v' 4. Tabli per q.

8. Kader një bodesh terdo verh
 eden drusiga nastavov , tok si leto
 possebno famërkej , de bodesh ufselej
 të fhvohne od fpod , të mozhnëifhi pa
 od sgor postavov , sakaj od tëh sgor-
 nih Pajnov bodo ob gvifhnih zhafisah

*) Obhojejnja , to je , kader Matiza ven sle-
 ti , inu bode v' Lufto od Trodov plemen-
 ta. §. 51. inu 52.

(§. 34. N. 6.) zhebellë na te spodne padale, inu taiste pogmirale; bol se pa spodobì, de të uwoge od bogatih, koker pa letë od unih Pomozh dobijo, zhe bodesh pa te fhvohne sgor postavov, tok so v' Nevarnosti, de zlo obnjë pridesh, slasti pak të mlade zhebellze, kader ta pervikrat ven sletijo, dhe nìso v' stanu prov letëti, inu svojga Pajnu prov ne samerkajo, vezhkrat na Jesik tëga spodniga Pajnu padejo, taistiga po letëm sa svojga dershijo, inu tam oftanejo, bodo tud radovolno gor usëte, sakaj en Pajnu të ptuje mlade zhebellë ulselej raifhi gor usame, koker të stare.

9. Veliko Verst visoko verh eden drusiga nastavit, je nadlesno, inu fhkodlivo, sakaj savol mozhniga Vëtra, al hladniga Vremëna padejo vezhkrat të sgorne na të spodne, (§. 34. N. 8.) inu të sgorne ofhvohijo; try Verste verh eden drusiga s' Nadstauki vrëd je sadost.

SHESTI ODS TAVIK.

OD ZHEBELNIGA KRAJA.

§. 35.

Kraj sa Zhebelle.

Katir ozhe zhebelle shpogat, more en kraj sbrati, kir bode zhebellenak postavou, en taki kraj se imenuje kraj sa zhebelle.

§. 36.

Taiftiga Lastnosti.

1. To pervo, inu nar bolsbi, kar h' enimu zhebellenimu kraju flisbi, je ena dobra, bogata Pasba, kir zhebelle veliko nabrati, inu h' domo pernefsit samorejo; kir je bliso, inu okol, nu okol veliko zvetja, inu Rosh, ena taka Okolza je nar bol kraj sa zhebelle, lohko veliko dobijo, inu kir je bliso, tok njem ni treba is delnim Letajnjam zajta sgubiti *).

*) Nekteri zhebellarji nozhio svetvati, de bi lih pred zhebellenakam take Rezhy nalash naf-

2. Taifti kraj, kir fo naftaulene, more na fonzu biti (§. 31. N. 5.) Sonze një vabi h' Dëllu, një ogreja per hladnim Vremëni, një ofsufhi, kader kej mokre ratajo, ja zlu të utonene k'fhiulenju perpravi.

3. Pofëbnu glëdej en kraj sbrati, katir bode sa Vëtram. Vëter njeh nasaj dershi v' Lëtajnji, fkus letu vezh zajta sgubijo, on një vershe, kader tefhke nasaj gredo, fkus to njeh veliku pogine, on një smoti, de narojë. En nifki kraj, al Dolinza je nar boll sa zhëbëlle, satorej fe tud ta sadni Thal od zhëbëllnaka, katir pruti Burjë, inu nar të huifhë Vetrovi pridejo, fe dobro okovarit more. Poglej §. 31. Num. 3.

4. Nikar ne ftavi zhëbëllnaka per velkeh Vodah, Jëserah, Wajerjah, zhes katire bë zhëbëlle lëtat mogle, këtku njeh tam utoni, kir bodo od Vëtra noter vershene? ena mëihna, inu vofka Vodiza njem pa ni fhkodli-

sjav, katëre bi zhëbëllam bogato Pafho dalje; sakaj? fkus leto bi të ptuje zhëbëlle k'tvojmo zhëbëllnako navadov, po letëm pak, kir bi Pafha jejnala, bi pa sazhele ropati.

va, ampak nuzna, de loshej Vodo dobijo.

5. Vari një pred Dimam, koker je od zëgounz, Appnënz, al od Hifh, kir vol kuhajo, al od Fushin, kir vſe forte Rudo zajnajo, inu vezh ſhveplë-niga Dima v' ſebi ima, zhëbëlla obe-dvojniga Dima nemore terpëti.

6. Sberi en fuhe, ne pa mozhëni kraj sa zhëbëllnak, ſzer bode od taiſte Mokrote ſatovje plësnivo, ſterd vodë-na, inu kiſſla, zhëbëlle pak boune ratale.

7. Pred uſëm pak zhëbëlle pokej lubio, satorëj more njëh Prebivalſhe delezh prezh biti od takeh Potov, ka-der po goſto vosio, od Napokoja tësh Ludy, te shvine, ſlaſti pak od kojnov, imamo ſhë vezh Exempelnov, de ſo bli kojni od zhëbëll umorjeni.

8. Kader Paſha na taiſtim krajo jejna, kir zhëbëlle ſtojë, tok je zelo nuzno taiſte na eno bolli Paſho prepe-lat, nekatere v' ſpomlad, nekatere v' Jeſën, koker Paſhe pomankuje *).

*) V' ſpomlad je dobru, zhe bodeſh tvoje zhëbëlle is Pojla v' Hribe preneſſov, tam je boll Paſha, v' Jeſën pak je boll, de një is Hribov na Pojle ſlaſti na Ajdo prepelaſh.

SĚDMI ODSTAVIK.

OD GMIRANJA, INU ROJOV TEH
ZHEBELL.

§. 37.

S a l o g a.

Koker hitro spomlat se Pafha sazhne, tok je ta perva fkerb teh zhebëll, de se po gmejñ Nagnejnu te Nature pogmirat sheliyo. Ta plemenita Matiza bode sazhëla Jayze polagat (§. 8. N. II.) të mlade zhebëllze bodo ena sa drugo is svojih zëlz ven perleşle, smeram njëh bode vezh. Satovja, fterdi, zhebëll, inu Trodov bode Dan na Dan vezh, tok dougu, de sadnizh zhebëlle savol mejhniga Prestora, inu velike Vrozhine nemorejo vezh vkupej prebivati.

§. 38.

Matizna Saloga.

Zhebëlle per tẽmo Pogmiranju tud na posabijo is vezh Matizami se previdit, one naredijo Turnzhe, al Ma-

tizne fibelle (§. 13.) inu fzer, savol fil-
ne fkerbi, ne eno famo, ampak vezh,
pa vender ne ufse na enkrat, ampak
toku, de bode sdej ena, sdej ta druga
svalena.

§. 39.

R o j i.

Koker hitro ta stara domazha Mati-
za, to samerka, de je ena mlada na
blisu godna, katira ima sa njo Pohisht-
vo vishat, tok si naprej ufame (zhe le
Vreme perpufti) fhe nekte re Dni,
pred koker ta mlada ven slese, s' enim
velikem Thalam zhebelle, katire nji
sveste ofstanejo, Pajn sapustiti, ven
sleteti inu sa se, inu te fvoje eno dru-
go Prebivalfhe ifkati, leto ven Letej-
nje se imenuje Roj.

Kir pa te mlade zhebelle, inu Mati-
za Letejnja nifso navajene (§. 6.) tok
se v'rudjo, preden ufa Drufhba ven
is Pajnu sleti, tok se per blifhej na en
kraj ufsedejo, de se na nekte re Vre
fpozhi jejo; zhebelle pak, koker Ma-
tizne nar svestejfhi Tovarfhize, kati-
re Matizo nikol ne sapufte, se raun-
tam, kir ona fedy, na en kup ukupej
fpravjo, inu vezhi dell na ene Veye

enga Dreveſa en dougu debeu zhepp (koker en Ronz) ufhtautjo , toku , de ſe ena te druge derſhi , inu del viſſi. En tak Roj , ſatu , kir je ta pervi od enga Pajnu , ſe imenuje prędni Roj , al pervi Roj ; inu ſhe derguzh , kir je taiſtiga ta ſtara plemenita Matiza ven ſpelala , en plemenitni Roj (§. 8.) ta ſtari Pajn pak , is katirga je leta Roj ven poteęnov , ſe imenuje ſtarz.

§. 40.

Diviſhki prędni Roj.

Kader pa to ſhlehtno Vreme zhebbele moti , inu toku dougu Roj naſaj derſhi , de bode ta mlade Matiza popolnoma svalena , tok bode vezhi Del ta ſtara Matiza umorjena (§. 6.) al zhe je taiſta ke na eno drugo Viſho ſhiu- lenje sgubila , tok more s' tem prędnim , al pervim Rojam ta mlada , diviſhka Matiza (al divizhenza) ven poteęniti (§. 8.) En tak Roj bode en diviſhki prędni Roj imenuvan.

§. 41.

Prędni Peuz.

Koker hitru boſta dve , al pa vezh Matiz v' enim Pajno ſe sneſhle , tok

bode ena pella. Zhëbëlle fzer nimajo obeniga drusiga glaisu, koker taiftiga s' svojni Faflami, Matiza pa vender, pa lë ob tëmō Pergodilshu tud en glais od sebe spusti, taifti ja more biti eno snaminje al perhodniga Roja, al pa taiftiga Roja, katirga tē dvē Matize mēd sabo imata, is tēga Dëll bode tud ta pervi divishki Roj, ta prëdni Peuz imenuvan. Leta Reslozhik enga plemenitniga Roja od enga drusiga ne smësh posabit, sakaj ta plemenitni Roj ima eno plemenitno Matizo (§. 8. inu 39.) en drugi pa eno Divizhenzo (glej raun tam §. 8. inu 39.) tud se zhafs, pa malo kēdej permiri, de ta stara Matiza en Dan pred Rojam poje, leto Pëtjē, katiro je bël tiho, inu boll rēdko, se morebit sato sgodi, kir zhëbëlle Matizo filijo, de bi s' Rojam ven potegnila.

§. 42.

Divishki Roj, al Divizhnik.

Kader je Pafha, Vreme, inu Matiza prou dobra, tok se v' zhafsi permiri, de ta novi perzajtni Roj, she taisto Lejtu supet en Roj da. En tak Roj od

Roja se imenuje en Divizhnik, njega sferd ena divishka sferd, njega fatovje eno divishko fatovje.

Nekateri na leto kej posębniga derfhijo, pa nevem, sakaj? faj per enimo takimo Rojo nezh posębniga ne najdemo, koker, de je Matiza posębno dobra, katira je v' enim Lejti dva Roja napravila, inu ven spelala *).

§. 43.

D r u j z i.

Kader en Pajn sazhne rojt, tok vezhi Dell vezh Rojov da, koker vezhkrat (pa ne ufselej) 2. 3. tud 4. inu se tud po Versti toku imenujejo : Druiz,

*) Nekteri sodjo, inu jest menem tud, de prov sodjo, de en tak Roj od Roja nikol dergazh se ne permire, koker: de ta stara Matiza pogine, inu, po letem zhebelle is te frishne faloge, katiro she v' svojmo Pajnu imajo, si vezh Matiz isvalijo, takrat tedej more ena jejnat, (§. 6.) inu s' Rojam ven potegnit; je tedej refs en pravi Divizhnik, satu kir nima plemenito, ampak Divishko Matizo, letu bodesh lohhu pomerkov, zhe bode na tretji, al zheterti Dan per lepimo Vremeno na Obhojejnje, al h' Plemenejuju ven sletela (§. 6. inu 8.)

ta tretji, zketerti, inu toku del naprej, taisti se imenujejo sadni Roji, al Drujzi, en tak Paju namerzh je vezh Matiznih sibell napravov, katire potler ena sa to drugo ven slęsejo (§. 13. inu 38.) inu svoj ufselej s' Petjam osnanjo, satu, kir se vezh Matiz ukup snajde, tud bodesh per enmu Drujzo ufselej vezh Matiz neshov, inu fzer divishke Matize, pa bode tud ufselej mejn zhebęll. Ena ufsakatera Matiza ima svojo mejhno Drufhbo' od zhebęll, fatorej se tud en Drujz vezhi Dell na vezh kraja ufsęde, ufsakatera Drufhba k' svoji Matizi, ta prvi Drujz pride vezh dell med 6. inu 14. Dnevam po tem pervim, to je le na Vremęnu lesheozhe.

§. 44.

Zajt tęh Rojov.

Zajt sa Roje ni ufselej glih; koker je ufhaffana Pasha, vreme, okolza, zhebęlle, toku so tud Roji, kir Pasha popręd sazhne, tok so tud Roji bol perzajtni. Ena perzajtna Toplota, lepu vreme da perloshnost, de so Roji bol perzajtni. Zhe je okolza s' tem bol bogata na Pashi, s' tęm pręd je Paju s' sa-

logo, inu s' fterdjo napounen, inu sa Roj perpranlen (§. 37. inu 38.) En Pajn, katirmo nifsi prevezh odjemov, zhes simo dobro okovarov, inu v' Potřebi fhe dobru futrov, bode veliku před rojov, koker en kumern, fhvoh, inu islakan. Zhëbëlle, katire so lakoto terpele, nektare lejta po tem na Roj ne spomnjo. Kok nespametna je tēdej Mis-su taifteh zhëbëllarjov, katiri mēnjo, de zhëbëlle savol lakote rojijo, take zhëbëlle bodo shë rojile, pa toku, de obena ne bode noter obftala, ampak zëla derschina pajn sapuftila.

Na en hladni, defhëuni, oblazhni Dan se Roja nezh na trofhtej, on zha-ka na en lepo, toplo, jafsno Vreme; ta navadni zajt sa Roje, so leti Mëffen-zi: May (al veliki Travn), Juny (al Roshenzvet), Juli (al mali ferpan).

OSMI ODSTAVIK.

OD SNAMINOV PERHODNIH ROJOV.

§. 45.

Nuz od letęga.

Od snaminov tęh perhodnih Rojov en dobro sposnanje imęti, je enimo zhębellarjo veliko lesheozhe, sakaj? al bodesh s'dougim, inu fitnim zhakajnam na Roj veliko zajta sgubiv, inu drugu dęllu samudov, al pa, zhe tęga ne sturish, ti sna Roj ujiti.

Vsakatere forte Roji (§. 39. 40. 41. 42. 43.) imajo svoje posębne snaminje pred Rojam, inu fzer nekteř snaminje pokashejo, de zhębelle fhe lę pravo dęlajo sa Roj, nekteř pa osnajo, de je Pajn shę perpraulen sa Roj, inu bode fkorej ven potegnov.

§. 46.

Snamine enga prędniga Roja.

1. Kader bodesh na Robęh per sato-vju salogo saględov, tok snafh fkle-niti, de je na frędi ufse pounu saloge (§. 21.), inu tędej zhębelle nimajo ni-

pamer vezh saloge, inu Matiza Jayz kolagat.

2. Kader bodesh vidov falogo v' tēh sazhetih, pa fhe ne sadelanih Turnzhah (§. 13.)

3. Kader zhebelle jejnajo nofsiti, inu dellat, (samerkej) v' enimo dobri-mo, drushnimo, s' fterdjo, inu s' falogo obloshenimo Pajno, per lepim vremenē, inu dobri Pafhi.

4. Kader kapze ven nofsjo, katire bodesh sprēdej na tlah neshov: sakaj s' taistimi (ob drugeh zhalsah) zhebelle al drugo falogo pokrivajo, al pa h' fatovjo ponuzajo.

Lete 4. Rezhi so guishni snamine, de zhebelle h' Rojo fhe lē Perpravo delajo.

Kader se Trodi she s' jutrej pustijo vidit, kader zhebelle na predne konzhenze sasedajo, so fzer tud snamine, pa golufne, inu sapelive snamine.

§. 47.

Snamine blishniga Roja.

1. Kader bodesh vidov, de je saloga na Robeh per fatovji (§. 46. N. 1.)

shë pokrita, inu fzer s' rumenkastimi kapzami.

2. De so Turnzhi, al faj eden mëd njimi shë tud sadëlan.

3. Kader zhëbëlle per lepim Vremëno snotrej v' Pajnu terdo ukupej, inu tiho sedijo, tok Roj na bode delezh, takrat je zajt na njega zhakat.

Ta prëdni Pëuz (§. 41.) se pa toku she s' Pëzjam ven da.

§. 48.

Snamine enga Drujza.

Snamine enga Drujza fhe lë sazhno, kader je shë ta prëdni Roj ven potëgnov, taifti se tud, koker ta prëdni Pëuz s' Pëzjam ven da. (§. 43.) 2. 3. al tud vezh Dny poprëd se oglasi; lë sjutrej, al pa s' vezher Vuho od sad na Pajn pertifni, tok ga shë bodesh flifhov pëti, raun leto se tud godi per 3. 4. inu delnih sadnih Rojah, kar to, de ufsaki Roj po 2 al 3 Dny hitrej pride.

Zhe pa 14 al 15 Dny ne bodesh flifhov Matize pëti, tok se nizh vezh Roja ne trofhtej, sakaj takrat al ni obene mlade Matize noter, al je pa shë umorjena.

En Turenzh, katir je sfer sadelan, pa na strani pregrisnen, je eno gušhno snamine, de ne bode Roja, sakaj takrat je ta stara Matiza taistiga na strani pregrisnila, inu to mlado snotrejš umorila.

§. 49.

Snamine taistiga Dneva, v'kattirmu Roj ven potegne.

1. Kader te sfer pridne zhebelles pred shrelam pozhivajo.

2. Imajo ta zhafs en posebno Gibajne, tud na eno posebno Visho te predne Noshize od tla usdigujejo, inu s' svojemih flatovnimi Roshizhi migajo; kaj pa sa en Reslozhik je med letem; inu med tem navadnem Gibajnam, bodesh loshejš fkus en fkerbnu ufsakdajnu Pomerkvanje, koker pa fkus moje Popisuvanje se navuzhiv.

3. Se pustijo s' Perstam dotekniti, inu ne beshijo.

4. Trodi she sjutresh ven, inu noter letajo, de si lih imajo sadošt shpishe v' Pajno, inu ne bodo od zhebell pregajnani; ufse letu pomeni, de she taisti Dan bode Roj ven shou.

Nar blisneifhi fnamine glih pred Rojam.

1. Koker hitru bodesh v' Pajnu en Hrupp, inu Prafkanje zhutov, toku, koker, de bi zhebëlle otle Dillo pregrisnit; taisto fe sgodi, kir zhebëlle s'Gvautjo fterd ropajo *), sakaj en Roj zhebëll, katir bi fzer komej i funt vagov, takrat pa §. 6. al tud vezh funtov vaga.

2. Kadar bode zhebëlle she per fhrëlo sazhele hrufhat, inu v' kranzl okol tēkat, toku de bode fhrëlo sdej pouno, sdej prasno, tok je ta nar blifhnej zajt.

3. Na enkrat, prēden se ti bode sdelo, bode Trufh uftov, zhebëlle fe bode, koker, de bi is eniga pouniga sode Vode zhepp ven sderv, s'Gvavtjo sazhele per fhrëlo ven gnesti, bode v' Lufsto okol zhebëllnaka lētale, inu sadnizh per blisu na en kraj ufēdle (§. 39.), en plemenitni prēdni Roj

*) Zhebëlle fi usamejo fhpishe sabo na pēt Dny, zhe tēdej po Rojo, del koker 5. Dny bi deshvalo, tok ga morefh futrat.

bode vëzhi Dëll s' jutrej, Drujzi pak s' jutrej, al popovdan ven shli *).

*) Nekol në sheli veliko Rojov, zhe ozhefsh od zhëbëll Dobizhik imeti (§. 159.) fakaj? starz ofhvëha skus Roje, Mladizho pak toku nefsmefsh nezh ven frëfat, zhe ozhefsh, de ti bode perhodno Lejto k' Nuzu perfhov? zhe pa ozhefsh starza podrëti, katiro ti nigdar, inu nikol ne svëtjem, tok je sa të boll, de fo zhëbëlle ukupej, ti bodesh veliku vëzhi Nuz imov. Koku se pa taisto ima goditi, se bodesh spodej navuzhou v' §. 174. zhe porezhesh, koku bodem pa ubranou, de bi se zhëbëlle nerojile? Odgovor: spomlat zhes malo Dny, kir bodo zhëbëlle sazhele ven lëtati, tok usëm tëm mozhnim Pajnovam Podstavke dej. Koker najdeshe §. 28. Tab. 3. Fig. 1. Kader bode eden taistih napounen, tok ga s'enim tenzhkinim Drotam odreshi (Tab. 3. Fig. 2.) inu pa supet en taki Podstavk na v' frëdo dëni, tēga bodo gvifhno dodëllale (§. 161.) jessen pak to sgorno Trugo prezhe odrëshi, zhëbëlle pak v' ta 2. Podstavka prekadi, tok imafsh eno Trugo sterdi sa tvoj Nuz, inu vender zhëbëlle ukup. Zhe pa mënish, de nebode sadoft Prestora v' tëh dvëh Podstavkah sa tulko zhëbëll, tok njem pa h' malo jessen she en Podstavk pod dej, inu pa nekteke poune sati, de bodo zhes simo sadoft shpendje imele.

DEVËTI ODSTAVIK.

OD PLEMENITA TE MATIZE.

§. 51.

Z h a f s.

Ena mlada Matiza nizh ne polaga Jayz, dokler she ni plemenita, leto Plemenenje se pa v'Lufti sgodi (§. 8.), ena divishka Matiza eniga Roja (§. 40. inu 43.) ne bode rauno takrat, kader Roj ven grëde, plemenena, ampak she lë zhes 3. al 4 Dny per lepim Vreme, inu dobri Pafhi; zhe je pa fhleht Vreme, al kumerna Pafha, tok she lë zhes 14, al vezh Dny, raun leto se tud sgodi per starzo, kader je she ta prëdni plemenitni Roj ven odshou.

Fna frishno svalena Matiza grede she lë ta 5. al 6. Dan ven k'fvojmo Plemenenjo, zhe Vreme perpusti.

§. 52.

Na en taki Dan s' jutrej ob 9 Uri, pa do 3 al 4. h'enmu Pajno na stran usto-

pi, inu na shrelo glodej, ti bodesh vidov, de Matiza s' eno veliko Drushbo zhebëll, inu Trodov ven pride, se nekterkrat oberne, Pajn pogleda, inn samerka, de ga potler loshej naide, po letem se v' Luft usdigne, she en zajt okol Pajna leta, inu ogleduje, potler se pa del, inu del vishej usdigne; sdej (raunu na njo glodej) bodesh vidov, koku Trodji se pruti nji spushajo, inu doteknejo, leto je blesu taistu tok rekozhe Plemenenje; kir je en sam Pajn, tok se leto Pomerkvanje lahko sgodi, zhe se Plemenenje takrat she ni sgodilu, tok pa she taisti, al pa na en drugi Dan, zhafs tud vezhkrat h' taistimo ven sleti.

§. 53.

Pred koker Matiza nasaj v' Pajn grede, tok she en zajt okol nega leta, takrat na letë snamine pomerkej:

1. Zhe je ta sadni shpizasti Thal njenga Trupla odpert, inu nekej belli-ga, koker ena tenka Nitka ven visi, raun, koker de bi rajnena bla, tok je she plemenita.

2. Zhe raun tega nissi pomerkov, tok pa na letë snamine poahtej: zhe bo-

do zheḇelle na Raunoſt ven, inu noter
leṭale, inu na Nogah noſſile.

3. Zhe bodo huiſhi ratale, inu ka-
der ſe bodeſh otov h'Pajno perbliſhat,
al pa taiſſiga odpreṭi, bodo hmalo per-
praulene ſa pikat, ſato, kir ozhje
ſvojo Matzo, inu ſalogo varvat.

4. Zhe bodo terdo ukupej ſedelle,
inu ſalogo grele.

5. Zhe bodo ſklade, inu ſpokline
ſamasale, de bi Pajn bol Toploto
derſhov.

6. Zhe bodeſh ſalogo v' ſatovji ſa-
gledov.

7. Zhe bodo ſazhele Trode pregaj-
nat, ſakaj taiſti niſſo po leṭem vezh
v' Pajno h'Nuzu.

§. 54.

Nuz leṭega ſposnanja.

Na leṭem je veliko leſheozhe, de
bodeſh vḗdov, al je Matiza plemen-
ta, al ne, ſakaj, aku bi blu potreḇnu,
de bi imou enmu Pajnovu eno Matizo
dati, tok moreſh eno tako dati, ka-
kerſhno je preḍ imov; zhe je preḍ ple-
menito imov, tok njo neſmeſh divi-
zhenzo dati, ampak plemenito.

Leto je tud od zhebell sastopit: zhe bodesh od dvēh Pajnov zhebele ukup djav, inu sta obedva imēla glih forte Matizo, tok si ne bodo nizh sturile, zhe je eden imov Plemenitenzo, ta drugi pak divizhenzo, tok se bodo sa-zhele klati, inu moriti *).

§. 55.

Starost ene Matiza sa Pleme.

Pogostnu skufhenje me je previshalu, de ena 6 Tędnov stara Matiza ni vezh sa Pleme; ja vezh tazih je tud, katire, zhe bodo le 3 Tędne od shlehtniga Vremēna sadershane, nizh vezh h' Plemenu ven ne sletijo.

Ena taka Matiza, katira savol starosti nemore plemenita ratat, bode rauno toku, koker Jalovina (§. 7.) en Pajn v' nizh perpraula.

*) Samērkej tedej, de ne bodesh Druzja h' star-zu devau, pręden bode Matiza plemenita, pa tud dvēh Druzov nesmesih ukupej dija-ti, aku bi eden taistih imov shę Plemenitenzo, ta drugi pa she Divizhenzo; kdaj pa sadobi Plemenitenzo? poglej §. 51. 52. 53.

DESETI ODSTAVIK.

OD SNAMINA TE JALOVINE PER
ENIM PAJNO.

§. 56.

Shkoda od Jalovine.

Matiza je, koker ufsakatera shvad smerti podvershena, fkus naturno, inu gvavtno smert sna ob shiulenje priti (§. 6. inu 34. N. 6.), en taki jalovni Pajn (§. 7.) zhe nima vezh saloge (§. 9.) al pa, de bi si lih salogo imov, pa je shę zajt pretekov, de bi se Matiza mogla svalit, inu plemeniti (§. 55.), zhe mo h' Pomozhi ne prideh, tok je prezh (§. 7.), zhe pa fhe ima sadoft saloge, inu je fhe sadoft per zajtu v' Lejtu, tok si bode s' tajste saloge fhe sam supet eno novo Matizo svaliv (§. 9.)

Leto tedej si shiher en zhebęllar sa ta pervi grunt, inu Fundament per zhebęllni Wirtshofti naprej postavi, de bode namerzh sposnov:

1. Kdaj je en Pajn jalov?
2. Kdaj en Pajn vezh saloge nima?
3. Kdaj bi nemogla Matiza vezh svalena, al plemenita ratat?

§. 57.

Taifti zajt, kader ni saloge
v' Pajno.

1. Pręden bode Matiza plemenita,
tok ne more v' Pajno saloga biti (§. 7.
8. 51.) tedej ta prędni Pęuz, ta drugi,
3. 4. Roj imajo divizhenze (§. 8. 40. 41.
43.) zhe taifta pred Plemenenjam, al
v' Plemenenju prezh pride, (§. 6. §. 34.
N. 6. §. 52.) fi nemore obene druge
vezh svaliti; na take Roje je tedej po-
sębnu potreba pomerkvati.

2. Zhes zęu simfki zajt, to je, od
Męszena Octobra (al kosapersk) no-
ter do Aprila (al mali Travn) sato kir
ni od sunęj Pashe, inu sadost Toplote,
tud ni saloge, tok je tedej zlu potreb-
nu, de spomlad na Jalovino (§. 7.)
fkerbnu pomerkafh.

§. 58.

Kdaj se nemore Matiza vezh
svaliti.

1. Jęsenfki zajt, de bi lih saloga
bla, tok se zhebęlle ne bodo savupale
Matizo svaliti, sato, kir ni Pashe
svunej.

2. De bi si lih Pafha, inu en zajt lepu Vreme blu, inu bi Matizo svalile, tok faj ne bode obhojena (§. 51. inu 52.) zhe ne bode fhe en zajt lepu vreme terpelu, al pa zhe fo Trodi she pregnani, al pa oftarali, de nifso sa to.

3. Tud spomlad, kader po letem, kir je Matiza she slëshena, pa 6. Tëd-nov gerdo vreme terpi, ne bode obhojena (§. 55.) v' nafhih Deshelah bode malo kedëj ena Matiza plemenita, katira bode pred Polovizo Aprila, al pa po Polovizi Octobra slëshena; tok tedëj morefh tud v' Jëfsën na Jalovino pomerkat.

§. 59.

Snamine të Jalovine, per enimu novimu Roju.

Per enim novim Roju je zlu leho Jalovino samerkat, zhe fne nizh ni Dëla, al pa zlo malo napravov; zhebëlle bodo zële Trope is Pajnu ven, inu fem ter kë lasle, en velik Hrup pozhebë, tudi, zhe ne bodesh fkorej pomagov, nasaj na starza, al pa h'drugem Pajnovam se podale, bodo rada-volnu fvoj Pajn sapustile, v' katirimo

ni veliku sgube; zhe fo she v'katir Pajn noter fhle, pređen si letu samerkov, tok nje le tamkej pusti, taisti Pajn bode sa tulkajn mozhnej, inu bolshi.

§. 60.

Per enimo starzo, al drugimo Pajnov.

Per enmo starzo, al drugimo Pajnov, katir fhe ima veliko fatovja, sterdi, inu Roshniga zveta, bodesh raun taiste snamine vidov, (§. 59.) pa ne tok mozhno, tud ne bodo na enkrat Pajn sapustile, ampak :

1. Pomerkej na popoldanfni zajt, kader zhebelle she jejnajo nolsiti, inu letati, tok nje bodesh pred fhreram vidov fem ter ke tekati, rauno, koker, de bi kej ifkale, kir pa pruti Vezhiro leto supet jejnajo, tok nefsmejh popoldanfhniga zajta sumuditi, zhe ozheshe leto pomerkati.

2. Odpri to sadno konzhenzo, tok bodesh eno shalofno fhumejne flishov.

3. Zhe bodesh v'ta odperti Pajn na zhebelle eno malo pihnov, tok bodo

nasaj v'fatovje lēsle, inu en velik pa shaloften Hruſh pozhēle, katir bode en zajt terpov.

Dobre zhēbēle, nameſt, de bi nasaj bejšhale, ti bodo veliko vezh v'Obrafs letēle, inu svoj Hrup, katirga bodo pozhēle, hmalo konzahle.

§. 46.

Snamine ene douge Jalovine.

Zhes 2. al 3. Tēdne ſo tē popiſsane ſnamine ſhē ſapeliva; lētē perhodnē ſo bolſhi:

1. Nozhjo delat, ampak ſe lē ſ'enim poſēbnim Gibajnam pred ſhrēlam gor derſhijo, inu ſhaloſtne ſem ter ke laſjo.

2. Od Pajnova, inu h'Pajno na Raulnoſt ne letijo, inu zhe ſhē lē odlētē, ſe pa h'malo povernejo, inu ſzer prasne.

3. Zhe imajo veliko vezh Trodov, ſlaſti ob zhafsu, kader ni zajt ſa Trode, inu poſēbno, zhe ſhe ptuje Trode radavolno gor uſamejo.

4. Zhe bodeſh v'zhēbellnih zēlzah Trodovſko ſalogo neſhov (§.5. inu 12.) to je ſouſh ſaloga. Tab. 1. Fig. 4. 5.

Snamine en foush saloge.

V' enim dobrim Pajnovo bodo v'Trodovskimo fatovjo Trodi svaleni, (§. 11. inu 12.) inu v'zhębellnimo fatovjo pa zhębelle (Tab. 1. Fig. 4. 5.). v' enim Jalouzo pak bodesh v' obedvoim fatovjo Trode neshov, kir so tędej Trodi veliko vęzhi, koker zhębelle, tok bodo zhębellne zęlze od Trodovske saloge sle spazhene; inu leto je eno gvishno snamine, de je Paju v'ti nar vęzhi Nevarnosti; inn en skerben zhębellar more leta Reslozhik se dobro navuzhit, zhe ozhe enimo takimo Pajnovo pomagat.

Resloshik je pa leta:

1. Lętę zhębellne zęlze ne bodo glih shtauti imele, nektare bodo vishej, nektare shirej, druge pa bol stisnene, nektare krumpaste.

2. V' taistih zęlzah bode zhafsę zhervizh na dno, zhafsę per frędę, zhafsę pa zlo per Verho leshev.

3. V' nekterih bodesh 3. 4. tud vezh zhervizhov neshov, pa toku, de bodo nekteri vęzhi, drugi mainshi, nekteri tenki, drugi pa vęli, al fushi videt,

is katirih so she pa Trodi ven slesli,
tok bodo zelze slo restergane videt.

4. Bodo tedej leti Trodi veliko
mainshi, koker drugi ti pravi (§. 5.)

5. Is take foush saloge bodo tud
zhebelle otle Matizo svaliti, bodo
Turnzhe napravle, katiri pa ne bodo
te navadne shtauti imeli, bodo salogo
noter uloshile, taisto sadelale, sadnizh
pak bode namest Matize en malo ve-
zhi Trod (§. 8.) to je, en Mandelz ven
perlesov, katir nemore Pajnu naprej
gmirat *).

ENAJSTI ODSTAVIK.

SPOSNAVIK TEH DOBREH OD
SHVOHNĚH PAJNOV.

§. 63.

Mira taiste Dobrote.

En Pajn sapopade v' febe zhebelle,
fatovje, salogo, inu sferd (§. 11. 15.
19. 23.) med zhebělami je Matiza nar

*) Koku se pa ima temu pomagat? najdesih
spodej §. 95. 96. 97.

ta gorfhi, (§. 6.) inu tok rekozh Dufha zëliga Pajnu, tud zhëbell, inu fatovja, saloge, inu fterdi sna biti veliko, al malo, v'letëh Rezheh tedëj obftoj fzer Dobrota eniga Pajnu, pa vender na kej drnjga gleda en kupez, katir zhëbëlle sa Pleme, na kej drujga, katir një sa Podiranje kupuje.

§. 64.

Teshava sa taifte, katiri fo fhe v'letëh Rëzhëh nevumni.

Enimu nevumnimo bode tefhko dopovëdat, de v'enim Pajnovu more veliko fterdi, saloge, zhëbell, inu Matiza biti, sato kir fhe ne posna ne saloge, ne Matizo, od katire fhe ne posna, inu ne vë, al je noter, al ne; na Pëso bode morebit pomërkov, pa sna tud tam golfan biti, satu, kir je saloga tëshëj, koker fterd.

§. 65.

Svuneifhno Sposnanje te Dobrote enga Pajnu sa kupilu.

Zhe ozhefh fpomlad zhëbëlle kupvat, inu si fhe v'tëh Rëzhëh nevumen, tok glëdej:

1. De od Wirtha tēh zhēbēll sado-
bifh Perpuſhenje, de ſi Pajnovē fhi-
her po ſvoji voli sbēreſh, inu takrat
na lētē ſnamine pomerkaj: is katirih
Trug bodo s' jutrej ob 8. al 9. Uri zhē-
bēlle na Raunoſt, inu hitro ven, inu
noter lētēle, tud Hlazhize (§. 20.)
h' Domu perneſle, taiſte ſo dobre, pa

2. nepuſti ſe ſkus tok rekozhō Pra-
ſhejne golfati, ſakaj leto ſe tud godi,
kader tē mlade zhēbēlle ta pervokrat
ſvoje Letajnje ſkuſhajo, inu s' veli-
kem Hrupam is Pajnu ven, inu okol
njega lētajo, pa (ſamerkaj) prasne na-
ſaj pridejo, inu ſvoj Hrup zhes en maj-
hen zhaſs ſupet konzhajo.

§. 66.

Pred Letajnjām.

1. Zhe bodeſh s' jutrej, prēd koker
bodo zhēbēlle ven lētēle, k' zhēbēll-
naku perſhov, inu en kupz zhēbēll
pred ſhrēlam neſhov, katire bode po-
zhivale, inu mermrale, tok je tud en
dobro ſnamine, ſzer ſlakane zhēbēlle
tud pred ſhrēlam ſedijo, pa bres uſe-
ga glaſsu.

2. Zhe se bodesh k'Pajnu perbli-shov, pa toku, de te zhëbëlle ne bo-do samërkale, inu ti ne bodesh sape proti njem spustiv, inu bodesh vidov, de nektare Verste zhëbëll sa fhërëlam stoje, inu imajo ta sadni konz shivota proti Lufsto, inu Glavo snotrej oberne-no, zhe bodo s'Faflami toku naglo prafhille, de një bodesh komej vidov.

3. Zhe bodesh Roko nad fhërëlo per-tisnov, inu obzhutov, de mozhna Gor-kota venkej grëde, tok taifti Pajn ne-more boll biti, on ima veliko zhëbëll, saloge, fterdi, inu eno dobro Matizo, pa taki Pajn, bodesh lë po dovgim lë-pim Vremëni, inu bogati Pafhi na-rajmov.

§. 67.

Perzajtno Spomlad.

Zhe je pa shë perzajtno spomlad, tok ne bodo zhëbëlle mermrale, tud nezh fludrele, ufse bode tihu; takrat poglej na fhërële, zhe nifso mokre, al rofne, en taki Pajn ima veliko Dershi-ne, fterdi, saloge, inu eno dobro Ma-tizo; leto fnamine bodesh pa lë vidov, zhe bodo hladne Nozhy, po eni topli Nozhi tud en dober Pajn ne bode tazi-

ga snamina dav; ja zhe she zhebelle per shrelu sedijo, so morebit she taisto Roko popille, sato kir Vodo nuzajo sa svojo salogo, takrat moresh pa supet s' Roko, koker pred, nad shrelam fkuft, zhe kej Gorkote is Pajnu ven grede.

§. 68.

Snotrejno Snamine.

Sadnizh pa Pajnovе offnej eden sa drugem, takrat ti bode Oku pokasalu, katiri ima veliko fatovja, sterdi, inu zhebelle, bolshj pa bode sa te, zhe kupish eniga dobriga, koker pa 3. 4. al 5. shvohnih. Sa Pleme je en Pajn fredne zenne, inu Dobrote she sadoft dober, zhe le ima novo fatovje, inu dobro Matizo; Roji, inu mladi starzi so nar boll sa to.

§. 69.

Sa Pleme Spomlad.

Zhe si bodesh spomlad en Pajn sa Pleme kupvov, tok more taisti ufse leto imeti koker si vidov (§. 68.) kir je dobra Matiza, bode vezh saloge, kir je leta saloga, bode v' kratkim veliku

zhëbëll, inu vupajnje, de bode prëd
Roj v' novimo fatovjo, pa tud zhëbëll-
le raj dëlajo, sato, kir se pusti loshej
pregreți, inu obdëlati, zhe bode veli-
ko sferdi, tok se zhëbëlle ne bodo bal-
le, de bi Lakoto terpele.

§. 70.

Polët, al Jefsën.

Zhe një bodesh pa Polët, al Jfsen
Kupvov, tok moresh veliko vezh na
Dëllu glëdat, zhe ima mlado, inu ve-
liko fatovje, inu sferdi, doft zhëbëll,
inu faloge, bi ti bres sferdi nezh ne po-
magalu, ampak shkodvalu, satu, kir
bi se en taki Pajn bres shpendje zhes
simo ne mogov preredit, pa tud en
Pajn s' malimi zhëbëllami ne bode de-
lezh perfhev, kir bodesh pa veliku
zhëbëll vidov, tok snash ufselej fkle-
nit, de je tud veliko sferdi.

§. 71.

Sa Odjemanje.

Katir një pa sa Odjemanje, al Podi-
ranje kupuje, tok se toku vë, de mo-
re lë na Vojfsk, inu sferd glëdat, na
drugem ni nezh lesheozhe.

TA DRUGI DELLOVNI.

AL

OPRAVILSKI RESDELK,

V' KATIRMU SE BODESH NAVUZHOV:
KOKU SE MORE PO DOSSEHMALNIH
REGELZAH S' ZHEBELLAMI
ANDLATI.

PERVI ODSTAVIK.

OD SPOMLADANSKIGA OPRAVILA
PER ZHEBELAH.

§. 72.

Sdej ozhmō od spomladi, tu je, od
taistiga Dneva sazheti, v' katirmu zhe-
belle v' zhebellenak uloshish, inu po le-
tem skus zelo Lejto po Versti jeti, inu
skasati, kar je v' uisakatermu zhafsu
sturiti.

§. 43.

Dan tega Perstavlenja.

Taisti Dan, v' katirmo bodesh zhe-
belle ta pervokrat ven spustiv, more

en lëpi, sonzhni, inu topu Dan biti, de se lohku od fvoje Gnuſobe ozhiſtjo, inu frëzhno k' Domo pridejo; one bodo mozhno lëtale, satu:

1. Kir niſo zhes zelo simo lëtale.
2. Bodo ta mertvi, inu ſatovſki Drob ven ſpraulale (§. 19.)
3. Vodo ſa fvojo ſalogo noter noſſile; ſdeſj të od fvoje Gnuſobe teſhke zhëbëlle bodo na tla padale, inu aku bi merslo Vreme blo, na ſemli okrëvale.
4. Të na Pajnovim Jeſiko leſhej-zhe mertve zhëbëlle dol omedi, de njem lëto Dëllu preuſdigneſh.
5. Sadnizh · leta Dan poſſëbno pomërkej na Jalovine (§. 57.) katira ſe ta pervi Dan nar loſhej ſamerka (60.) po nekterih Dnëvah bodo ſhe bol pokojne, pa zagovitne v' Pajnu ſëdële.

§. 74.

Skerb ſa Futrajne.

Del preglej od ſnotrëj uſſe Pajni, zhe imajo ſhe ſadoſt ſterdi, ſakaj ſdeſj bodo ſavol vezh ſaloge, tud vezh potrebvale, koker po ſimi; tëm potrebnim moreſh tëdëj s' Futram k' Pomo-

zhi priti, katir bode gviſhno zhebel-
larju k' Nuzu perſhov, inu obilnu po-
vernem *), leta Futer perneſe veliko,
inu perzajtnih Rojov, inu napravi do-
bre Pajni ſa Jeſen.

Ena, al druga Roſha v' Verto, ene,
al druge noter perneſene Hlazhize
ſhe ni ſadoſtnu ſnamine, de bi zhebel-
le Pomankanje ne imele.

§. 75.

Pomerkvanje na Ropparze.

Kir ob tem zhaſu ſhe ni Paſhe, tok
te mozhneſi hi zhebelle od eniga Paj-
nu do tega drusiga ſkuſhajo, al bi ke
eniga ſhvoſhniga, al pa Jalouza naraj-
male, katiri bi ſe ne mogov branit,
taſtiga ſe bodo rozhno lotile, ſterd
ven ſpile, inu toko od eniga do tega
drusiga ſhle, tudi teſhko tega Rop-
panja odvadle, zhe ſe ga enkrat na-
vadjo; letemo tedej moreſh rozhno
pomagat.

*) V' ſpomlad ſterdi, inu Vina uſemi, tud zu-
kra eno malo noter deni, ukup ſkuhej,
inu taſte Pijazhe uſem zhebelleam dej. Njem
bodeſh dobru ſturov.

§. 76.

Zhe ni Vode per blis hem, tok moresh zhebëllam nektare stopine pred zhebëllnakam v'eni Posodbi Vode postavit; Posodba sa leto je nar bol en Kofs eniga sdobleniga Drevesa, al pa shlebu 2. al 3. sholne dougo, $\frac{1}{2}$ sholna shroko, de pa zhebëlle noter ne potonijo, tok Mahu noter deni, zhe se Voda posufhi, tok supet druge naly; zhebëlle tud, shitemajo flano Vodo, tok, zhe ni kakshne Gnojnze blisu, tok njem moresh take Vode v'eno posëbno Posodbo naliti.

§. 77.

O z h e d i.

Rauno taisti Dan, kir bodo zhebëlle ta pervikrat letële, svezher ufse Pajni offnej, inu s'eno gofsino, al razhjo Faslo te mertve zhebëlle inu drugi Drobish ven smedi, de bodesh zhebëllam taisto Mujo pershparov, ta 3. al 4. Dan pa to plešnivo, inu ostudne no fatovje ven srëshi; rauno takrat tud is ufseh kotov, inu skladov, zherve, njeh Jayze, Pajzhno, do ven

fkraspej, inu postershi, inu delezh
prezh vershi, de nasaj ne pridejo, zhe
ne bodesh sa zajta ozhedov, tok bodo
zhervi Pajn na fhrokost obfēdli, fato-
vje, inu salogo sgrisli, s' Paizhno pre-
pregli, inu zhebēlle is svojga Pajnu
pregnali.

§. 78.

O d e n i.

Spomlad fo shē mersle Nozhi, tok
bode tēdej zlo dobro, zhe bodesh na
vėzher Pajni odev, al pa s' vėzher zhebē-
llnak od spred s' Vratami sakrov,
de bode mogle zhebēlle bel na fhroko
obfēsti, inu vezh saloge pokriti, pos-
sēbno je leto, od tēh flabih saftopit,
katire imajo malo Dersbine, fzer bo-
do zhebēlle med fatovje ulēsle, v'eni-
mu kuppo grēle, inu fhe lē posno na
Lējtu svoj Pajn gmirat sazhele, sēna,
otave, listja, h' tēmo nikar ne jemli,
satu, kir se v'taistim Jayzhki snaj-
dejo, ulse forte fhvadi, kader se taiste
slēshejo, pa noter v' Pajn ulēsejo, inu
veliko fhkodo sturijo (§. 77.)

§. 79.

Tcm flabem Pomuzh dēj.

En flab Pajn bodesh sposnov :

1. Zhe bodesh taiftiga oē snotrēj
preglėdov , al pa

2. zhe bodesh vidov , de lē malu
zhėbėll , inu fhe taifte bres kourashe
ven , inu noter letijo , tud mēihne Hla-
zhize k' Domo perneſso ; zhe enimo
takimo Pajno nē bodesh Pomuzh dau,
tok fhe tē zhėbėlle , katire ſo noter ,
ſe bodo s'zhaſam is zaglivoſti sgubile ,
inu pajn bodeprezh ; ti mo tēdej mo-
reſh is mozhnih Trug zhėbėll dati , na
to viſho , koker bode ſpodej v' §. 141.
popiſſano.

DRVGI ODSTAVIK.

OD FUTRENJA TEH ZHĚBĚLL.

§. 80.

Spruti govor ſuper Futrenje.

Zhe tēdej ſpomlad je pervo Opravi-
lu per zhėbėllah , taifte futrat (§. 74.) ,
porezhe nekteri zhėbėllar :

Kaj bodem tēdej ſa en Nuz imov od
zhėbėll ? zhe bodem to v' Jėſſen odu-

seto fterd pa spomlad supet pofutrat mogou ?

2. En drugi se bode bav, de bi fkus Futrenje ki Ropparz ne pervadov.

3. En tretji: de bi kę zhębęlle fkus Futrenje h' nofhni ulęne ne ratale.

4. Supet drugi bode v' fkerbęh, de bi kę zhębęlle tę Bolęsni (Gniloba) nedobile.

Na tako visho nę al Vuhernija, al pa Nevumnost ob veliko Pajnov perpravi, inu po lętem zhes fvojo Nesfrezho grimlejo, katire fo fami urfhoh.

§. 81.

Odgovor sa Futranje.

Al męnjo taki zhębęllarij, de je taifta fterd sgublena, katiro pofutrajo ? zhębęlle ne pojędo vezh, koker potrebujejo, kar njem zhes potrebo zhęs oftane, pa supet sa tę s'hranjo, one ti bodo deifętkrat vezh povernile; al se trofhtafh vęzhi Dobizhka, zhe ti slakane zhębęlle sa te ne bodo vezh moge fterdi ukupej nofsiti, tok tędej:

1. Enu fkuifhanje te nęj previsha: svoli v' spomlad dva glih flaba Pajnova, enga fotrej, tęga drusiga pa nez;

Jessen bode skasala, katiri od lëteh
dveh ti bode vezh Dobizhka pernef-
sov, inu zhe ne bode ta isfutrana fterd
bogato povernena?

2. Zhe per Futranju ne bodesh na
pravi zajt pomerkov *),

zhe bodesh Trugo okol, nu okol
s' Mëdam obersdov.

Enimo flabimo Pajново vezh
fterdi dau, koker je bode s'hranit
mogov.

al zhe njo bodesh ke v' en kot po-
stavov, kir je ne bode obsefti mo-
gov, tok bodesh refs (pa is tvoje
Nemarnosti) Ropparze pervadov.

3. Zhe menish. de zhebëlle skus
Futer ulëne ratajo, sakai pa ulëne ne
ratajo, kadar she svoj Pajn s' fterdjo
napounjo, ampak ti she en Nadstavik
(Pustoto) nanofsjo, zhe katirga na verh
postavish? is tega videsh, de zhebëlle
nikol ulëne ne ratajo, usselej flisk nos-
sjo, dokler je kej Prestora, inu kir bel
shparovno shivijo, koker Ludji, tok
nikol vezh ne ushijejo, koker le sa po-
brebo, nej bode veliko, v' Pajno, al

*) S' vezhir se morejo zhebëlle futrat, ne po
Duevi.

pa malo, kar zhes potrebo zhes ofstane, tok perhranjo sa perhodno fillo, al pa sa nafh Nuz.

Taifta Bolşen (gniloba) ne pride od Futranja, ampak lę od shlehtniga Futra, koker bom sdej h' malo iskasov.

§. 82.

F u t e r.

Nar ta bolshi Futer je tvoja lastna, inu prava sterđ; zhe njo bodefh od ptujih kupvov, de fi njo bodefh lih drago plazhvov, ne bodefh nikol sagvishan, al je fama na febi, sna saloga, al pa kej drusiga fhkodliviga nameshano biti, al sna tud is bolnih Pajnov useta biti *). Satorej imafh ufselej en tulko sterđi perfhparat, kolker menish, de bi njo v' enimo takimo Lejto, katiru bi sa zhebelle nar flabeishi blo, potrebvov, sej se ne skasi, zhe lę bode dobro s' hranena; zhe nję pa ne ponuzafh, sej ni sgublena, njo pa snafh h' Lejto predati.

*) Sterđ, katira je is taiftih Pajnov useta, v' katirih so ble zhebelle s' ushgano sheplenko sadushene, ni sa Futranje, je fhkodliva.

Nekteri v' fili futrajo s' tako Vodo, v' katiri so pręd zuker respuřtili; nekteri pa v' taki vodi, v' katiri so pred prov fladke Hruřhke kuhali, inu vezh taziga.

§. 83.

Refzedena řterd, al pa v' fatovji.

Szer je uřse enu, al polnu fatovje, al pa refzedeno řterd sa Futer polagafh, pa vender, v' Jeřřen, inu po simi je bol fatovje.

1. De v' fili, kolker potrebujejo, is taiftiga ven usamejo.

2. To refzedeno řterd morejo polisat, inu v' zělze preneřti, skus leto bode vezh resneřsenu, ře tud v' zhařs prevezh najejo, inu kir ne morejo po simi ven letęti, is řvojim Blatam řatovje obersdajo.

3. Sa Lakoto je tud boll řterd v' řatovj, koker pa řpuřhena.

4. Sa Nagnenje h'salogi je pa uřse eno, ena, al druga.

Koku se futra.

Satovje postavi (koker pokashe ta 6. Tab. 1. Fig.) na eno mejhno Dilzo a. a. med dva Lozna is fhibiz b. b. pa toku, de bodo Lukenze gor gledale (§. 15.) zhe bode merslu, inu Pajn ima malo Dersshine, tok moresh Futer do njeh satovje noter pertisnit, fzer bi sraun Futra od Lakote umerle, satu, kir per Mrasu ne lęsejo narasno; en Pajn pak, katiri je slo drushen, bode Futer she nefhov, de mo ga lę v' Trugo postavish; to prasnu satovje pa sa en drugi Nuz is hrani (§. 154.) inu dej zhebellam, zhe je potreba, supet drugisa. Sa to refzedeno fterd moresh pa imęti nishke koritize (poglej Tab. 6. Fig. 2.) zhe je fterd tekozha, tok moresh tenke Tręsze, al pa flame od sgorej poloshit, de zhebellę v' fterdi ne uto-nijo *).

To debelo fterd snash pa le na to spodno Dillo poloshit, nio bodo she polisale.

*) Tręsze so dobre h' tęmo, flama pa nezhi ne velja, sato kir je preglatka, se zhebellę ne morejo perjęti, nar bol je Mah.

Kêlku se more futrat?

En fkerben zhëbellar more sam po sfojeh Pajnovah vëdit, kêlku ufsakateri potrebuje:

1. Enimo Pajno, katir je spomlad fredno drushen, inu nima jësti, se da $\frac{1}{4}$ tud $\frac{1}{2}$ funta, inu leto na ufake dva, al tri dny, dokler Pafha pride.

2. Taistem, katire nez h nimajo, je boll na enkrat vezh dati.

3. Enimo na zhëbellah mozhnimo, pa na fterdi prasnimo moresh tud vezh dati.

4. Taistim pak, katire fhe imajo shivesh, pa bi rad perzajtne Roje od njeh imov, moresh po gostu, pa lë en mejhno dati.

5. Katiri njeh v'Jesën sa simo futra, tok raj na enkrat nej tolku da, de bodo sa zelo simo sadost imële; jest pa na simsko Futranje nez h ne der-shim, en tak Futer zhafse vezh velja, koker so zhëbëlle urednë, pa një vender ne morim, ampak

6. Te fhvohne perzaitu h' tem mozhnem dënem *).

*) Ne boji se, de bi se zhëbëlle klale, ka-

7. De pa per dobri Pafhi ni tręba
zhębęll futrat, leto bode toku ufsaka-
teri dobro vedov.

§. 86.

Snamine zhębęllne Lakote.

Taifti Pajnovi, katiri Lakote terpe,
bodefh lohko fposnov :

1. Zhębęlle ne fedijo fpomlad uku-
pej v'fatovjo.

2. Nimajo saloge, kir nje nemorejo
fhpishat.

3. Rętko fak h' febi fedijo.

4. Se reftęknejo po Pajново, to en
kuppz, tam eden.

5. Kader se nje bodefh doteknov,
se bodo po zhafs ukupej fpraulale, inu

6. Eno tiho, pa dougo Shtimo od
febe dalle.

7. Ta sadni Thal fvojda shivota bo-
do po zhafsu gor usdignile, fvoje she-
lu fzer ven porinile, pa pozhafsu, inu
ga tud ne bodo h' malo mogle nasaj
potegniti.

8. Njih shivot je blę tenik, inu fuh.

der nje bodefh ukupej djav, eno Matizo
bodo umorile, med faboj se pa nebodo nize
shaliga fturile.

9. Zhe bodesh Pajn en zait odpert
pustiv, se bodo po zhafsu med fatovje
ulęsle; tę site pak so blę urne, inu bres
Dima ne bodo bejshale, ampak raj
v'Obrafs letęle.

10. Zhe imajo kej saloge, bodo taif-
to ven potegnile, inu shenft oblisale.
Leto szer tud sturijo tę zhervive, pa
taifte bos h lohku reslozhov, sakaj taif-
tih saloga, ima odgrisenene Fafle, inu
Noge, tud resvotlen shivot, katir je
tud zhafsi s' Pajzhno prepreęden.

11. Lazhne zhębęlle se tega bęliga,
mehkiga fatovja lotjo; satoręj bodo
njęh zęlze od sgorej restergane, inu
isgrisenene. Satoręj bodesh tud spodej,
inu per shrelo be v Drobish od fatovja
neshov, pa tud letęga moresh reslo-
zhit od taiftiga, katirga zhervi nare-
dijo, al pa od sgolnih kapez, katiri so
ble erjave.

12. Slakane zhębęlle bodo zlo mejh-
ne Hlazhize h' Domo pernefsle,

13. tud bodo pozhafsu, inu s' mejh-
nim shumejnjam letęle,

14. nar tę gvishnejshi shamine ene
Lakote je pa, kader ne bode zlo nez-
sterdi v' Pajno.

En Pajn, katir se savol Lakote svoje

saloge loti, se bode komej zhes Lejto, inu Dan pomagov, tok tedej taisto Lejto je tebi malo h' Nuzu, tud, dokler taista slakana Matiza bode shiveła, se fkorėj nikol ni tręba Roja trofhtat *).

TRĘTJI ODS TAVIK.

OD ROPPARZ.

§. 87.

Ropparze.

Ropparze se imenujejo taiste zhe-
belle, katire ne is Pafhe, ampak is
ptujeh Pajnov shelijo fterd dobiti, inu
v' svoj Pajn perneſti; ufsakateri Pajn
ima leto Poshelenje druge obropat,
zhe le more, al pa je v' Nevarnoſti de
bi ne biu obropan, zhe je fhvoh.

Jęſſen, inu ſpomlad, kader je fhvoh
Paſha, tok iſhejo od eniga Pajnova do

*) Is letęga dol uſęmi, kolko je leſheozhe na
ſkerbnim Futranjam; taista fterd ne bode
sgublena (§. 81.) zhe nimafh ſterdi, vender
nję nikar nepuſti konz uſęti, ampak ſturi,
koker najdeſh §. 85. to je, per zajto nję na
ęnga drujga deni.

tęga drugiga, de bi eniga flabiga narajmale, katiri bi se njem ne mogov branit, taistiga se lotjo, inu do konza sprasnjo, po letem, kir se navadjo, se pa eniga drusiga lotjo.

Nikar ne mišli, de so Ropparze ene druge, inu posebne forte zhebelles, taiste so rauno take, koker so tvoje, inu vezhkrat bodo is tvojih lastnih Pajnov.

§. 88.

Perloshnost h'Roppanju.

Nevumnost eniga zhebellarja vezhkrat Perloshnost da, de zhebelles na Ropp gredo.

1. Zhe bodesh okol zhebelnaka kej sterdi restrossov slasti per Odjemavajnju.

2. Zhe bodesh po Dnevi, slasti per Sonzo zhebelles futrov (§. 81).

3. Zhe ne bodesh pomerkov na tę flabe Pajni, slasti pak na Jalouze (poglej od §. 56. noter do §. 62).

4. Zhe ne bodesh skladi, inu spoklin per Trugah prov samasov, tok zhebelles sterd obduhajo, inu roppat sazhnejo.

Snamine, de Roppajo.

1. Ropparze ne letijo rozhno fkus shrelo noter v' Pajn, ampak letajo pred-
okol Pajnov, inu per ufseh Voglah,
kir je kej Lukenze, fku fhajo noter
priti.

2. V' Letanju dershijo svoje No-
shize bol ftegnene pruti semli.

3. So zherne od sterdi.

4. Kader se eniga mozhniga Pajnu
lotjo, tok se fazhnejo klati, te doma-
zhe nje s' svojmi Krampelzi ftfkajo,
s' svojim shelam pretijo inu tudi, zhe
pred ne odjidejo, umorijo.

5. Ropparze she s' jutrej per zajto,
pred koker domazhe, sazhnejo leteti,
inu svezher she posnu, kadar te do-
mazhe she jejnajo, fhe uselej letijo.

6. Njih Trupla so pouni Medu, inu
tok napete, de so fvetle vidit.

Pomuzh super Roppanje.

Koker hitru bodesh Kopparze sa-
merkov, tok svoje Pajнове h' malu
pertekni, slasti pak te flabe, de se bo-

do të domazhe loshej branile, Ragle per shrelah bol ukup stisni (§. 26.) al pa en kols Leksu noter utekni, al pa s'illouzo sadelaj, kadar fe en Pajn savol mejhne Drushbe nemore branit, tok ga is zhebëllnaka prezh nefsî, inu v'en temen kraj sapri, pa morefh zhebëllam Luft pufit, de fe ne fadushijo. al ga pa na en dvogi kraj fej en $\frac{1}{4}$ Ure delezh nefsî, de ga Kopparze ne najdejo *).

Zhe fe Pain savol Jalovine (§. 7.) al pa shlehtne Matize ne brani, tok je nar boll, de ga na eniga drusiga povesnefh.

§. 91.

Na kaj sa eno Visho fe Ropparze spafsejo.

De bodesh pa svëdov, is kaj sa ene Truge Ropparze ven gredo na Ropp,

*) Zhe fo fe Ropparze enga Pajnova tok mozhnu lotile, de fe nym tefhko branë, tok ga po Dnevi nikar prezh ne nopsi, bi fe Ropparze hmalò eniga drusiga lotile, ampak pertekni ga is Dufhkam, svezhir per Mrako ga supet odtekni, de Ropparze ven sletijo, potler ga she kam fkri, inu na tai-

tok taisti Pajn, v' katirnu roppajo, po Dnevu shrelo na en mejhen zajt sapri, po letem pak, kir se bodo she od snotrej per shrelam ukupej spravile sa ven leteti, tok nijm odpri, inu te ven le-teozhe s' Pepelam, al pa s' ftouzheno Krejdo potrofsi, tok bodesh lohko sposnov, v' katiro Trugo med tvojimi, al pa per tvojimo fofsedo te potrofhe-ne nasaj poletijo.

Nekter zhebellar sabstojn svoiga fofseda doushi, de negove zhebelle na Ropp hodjo, kir so pa le vezh Dell negove lastne.

§. 92.

Shkoda od Roppa, tudi sa Ropparze.

Enimu zhebellarju se ni treba veseliti, al pa velikiga Dobizka vupat, zhe negove zhebelle na Ropp gredo, fakaj?

1. Kir je en tak Ropparski Pajn v' veliki Nevarnosti, de bi sam od drugih ne biu obroppan, satu kir ta Duh

stiga Mesto pa eno prasno Trugo hmalo postavi; drugi Dan, kir ga bodo Ropparze iskale, inu ne bodo neshle, bodo pa jejnale.

tę isroppone sterdi tudi drugem zhebellam na Nufs pride, gredo sa Durham, inu se taiftiga lotjo.

2. En Pajn, katir na Ropp ven grede, se pruti drugem Ropparzam na bode veliku branov.

3. Bode veliko Zhebell pomorjenih, satu, kir se tę domazhe branjo.

4. Narta vezhi shkoda od Roppanja je: kader se zhebelle povernejo, inu se dva Pajnova eden tega drusiga sazhneta roppat; take zhebelle se nezhe ne branjo, ampak tok dougu is ene Truge pa v' to drugo sterd nofsje, de je ufse konzhanu.

5. Sadnizh se en tretji, al pa vezh, taiftih dveh lotjo, inu nje do konza isroppajo.

ZHETERTI ODSTAVIK.

POMUZH SUPER JALOVINO.

§. 93.

Kader ni zajt sa Roje.

Na Jalovino (§. 7. v' samerko) se more possebno Spomlad fkerbnu pomerkat (§. 57.) v' zelimo dessetimo

Odftauko od §. 56. noter do §. 63. sem od Vrshahov, sazhetka, inu fnaminov te Jalovine obilno popisov.

Sdej te pa ozhem podvuzhiti, koku se more leti fhkodlivi Rezhì pomagat (§. 56.) koku se morejo Matize per Rojah s'hranuvati, bodem bol spodej skasov; koku se pa more v' takimo zhafsu, kader ni zajt sa Roje, enimo Jalóvzo pomagat, te bodem pa sdej podvuzhiv.

§. 94.

Matize napraviti.

Pervizh te ozhem podvuzhit: koku se imafh sam is Matizame previdit.

1. Vsemi eno mejhno, komej eno Ped dougo Trushizo, al pa fhkatlo, al tudi eno gmejn Trugo, pa njo pomanfhej, koker te vuzhi (§. 27.) potler usemi is enga zhebèllniga Pajnu en bev nov narèti fat, pa enga taziga, v' katiimo bodesh mejhzhkene, komej videozhe zhervizhe, al zhebèllne Gnide vidov *), katire bodo is enim svetlim

*) Nekteri zhebèllarji vuzhijo: de taifti zhervizhi, zhe so kolkej prestari, nisó vezh

fhonftam obdane (§. 11.) taiftiga v' to mejhno Trushizo, al fhkatlo od sgor portilsni, koker najdesih (§. 171.) Zhe pa na Robo taiftiga fatu nabode nez zhervizhov, ampak le per fredy, tok morefh per krajo tulkajn od taiftiga fatu odręsat, de bodesh blisu zhervizhov perfhov, satu, kir zhebelle le na Robeh Turnzhe delajo, (§. 13.) potler pa is eniga drusiga mozhniga, al pa is vezh Pajnov tulkajn zhebelle usemi, al pa dol is konzhenz noter v' taisto mejhno Trushzo, kir je fatik pertilsnen, omedi, kolker menish, de be samogle taifti fatik obfeti, inu sgręti; ufse letu pak morefh toku rozhno fturiti, de se zhervizhi na bodo v' latiku ohladile.

2. Sraun tega morefh tud zhebelle en pouhen fat Medu sa fhpisho noter dati; po letem pa zhebelle sapri, pa toku, de nym bodesh Luft pufiv, de se na sadufhijo; letu se pa sna sgodit, zhe nym (poglej v' ti 5. Tab.) nameft te sadne konzhenze (6. Fig. 5.) en gosti fhtrikan drotasti Garterz (Fig. 6.) no-

sa Matizno falogo, al sa Turnzh, tok tedej morefh gledat, de bodesh nar te majnsi dobiv.

ter postavil h *) zhe pa letęga na sturish, tok nje pa na en drugi prezej dellni krej prenelsi, de na bodo hmalo Domino neshli, al nję pa sej v' en temen krej sapri, de na bodo letale, pa na Futer nikar na posabi, fzer se bodo zhebelle svoje šaloge lotile.

3. Zhes 12. al 14. Dny bode Matiza slęshena, al morebit fhe vezh Turnzhov narętih; tok tędej.

4. Shę snafh ta 10. al 11. Dan h'njem poględat, zhe najdes h vezh Turnzhov, tok eniga is enim oiftrun Noshizham ven sreshi, pa toku, de tę druge na bodes h ranov, taistu snafh enimu Jalovimo Pajново noter v' Trugo na en fatovje Rob perfhpilit, al pa supet eno tako mejhno Trushizo, rauno na leto visho, koker se sdej v' tęmu §. 94. vidov, perpravi, inu mo njo is eno Trękzo, pa dal visseozh, noter perfhpili, tok bodes h shę dvę nove Matize imov; ob zajtu teh Rojov ima vezh Dell ufsaki starz, katiri je k'Rojo perpravlen vezh Turnzhov, taiste snafh svunej eniga, ufse poręsat, inu na glih visho is taistim sturiti.

*) Al pa eno nalafh sa to narejeno luknašto Lonzharfko zhrepino pred shřelo postavil,

Vezh fort Pomuzhi.

Shtier forte Pomuzhi so, fkus kati-
re se enimo Jalovimo Pajnu lohku po-
maga :

1. Skus eno Matizo, zhe imash ka-
tiro perprauleno.

2. Al fkus en Turnzh.

3. Al fkus mlado salogo.

4. Al pa fkus Nastavik, al Poveş-
nenje na enga drusiga.

Koker so letë 4. forte Pomozhi tu-
kej po Veriti postaulene, tok një tud
snash po Veriti nuzati, pa vender to-
ku, koker zhas perneise, inu tvoj
Pajn potrebuje.

Zhe tvoj jalouz je she mozhen na
Drushbi, inu na Mëdu, inu zhe je she
zajt, de be se na letëmo obojmo loh-
ko pogmirov, tok dej mu eno Matizo,
zhe imash katiro perhraneno; zhe tash-
te nimash, tok dej mu en Turnzh, de
se sam eno sleshe, zhe tud tashiga ni-
mash, tok dej mu en satik is salogo,
de se bode sam Turnzh napravou (§. 94.)
zhe je pa she taki zajt v' Lëjtu, dë zhe-
bëlle namorejo vezh od svunej sterdi
dobiti, tudi ne saloge napravit (§. 57.

N. 2.) tok je fhe ta sadna Pomuzh leta : de Jalouza na eniga drusiga povēsnefh, katir je is Matizo prēviden , toku : de bofta obedva lē eno Wirtshoft do en- ga gvifhniiga zajta ukupej imēla.

§. 96.

Per fazhētku te Jalovine.

Od fazhētka, kader en Pajn fhe lē jalov rata, je lohku pomagat; takrat v' eno fhkatelzo, al tok rekozhō Matizno Hifhzo eno Matizo sapri, inu toku saperto noter v' Pajn med zhēbelle poftavi, de njo obfēdejo, inu sakrijejo.

Eno tako Hifhzo tē naprēj poftavi ta 7. Fig. v' tē 5. Tab. inu ta 3. inu 4. Fig. v' tē 6. Tab. ta pervaja je lefsēna, inu ima douge is Drotam preprēfhene Lukenze, a. a. a. inu eno premizheozho Dilzo b. ta druga je is tenkiga Drota ſpledēna, inu tudi is eno tako Dilzo b. ta 4. Fig. taifto narobe pokashe, tu je, ta ſpodni Plat od ſgor, zhes nek- tere Ure snafh Matizno Hifhzo offnat, de ven slēse.

Zhe Matize nimaſh, dēj mo en Turnzh, al pa en ſatik is ſalogo, koker najdeſh v' §. 94. zhe je pa Truga

pouna fatovja, tok pa en tulkajn ven sreshi, de bodesh mogov falogo noter postavit.

§. 97.

Kader she pa Jalovina dougu terpi.

En Pajn, katiri je she dougo jalov, inu je she morebit foush falogo nastavou (§. 61. inu 62.) en tak is dobrim obene Matize gor na usame, kelker be mo njih dav, be usse pomorov; sakaj fkus svojo foush falogo golfan, se na svojo perhodno Matizo sanafha, tok ga moresh tedej koker eniga terdauratniga h'temo perfilit, inu fzer s'jutrejsgodej, al pa svezhir pred Mrakam ga is zhebëllnaka usemi, ga okol oberni, inu v'eno prasno Trugo prekadi; per okol obernenju se letu sa usselej samerkej: zhe ima fatovje po dougim narejeno, tok ga moresh zhes to predno, al pa sadno konzhenzo oberniti, de se sati na odtergajo, zhe pa ima Dello zhes, tok ga pa zhes to stranfko Dillo okol oberni.

Sa Prekajejnje se pa snafh pustit eno tako Rezh, Robo is zherniga Pleha na-

pravit, koker tē pokashe v' tē 6. Tab. ta 8. Fig. per c. lo urate, kir iē gorēzhe Zunje noter dēņejo : per b. je od snotrej en luknaft Pleh narejen, de namorejo iskre fkusipriti, a. inu e. je en Mēh, katini fkus d. med fatovje Dim piha *).

Kader bodefh zhēbēlle shē prekadov, tok nje v' tē prasne Truge sapri, pa nym Dulhik pufti (§. 94.) zhes nektere ure njem pa eno (v' fkatelzi §. 96. saperto) Matizo noter postavi; v' tēmo zajtu pa v' niēh starimo Pajново ufso njēh falogo per glavah porēshi **),

*) Per Prekajejnju is eno Palzhizo po stranfkih Dilzah na Pajn rahlu tērkej, tok bodo zhēbēlle raifhi ven fhle; inu zhe nimafh taziga Mehu, tok pa eno Zunjo perfhgi, pa nikar is Plemēnam, inu dobro pomerkaj, de kej gorēzhiga noter v' Pajn na pade, fzer bi snov sebe, inu svoje fofsēde poshgati.

**) Per glavah porēsat se tolko rezhe: de falogo, katira je is kapzami pokrita, inu ven pousdignena (§. 19.) te taifto, kar je pousdignenga, po fatovje dol postershesh, tok bodefh, pa rauno trodovfke glave sadev, Truplu fzer noter oftane, taiftu bode pa shē zhēbēlle ven fpraule.

inu tud njeh golufne Turnzhe ven is-
reshi, po letem nje pa supet v' njeh ta
stari Pajn nasaj sapodi, inu njem Mati-
zo is shkattelze ven spusti.

§. 98.

Poveshenje.

Zhe pa imash ob zajtu ene Jalovine
en drugi Pajn, katiri je szer flab, pa
vender is eno Matizo previden, zhe
savol majhne Dershtine mu na savu-
pash, de be se mogov pomagat, tok
je nar bol, de Jalovza na taistiga od
sgor poveshesh, al pa podnega pod-
stavish, (§. 95.) na glih Visho tudi
spomlad per hladnih Dnevah, kir se ni
savupat, de be ena mlada Matiza mog-
la obhojena biti (§. 55.) je veliko boll,
zhe imash Jalovza, taistiga na enga
drusiga poveshnit, zhe pa letega hmallo
na sturish, tok bode ta zajt Jaloviz
h' tvoji, inu svoji shkodi prasnuvov,
inu Dan na Dan vezh Folka sgubiv
(§. 7.) v' Meissenzu Maja (velke Travn.)
ga pa supet snash od taistiga dol use-
ti, inu na tako Visho, koker najdesht
v' §. 95. h' Pomozhi priti, pa ob taisti-

mo zhafsu bi se fhe sam is fvoje lastne
faloge eno Matizo isvaliti samogov.

§. 99.

Zhe Matiza ni obhajena, al
plemenita.

Sgorej (§. 55.) smo flifhali, de, ka-
der ena Matiza pręd ostari, koker je
bla obhajena, ni vezh sa Pleme, inu
per eni taki Matizi rauno toku, koker
per Jalovini en Pajn more h'konzu pri-
ti, tok tędej enimo takimo Pajno mo-
resh rauno na tako Visho, koker en-
mo Jalovzo h'Pomozhi priti.

Vsemi negovo narodovitno Matizo,
katiro bodesh nar loshej neshov, zhe
ga bodesh v' eno prasno Trugo preka-
div; zhe njo pervizh na dobish, tok
ga pa fhe enkrat is taiste prasne Truge
v' eno drugo prekadi, toku dougu, de
njo dobish (§. 97.) po tem mo pa po-
magej, koker najdesh §. 95. zhe mo
rajtafh eno drugo Matizo dati, tok mo
saperto dej (§. 96.) fzer njo umori.

PËTI ODSTAVIK.

OD BOLESNË TËH ZHËBËLL,

§. 100.

Dvoje forte Bolesnë.

Mëd vezh forte zhëbëllne Bolesnë
sta letë dhe posëbniga Mërka potreb-
ne, tu je: Grisha, inu pa Gniloba.

§. 101.

G r i s h a.

Zhëbëllna Grisha je: kader taiste eno
rudëzho Blato obilno od febe spushajo,
taisto Bolesen dobijo:

1. Kader se prevezh najëdo, inu
dougo od svojga Blata na ozhistjo.
2. Kader so dougo, inu prevezh
toplo saperte, slasti zhes simo.
3. Od simskiga Futranja.
4. Od Jalovine, satu kir takrat
vezh jëdo.

§. 102.

A r z n y e.

Nar ta boll Arznja super Grisho je:
de një na en lëpi Dan ven spustish, de

se ozhëdijo. Nekteri sfer vezh forte Arznye super taisto naprej pishejo, al kir v' nafhih Deshellah malo kedej zhebëlle v' leto Boleşen pridejo, tok ni potreba taistih popiřsvati; ena prava fterd sama na sebi je nar ta boll Arznya super taisto, inu en dobro Okovarjejnje po simi je nar ta bol Varvanje super taisto *). Nar ta huifhi je, kader zhebëlle fvoje fatovje v' taisti Boleşni is fvojem Blatam obersdajo, sakaj one v' taistimu savol fmradu nozhjo vezh rade dëlati, tok je tedej dobru, zhe taku obersdanu fatovje popolnima ven srëshefh (§. 77.)

§. 103.

G n i l o b a.

Gniloba je ena veliko huifhi Boleşen, katira lokhu zëu Pajn konzha;

*) Super leto Boleşen usemi $\frac{1}{2}$ funta Zukra, $\frac{1}{2}$ funta zhiste fterdi, eno malo Musfhkatblita, al pa namëst tëga en Orëfhiz noter na ftershi, tud en Polzh dobre ftarine is Vodo smëfhej, inu ufse ukop fkuhej, od lëte Piaze bodo të grishove zhebëlle hmallo osdravle, pa bodesfh dobro fturov, zhe bodesfh slasti per pervimo ven Lëtanju spom-

taista je ena prava reſsnizhna Gniloba, inu ima ſvoj ſazhetik, kader v'eni zel-zi en zhervizhik ſazhne gniti, od taiſte Gnilobe pa tudi te nar blisneſi hi gnile ratajo, inu leto del naprej, tok dougo, de uſſa ſaloga v' Pajno ſegnije. Zhębelle, zhe pręd na odjidejo, inu Pajnova na ſapuſtijo, tok ſe taiſtiga gniliga Duha nausamejo, inu tudi ſbo-lijjo, is zhaſſam ſe uſſe ſgubijo, tok dougu, de obena v' Trugi na oſtane; katire pa h'drugem potęgnejo, tok Bo-leşen is ſabo perneſſo, inu tudi taiſte is njo nataknejo, ſlaſti pak zhe en drugi Pajn letęga gnilobniga obroppa, tok tudi raun taiſto Boleşen dobi.

§. 104.

Snamine od Gnilobe.

Leto Boleşen bodeſh is letęga ſpos-
nov:

1. Ta is kapzame ſaperta ſaloga, katira ſzer ima ven povikſhane kapze (§. 19.) ſo takrat naſaj noter uderte.

lad uſſem tvojim zhębellam ene 3. al 4. Dni letę Piazhę dav, leto nję bode friſhne, inu vurne ſturilo.

2. Imajo na frëdi vëzhi Thal eno mejhno Lukenzo, koker de be is eno Jeglo piknov.

3. Zhe bodesh taisto offnov, tok bodesh eno erjavo, imerdливо Materjo, al gnoj, katir se bode koker Lim ulëkov, noter neshov.

4. Zhe je Pajn shë dougo gniloben, tok bodesh tako Materjo tudi mëd shrelam neshov.

5. De pa na bodesh zhëbëllniga Blata, katirga zhëbëlle zhes simo pod shrelam pustijo, kë sa gnilobo derfiov, tok shë snafh is imradu Reslozhik dol usëti.

§. 105.

Sazhëtik, al Urshohi od Gnilobe.

Leta toku fhkodliva Bolëshen pride:

1. Zhe bodesh tako fterd futrov, katira je is mlado falogo smefhana, inu savol tega Kisla *) inu gnila ratała.

2. Od ohlajene faloge, leto se sgodi: kader enimo Pajnov, katir ima ve-

*) Tok tëdej nikol od Leztarjov na kupuj fterdë sa Futranje, satu, kir je per taistih faloga, zhëbëlle, inu fterd usë fkupej smefhanu.

liko faloge, na enkrat prevezh zhëbell usamefh, de po tēm namore ufse saloge pokriti, inu ogrēti; faloga tēdej pogine, al umerje, inu sazhne gniti, zhe je premalo zhëbell, te taiste namorejo hmalo ven ugeniti, tok sazhne finerdēti, potler se zhëbelle taiste vezh na lotjo.

§. 106.

A r z n y a.

Ta edina, inu nar boll Arznaya super Gnilobo je leta:

Presheni zhëbelle is svojga gnilobniga Painu noter v'eno staro Trugo, katira ni vezh sa nuzat, sapri nje, de nym Dufhik, pa nez h jēsti, inu një 3 Dni noter lakej, de to is sabo pernesseno fterd popolnima szirajo, inu se ozhistijo; ta zajt pa ta gnilobni Pain sprasni, pa vari, de kē zhëbelle sraun na pridejo, inu od taistiga kē na ushijejo; vojfk, inu taisto fterd snafh sfer predati, pa sa zhëbellni Futer se nafmē dati.

Zhes 3 Dni tē saperte zhëbelle na eno Dillo, al pa na en Pert ven ftrēsi, inu një v'eno frishno Trugo sapodi,

tëm flabem is enim Gossinem, al pa kurjem Peręsam noter pomagej, potler njem ene prave frishne sferdi prezej veliko noter daj, de bodo supet Mozh doibile, inu na Pascho ven let le.

Ta isprasneni gnilobni Pajn, inu tudi tega drusiga, v' katirno se zhebelle 3 Dni lakov, obedva feshgi, sakaj zhebelle so Gnilobo is sabo v taitiga pernesle, inu naime vezh sa zhebelle nuzan biti.

Zhe bodesh pa posnu Jęssen en taki Pajn męd tvoiem narajmov, tok je boll, de usse fkupej poderesh.

§. 107.

Varvanje pred Gnilobo.

Loshej je zhebelle pred tako Bolesnjo varvati, koker taito, kir se she enkrat ukorenini, prezh spraviti:

1. Per odjemavanju polsebnno pomęrkej, de na bodesh saloge męd taito sferd (§. 105.) smelhov, katiro rajtas sa Futer ohranit, frishna saloga fzer na shkodje zhebelleam, one okol taitte vels shonft oblishejo, kader pa she kisla, al pa gnila rata, tok je kuga sa zhebelle.

2. Nikol na savupej eni kupleni fterdi sa Futranje. (§. 82.)

3. Nezh na meſhej međ futerno fterd, od katirga na bodeſh ſafhihran, de ni fhkodlivu.

SHEŠTI ODSTAVIK.

POMUZH SUPER SHKODLIVO SHVAD.

§. 108.

Z h e r v i.

Shvad, katira zhebellam nar vezh fhkodje, ſo guifhni Zhervi, katiri pridejo is Jayzhik nekterih velikih Matulov, taiſte noter v'ſpokline, inu ſklad eniga Pajnu ſvoje Jajza ulošę, zhervizhi ſkus taiſte ſpokline noter v' Pajn, inu v' ſatovje ulęsejo, taiſtiga ſgrisejo, ſe ſaloge lotjo, taiſtem Faſle, inu Noęę odjędo (§. 86. N. 10.) preglodajo eno zęlzo ſa to drugo, inu ſę naredijo Lukne, koker en kert pod ſemlo; ſadnizh uſſe leto is Paizhno prepređejo, tok de zhebellę vezh blisu namorejo; kader pa ſhe popolnoma dorafsejo, tok

se pa v'en kat v' Pajno spravjo inu se saprędejo.

En flabi Pajn se letę fhvadi na bode mogov branit, satu, kir se ufsaki dan nagmira, ampak bode perfilen, koker en Roj, svojo Trugo sapustit, inu enu drugu Prebivalfhe ifkati.

En mozhen, inu drushben Pajn se bode fzer ubranov, pa bode veliko opravil imov, de se od taiftih ozheđi.

§. 109.

Snamine tęh zhervov.

De je en Pajn zherviv, bodesh is tęga dol usev:

1. Zhe bodesh fkus fhřelo erjavi, al pa zherni Drob, koker fęrne od Pulfra, saględov.

2. bodesh nefhov zęlle kofse od na pov godnih zheběllz, tu je, al Noge, al Fasle, sdej ta prędni, sdej ta sadni Thal Trupla, tudi se bodo v' zhafseh shive popolnoma godne mlade zheběllze pred fhřlam vallale, katire pa bodo al Noge, al Fasle is Paizhno sve-sane imele.

3. Bodesh mertve od zheběll ven isu-lezhene zherve pred fhřlam nefhov.

4. Zhe bodesh Pajn offnov, tok bodesh vidov, de bodo per falogi nekte-re kapze odperte, katire bi savol të odrafhene faloge mogle saperte biti.

5. Tud se bodo të popolname godne zhëbëlle is Glavo, inu is Nogam ven is zelze iskopati otle, pa na bodo mogle, satu, kir bodo od sadej skus Pajzhno sadershane.

§. 110.

Pomuzh super zherve.

1. Preshehi zhëbëlle is Dimam v' njuh Pajno is eniga kota v' tëga drusiga, slasti od faloge prezh, tok bodo tud zhervi hmalo is fatovja sazhele ven padat; potler pa is eno tenko Palzhizo po fatovji terkej, toku, de një na bodesh odlomov, tok bodo fhe të skriti zhervi na svetlobo perfhli, katire pa rozho pomuzhkej; po letem pa Trugo supet na ta stari krej postavi.

2. Zhe fo slo zhervivi, tok leto nektore Dni eden sa drugim sturi.

3. Zhe fo pa zhervi she en dober Thal fatovja preluknali, tok bode boll, zhe bodesh të resjedene sati is zhervi uređ ven poręsov.

Varvanje pred zhervi.

Kir je pa loshej en Pajn pred zhervi varvati, koker pa taishte, zhe io ga she obfëdle, bres fhkode pregnati, tok:

1. Vise Pajni ozhëdi, od svunej, inu od snotrej dobro postersh (§. 77.) fkus fkladi, inu fpokline en tenki Nosh porini, de Jayzhke poteresh.

2. Zhe ima en flabi Pajn veliko prasniga fatovja, katirga namore obfësti, tok mo od eniga mozhniga zhebell perdej *), al pa iatovja, kar ga od vezh ima, ven frëshi.

3. Slahti te stare Truge, zhe ozhesfh v' taishte Roje ogrëbat, moresh dobro postergat.

4. Slahti, zhe bodesfh na staru fatovje Roje ogrëbov, moresh taishto do bro ozhëdit, sakaj, tam se vezh Dell ufse forte fhvadi Jayzhki najdejo.

5. Tudi të na svetjem, de be v' take Truge zhebellë devav, katire io she na pov strohnele.

*) She bol bodesfh sturov, zhe bodesfh eniga taziga prestavov, tu je, na taishti krej, kir je en mozhni biv, inu tega mozhniga pa na leto Mësto, kir je ta flabi stav,

§. 112.

Shabe, no Krote.

Krote imajo leto Navado, de s'vezhir pred fhrëlo na Pajnov. Jesik slëse, al pa fkozhi, inu tam is fvojim Prafkanjam tē prēdne zhëbëlle ven is Pajnu spravi, inu nje posoble; satorej je dobro, zhe bode ta pervä Versta od Pajnov sej i fholn nad semlo pousdignena. (§. 31. N. 4.)

§. 113.

M r o u l e.

Edine Mroule nabodo veliko sturle, ampak kader is veliko Drushbo pridejo, one gredo sa medenim Duham, inu se na lotjo tēh mozhneh, ampak lē tēh flabih Pajnov, inu is gvautjo, kir morejo, noter predero, is fvojimi krampelzi se tok mozhno na zhëbëllne Noshize primejo, de tudi mertve fhe na taistih obvišsjo, inu bodo v'Luft nefsene.

Tē delnē Mroulishe na bodo velike fshkode sturle, ampak per blishem okol zhëbëllnaka öbeniga terpi, ven nje iskopli, inu pobi, koker mo-

resh *) blisu pred Trugam is fuhim
Pepëlam potrofsi, dokler bode taifti
fuh, na pojdejo blisu.

§. 114.

M i f h i.

Mifhi tudi rade zhes simo noter
v'Pajni gredo, resgrisejo fatovje, inu
zhëbëlle, tudi svoje Gnësda noter na-
redijo; taku najëdenu fatovje zhëbëlle
nozhjo vezh obdëlat savol smradu, inu
ga tudi nozhjo vezh izëliti, nar boll të-
dëj bode, zhe tako resjëdëno fatovje
tok delezh ven isreshesh, koker de-
lezh bodesh flëd neshov, de je najë-
denu; vesh taifti Mifhji Drob na tenko
ven ismedi.

Sazhudit se je zhes Namarnost nek-
terih zhëbëllarjov, katiri she nekterih
sheblov pred shrëlo na sabijejo, de bi
Mifhi noter na mogle, te flamnate
zhëbëllne Pletarje bodesh teshko oko-
varov, satu, kir një Mifhi lohku
prejëdo.

*) Nar loshej një bodesh fëntov, zhe bodesh
kroppa noter v' Mroulishe uliv.

Tize, slafti pak Laftovze, inu Plavmaselzi tudi serfhëni, inu Ofse so navarni zhëbellni fourashniki.

SEĐMI ODSTAVIK.

ZIL, INU KONZ ENIGA ZHËBELLARJA
PER ZHEBELLAH.

Shtevilu tësh Pajnov.

Letu fzer dobru vem, de zil, inu konz eniga zhëbellarja je: de be veliko fterdi, inu Vojska dobiv, de bi tēdej leto dōsëgov, tok mīslī, de je nar ta boll Mitel, zhe bode zliku Trug zhëbell imov, al letu se na pusti ufselej sturiti:

1. Satu, kir nekteri zhëbellar savol svoja drusiga hīshniga Opravila nima sadoft zajta, de bi mogov vezh Pajnovam strezhit.

2. En drugi pak sa kupza na vë, ka-tirmo bi zhëbelle, kar njuh ima od vezh, predav.

Naprej ufetje zhes fhtevelo
svojih Pajnov.

Hmalo spomlad se more en zhebellar naprej useti :

1. Al ozhe svoje Pajnove pogmirati ?

2. Al samore, al pa ne, svoje Pajnove pogmirati ? De bode po letemo taistu, kar je potrebnu, samogov pravit.

Jest rezhem : zhe ozhe fhtevelo svojih Pajnov pogmirati, sakaj v'ufsakatermo Pajново zhebelle pogmirati, kelker je mogozhe, more ufsakateri zhebellar na ufse Vishe gledat ; sdej ozhem tedej

a) eniga zhebellarja podvuzhiti : koku samore svoje Pajnove pogmirati ?

b) po letem pak, kader bode she to naprej usetu fhtevelo teh Pajnov imov ; koku on samore is taistih, de be lih vezh na rojile, al pa, de be njem lih vezh na pustiv rojiti, vender en vezhi Dobizhik lohku sturi, koker pa, de be se rojile.

Sprute govor.

Nekteri pa le naspametni zhebellar porezhe:

1. Is vezh Pajnov se ja lohku vezh odsame, koker pa is enga famiga?

2. Al sej more ufse enu biti, zhe is vezh Pajnov raun tulkajn dobim, koker is eniga famiga?

Odgovor:

Dobru premisli, de

1. zhebelle, kader se h' Roju perpraulajo, inu se rojijo, tudi v'tem novimu Pajnu novu satovje delajo, veliku zajta samudijo, v' katirnu be ble lohku veliku Medu, inu Vojfka nabrale *).

2. Dobro vesh: de je vezh Dell malo odjemavat, kader je veliko Rojov, zhe ni prov dobru Lejtu sa zhebelle, katiru se pa malu kedej permiri.

3. Per gostih Rojah se vezhkrat v' Navarnosti tok dobro ob Roje, koker ob starze priti.

*) Per odjemavanju se vezhkrat lohku pomirkov: de se od eniga famiga mozhniga Pajnu vezh dobiv, koker od 3. al 4. flabih.

Pogmiranje tëh Rojov.

Vfsakateri lohku vë, de, katir fvoje Pajnovë ozhe nagmirati, drusiga nezha sheli, koker lë veliku Rojov, al samërkaj! dva Vrfhaha fta, savol katirih ti shiher veliku Rojov shelifh.

1. Zhe imafh Perloshnost, inu zajt vezh Pajnovam ftrëzhit.

2. Zhe sa kupza vëfh, katirmo be ti od tvojih zhëbëll kej prezhi predav (§. 116.) obojni Vrfhah je sadoft velik, zhe pa letëh dvëh Vrfhahov obeniga nimafh, tok tebi sa Refsnizo fvetjem, inu të bodem ufselej fvetvov, de nikol na sheli Rojov, zhe ozhefh od tvojih zhëbëll Dobizhek imeti (§. 118.) ampak veliko vezh një nasaj dershi od Rojov (§. 159.), koku pak zhëbëlle lohko od Rojov nasaj dershifh, bodesh nefhov fpodej §. 160.

Dvoje forte Rojov.

Dvoje forte je Rojov, fkus katire ti lohko fhtevilo tvojih Pajnov pogmirafh;

1. Al se bodo zhëbëlle po Nagnenju sfoje Nature fame resdelile, inu rojile (§. 39.) katiro se imenuje en naturni Roj.

2. Al pa një snafh h'tëmo perfilit, to je, is kunfhtjo sam resdeliti, katiro se imenuje en kunfhtni Roj, al Narejenz.

Zhe të naturni Roji ob pravimu zajtu pridejo, tok so bres ufsiga zvizla gorfhi, koker të narejeni; zhe pa ob pravimo zajtu na pridejo, tok një pa snafh narediti; od obësh fort te bodem sdej po Verfti podvuzhiv.

OSSMI ODS TAVIK.

OD POLETNIGA OPRAVILA.

OD SAMERKVANJA PER NATVRNIH ROJAH.

§. 121.

Pergodilfhe per Rojah.

Tu pervu, kar v'polëtnimu zajtu per zhëbëllah naprëj pride, so të naturni, al Roji sami na sebi; zhe je tēdej en zhëbëllar fklenov: de ozhe sfoje

Pajni nagmirat, al sa Predajo, al pa sa Pleme s' hraniti (§. 119.) tok neĵ pusti naturi svoj Pot (§. 39.)

Per Rojah se pa snajo shtjër Rezhi permirit :

1. Al se bode po Navadi na en krej usedov.

2. Al sna se na starza nasaj poverniti.

3. Al pa zlo ujiti, (odjiti).

4. Al pa is drugim Roĵë, zhe njuh vezh na enkrat ven pojde, ismeshati.

§. 122.

Pomerk na Letenje, inu Glasf tēh zhēbēll per Rojo.

Koker hitru bode Roj ven is Pajnu, tok glēdej na negovu Letenje, inu poslushej na negovi Glasf.

1. Zhe zhēbēlle v'en krafs smeram blishej ukupej lētaĵo,

2. zhe imajo eno glasno shtimo, tok imajo Matizo per sebi, se bodo hmalu usēdle,

3. zhe je pa njuh Letanje restreſeno, inu njuh shtima je tiha, tok nimajo Matizo med sabo, ampak je, al noter v' starzu ostala, al je pa na sem-

lo padla, de njo zhëbëlle namorejo najti, bres Matize se pa Roj nabode ufëdov, ampak na starza nasaj potëgnov; zhe tëdëj ozhefsh, de bodeshimov kej ogrëbat, tok ifhi Matizo pred Pajnam, inu potler pa del okol po Tlëh, inu med Travo, eno malo zhëbëllz bode ufselej srauno një, bode tëdëj dobro, zhe bode ufselej okol zhëbëllnaka pokofheno (§. 31. N. 9.)

§. 123.

Kaj imash is to najdeno Matizo pozhëti.

1. To najdeno Matizo nefs i na taifti krej, kir bodesh nar vezh zhëbëll vidov ukupej fëdëti, inu njo pusti, de mëd taifte umëfs islëse, taifte bode shë is sfojim fhumëinjam të druge fkupej poklizale, zhe njeh pa bode zlo malo, al pa nezh ukupej, tok Matize nikar is Rok na spusti, de se kë supet na sgubi, ampak

2. taisto is nektermi zhëbëllame v'eno fhkatelzo, al Matizno Hifhzo (koker te vuzhi §. 96.) sapri, na eno fhtango pervëshi, inu na taifti krej nefs i, kir na vezh zhëbëll okol lëta;

koker njo bodo samerkale, bodeſh hmaleno glaſnejſhi ſhtimo ſliſhov, inu vidov, de bodo od uſſeh krajov prute nję ſe ukupej ſpraulale; po letem pa ſnaſh tudi Matizo is Hiſhzo vřed v' taiſto Trugo poſtavit, katira je ſa nję perpraulena, tok pojdejo ſame noter, inu takrat njem pa Matizo venkej ſpuſti.

§. 124.

Kader per najdeni Matizi Roj ſazhne naſaj na ſtarza jeti.

Zhe ſe bodeſh pa lę eno malo predougu modiv, tok zhębęlle na bodo vezh na Matizo ahtale, de ſę njo bodeſh lih prute nym derſhov, ampak bodo ſazhęle naſaj na ſtarza jeti. Koker hitru bodeſh letu pomerkov, tok hitru ſtarza ven potęgni, inu na eno drugu Meſtu poſtavi, Matizo pak (v' Hiſhzi ſaperto §. 96.) v' eno Trugo deni, inu taiſto namęſt ſtarza noter v' zhębęllnak poſtavi, na tako viſho, kir bode Roj otov na ſtarza ſe poverniti, bode pa rauno h' ſvoji laſtni Matizi perſhov. Takrat pa, kadar bodo rojne zhębęlle v' veliki Drushbi ſazhę-

le nasaj letëti, moresh te blishne ftranfke Pajnovë is eno Ruto, al Pertam sakrit, de na bodo kë raishhi v'te ftranfke Pajnovë, koker pa v'fvojga prasniga fhle, takrat bi se nektëre klale.

Kadar bode shë Roj v' Trugi, tok të ftranfke Pajni supet odgërnì, starza na to staro Mësto, Roj pa na en drugi krej postavi.

§. 125.

Zhe pa fhe Matiza ni najdena.

Kaj je pa sturiti, zhe ta sguhlenë Matiza fhe ni najdena? takrat tudi rauno toku sturi, koker se dofsehma! flishov, kar to, de namest te sguhlenë Matize mo eno drugo noter postavish, zhe imash katiro perprauleno, pa tako Matizo, kakerfhno taiste forte Roj pogirje, (poglej §. 54.) en prëd-ni Peuz (§. 41.) inu tudi ufsi Drujzi (§. 43.) pogirjejo eno Divishko Matizo (§. 8.) en përvì Roj pa eno plemenito, al obhojeno (§. 8. 53. 54.) zhëbëlle njo bodo, de së je lih ptuja, vënder gor usële; zhe pa nimash take forte Matize, eno drugo pa imash, tok njo snash

tudi dat, pa toku, de njo bodesh v'eno Matizno Hishzo saprov (poglej §. 96.) inu ene 3. al 4. Dni saperto pustiv, preden njo med nje spustish, sizer be njo umorile *). Roj pa moresh po letem prezej delezh prozh prenesti, al pa v'en temen krej sapreti, inu pa fustrat, sizer aku be Doma taiste zhebelle hmalo letale, be na starza, al pa na druge Pajni potegnile.

Zhe pa nimaish obene Matize perpraulene, tok mo pa ven is starza en Turnzh srishi, katirih bode ob zajtu eniga Roja vezh imov, inu mo ga noter postavi (§. 38.) de se bode Matizo sam islegov.

§. 126.

Zhe je Roj nasaj potegnov.

Zhe je pa Roj na starza nasaj potegnov, tok zhakej nektere Dni, morebit, de bode she enkrat rojov, inu bode, zhe ta stara Matiza ni v' starzo oftala, ampak sa refs bla sgublena, eniga predniga Pevza dav (§. 41.) zhe pa

*) Nekteri zhebellarji tudi vuzhijo: de zhebelle Matizo raj gor usamejo, zhe njo bodesh is Medam pomasov.

na bode rojov, tok mo pa snafh Roj odseti, zhe ozhefh.

Zhe bode pa en Drujz na starza nasaj fhov, tok nezh na bodi shalofsten, slasti zhe bode mejhen, al posn prute Jeshen; starz bode ikus leto mozhnej oftov, pa tudi bodefh malo kedej flifhov, de je en Drujz med Rojam ob Matizo perfhov, satu, kir ima vezh, inn mlade Matize.

§. 127.

Kaj je fturiti? de be Roj na starza nasaj na potegnou.

Zhe ozhefh, slasti predne Roje okovarit, de na bodo na starza nasaj potegnili; tok

1. kader bode Roj ven ulokov, na shrelo glej, inu na Matizo pomerkej, zhe se ke na bode mogla hmalo v'Luft usdignit, tok njo rozhno primi, fzer be snala ke del prezh na Tla pasti, inu se sgubiti.

Per teh prednih Rojah grede Matiza vezh Dell v'sredi Roja is to nar vezhi Drushbo ven, per teh prednih Pevzah pa (§. 41.) inu per Drujzah, satu kir imajo vezh Matiz, grede zhafse ena

s' tēm pervim zhëbellami, ena s' tēm sadnimi, inu ena per sredi ven.

§. 128.

De Roj ne vjide.

Kader en Roj ozhe vjiti, tok da letë snamine :

1. En tihi Glafs od zhëbell,
2. od eniga Drevësa h'tëmo drugi-mo letijo pa smeram del.

Nekteri, de bi një nasaj dersшали, tok na kosse terkajo, svishgajo, s' mejhnimi svonzi svonijo, etc. pa ufse letu nezha ne vella, fkus taki Hrapp bodo lë del zhëbëlle prozh odgnali; nar boll bode :

a) Zhe bodesh fkus eno fhprizanzo toku vodo na një fhprizov, de bode voda od sgor dol nanjë padala, koker Desh, ne pa od spod gor, letu bi një lë del na visoku gnalu.

b) Zhe bodesh, kader bode Roj she sazheł ven jeti, fhreło na pov sateknov, de ne bodo mogle ufse na enkrat ven sahrufhat, ampak edn sa drugem ven letëti, tok se bodo të perve she eno malo utrudle, prëden të sadne ven pridejo, tok bodo raj fëdle.

De se s'drugim ne smejfha.

Kader vezh Rojov na enkrat ven gredejo, tok :

1. Se snajo med sabo smejhat.
2. Snafh taisto vbrani
3. te smejhane ukup ogrenit, al pa
4. taiste resdeliti.

Koku imafh vbrani, de se ne bodo smejhale, te ozhem sdei podvuzhiti, koku pa te smejhane ukup ogreniti, al pa resdeliti, bodefh v'perhodnimu Odstauko nefhov.

Zhe je en Roj she ven potegnov, inu je v'Lufto, hmalo sa taistem pa en drugi is ene druge Truge sazhne ven jeti, tok

a) taisto Trugo rozhno satekni, inu njo na en strelaj delezh prez h odnefsi, tam njo pa hitro supet odpri, de se te hizne zhebelle ne sadufhijo, ampak Roj frej ven potegne.

Koker hitro bode Roj vene, tok ftarza rozhno na njegovo ftaro Mefto nasaj nefsi, en taki na en strelaj delezh prenefsen Roj se ne bode s'drugim smejhov, tudi ne bode ufhov, satu, kir fo zhebelle fkus Prenefsenje she

vtrudene ratale, kar letu dobru pomer-
keĵ, de ne bodeſh Truge preposnu
prezh neſſov, kir bi ſhe en pov Roja
vene v'Luſtu blo, al pa preſgodeĵ, kir
bi ſhe ne ſazheĵ ven ĵeti, de ga ke ne
smotiſh, de potler Roj zelo ven ne
ſhov.

b) Zhe pa nozhesh, al pa nemoreſh
ene take Truge prezh preneſti, per ka-
tiri ſamerkaſh, de bode Roj sdeĵ hma-
lo ven ſhou (gleĵ §. 50.) tok pa pred
ſhreĵlam is merslo vodo pomazheĵ, tok
ga bodeſh tok dougu gor derſhov, de
bode ta pervi ogreĵnen *).

DEVĒTI ODSTAVIK.

OD UKUP DEVANJA, INU RESDELENJA
TEĤ SMĚSHANIH ROJOV.

§. 130.

Vezh fort teĥ Rojov.

Zhe ſe bodo 2. al 3. al pa vezh Rojov
smeshali, inu ukup ſedli, tok hmalo
pomerkeĵ, kaj ſa ene forte Roji ſo.

*) Jeſt ſem tudi zhaſe per eni taki Trugi to
predno konzhenzo s'ſhreĵlam vreĵ s'eno

Pervi Roj se nikol ne bode s' prędnim Pęvzam (§. 41.) al pa s' Drujzam (§. 43.) otov sglihati, sato, kir ta prędni Roj ima eno Plemenitenzo (§. 51. 52.) prędni Pęvz, inu Drujzi pa eno Divizhenzo, (glej §. 8.) one se bodo v'nektare mejhne kupze ukup sprauale, se bodo klalle, inu morile, toku, de od 2. Rojov bode komej en priden otov; zhalse potęgnejo nasaj na starza, zhalse pa tudi v'jidejo; 2. Drujza pak, al pa en prędni Pęvz, inu en Druiz se pa ne bota nezsh shaliga strilla, savol tega, kir imata enake Matize.

§. 197.

Ukup Dęvanje tęh enakih Rojov.

Take Roje ukupej dijati, katiri imajo enake Matize (§. 130.) je zelu lohku, le ukupej nję ogreni, pa per ogrebanju glej, de bodesh Matize vjev, inu ufsakatero posębej v'eno fhkatelzo sapri (§. 96.) de ne bodo ena to drugo umorile (§. 6.), zhe nję męd Ogreba-

Ruto, al Fazanętelnam sakrov, inu toku dougu sakrito pustiv, de sem ta prvi Roj ogrenov,

njam ne bodešh dobiv, tok nje snafh potler poiskati, koku pak? (glej §. 132.) po letem pa eno tako v'fhkatelzi saperto Matizo noter v'Pajn h' Rojo postavi, zhes en mejhen zajt njo bodo rade gor usele, inu pokojne ratale; 2. al 3. Druzze na tako visho ukupej dijati, je zelo nuzno, sato kir je en fami tak Roj boll, koker pa 3. drugi ufsak possebni.

§. 132.

Ukup Devanje takih Rojov, katiri nimajo enakih Matiz.

Zhe pa ozhes take Roje ukup diati, katiri nimajo enake Matize (§. 130.) tok te bode vezh Muje kofhtalu:

1. Vise skup smefhane Roje hitro ogreni v'eno veliko Trugo (Pajn) per Ogrëbanju glej, de Matize polovish, to je nar ble potrebnu.

Koker se bodo sazhele ufsëdat, tok se bodo v'mejhne kupze (koker ena Jabuka) ukup spravle, inu se bodo klalle.

2. Vfsakateri taki kupez s'merslo vodo vezhkrat poshkropi, inu ga refkopli, bliso srëde bodešh Matizo na-

rajmov, taišto usemi, inu njo v'fhkatelzo sapri (§. 96.) zhebělle pa noter v' Trugo pomedī, raun toku s' tem drugim kupzam pozhni, inu lę s'vodo pogoftu fhkropi, zhe na tako visho per Ogrębanju ne bodefh ufsefh Matiz polovjv, tok bodo zhebělle fhe hru fhale, inu fe klalle; tok

3. morefh tedęj ufse taište zhebělle na eno Erjuho ven stręsit, s' vodo dobru posfhkropit, to prasno Trugo odperto nym napręj postavit, inu kader bodo nasaj lesle, pomerkat, de bodefh Matize saględov, ven usdignov, inu ufsakatero v' posębno fhkatelzo saprov, zhe nję pa nozhesh ven stręsit, tok pa

4. per Trugi to spodno Dillo odtergej, tok bodefh vidov, de fe bodo Matize ena drugo lovile, takrat nję snafh po Lęgnatę perjęti.

Kader shę bodefh ufse Matize poloviv, tok fe zhebělle ne bodo vezh klalle, pa vender hru fhale,

5. takrat pa taište ulovlene Matize, ufsakatero posębej saperto, noter v' Pajn, ufsakatero v'en drugi kol postavi, Pajn pa saprę, inu v'en temen krej 24. Ur deni, inu ga futręj; de fe

pa ne bode sadufhiv, tok mo namęft tę sadne konzhenze en gofti garterz (§. 94.) zhes deni *).

6. Drugi Dan tędej poględej: per katiri Matizi je nar vezh zhebęll, na taifteh bodesh tud nektore Pikze noviga Vojfka nefhov, tok taisto nym noter, pa fhe na en Dan saperto pufi, tę druge pa ven poberi, ta perhodni Dan nym Matizo ven is fhkatelze fpufi, inu zhes nektore Ure pa Trugo v' zhebęllnak na fvoj krej postavi.

§. 133.

Resdelenje tęh Rojov.

Zhe ozhesh tę smęfhane Roje supet resdeliti, tok supet pomerķej: al fo imęli enake Matize, al pa ne (§. 130.) po letem:

1. Vise Matize polovi (§. 132.) tę ogręnene zhebęlle pa na tulko Thalov resdęli, kolker je blo Rojov, potler pa (samerķej) zhe fo bli ufsi Roji od enake Matize (§. 130.) ufsakatermo eno Matizo noter postavi, tok je Resdelenje fertig.

*) Al pa en gofto Refheto gor naby.

2. Zhe pa Matize nislo blę enake, tok tę ulovlene Matize ufsak posębne fhkatelze sapri, taiste ufsakatero v'eno posębno Trugo deni, inu nję na tla eno per druge v'fhtriz postavi, tę sadne konzhenze odpri, inu od tęh v'eno famo Trugo odgręnenih zhębell ufsakateri Matizi ene 2. shlize zhębell noter dęj, potler pa to pouno ogręneno Trugo blisu pruti Matizam oberni, konzhenzo odpri, tok se bodo zhębell same resdelile, inu ufsaktere h'fvoji Matizi slęsle, zhe bodo prevezh sazhele hrushat, tok nję pa vezhkrat s'vodo poshkropi.

DESETI ODSTAVIK.

OD OGRĘBANJA.

§. 134.

Na kaj sa eno visho se en Roj vřede?

Vezhkrat smo dossehmalu flishali od Ogrębanja, sdej pa ozhmo vidit, koku se taisto nar loshej sgodi, szer se more lę zhębellar po Rojo vishat, ko-

ker se taisti vŕede, Roj pak po taistimo krajo, na katirmo zhebellnak ſtoji, to je, zhe ſo morebit velki, inu votli Dreveſſa, goſha, al Ploti bliſo; nekteri zhebellarji nalafh okol zhebellnaka niſke Dreveſſa, ſlaſti pak smreke, inu Hoje ſaſadijo, ſatu, kir ſe zhebellle rade na taifte vŕedejo, inu ſe loſhej ogrénejo.

Jeſt te ozhem na troje ſorte en Roj ogrénti navuzhit, is katire ſe bodeſh tudi per drugeh Pergodilſhah ſnov viſhati, inu ſzer :

1. Is eniga Dreveſſa,
2. is ene Lukne,
3. od Tla, al ſemle.

§. 135.

Sploh Pomerkvanje.

Per Ogrébanju tēh zhebell moreſh ſploh ſamerkat :

1. De ne bodo nekol uſſe na enkrat noter v' Pajn ſe ſpraule, uſſelej bodo ſhe nektare okol letale; de bodeſh tēdej tudi taifte dobiv, tok moreſh Pajn en zajt na taistimo Meſto puſtiti,

2. moreſh ta nov ogrénen Pajn pred ſonzam varvati, v' ſenzo poſtavit, al

pa nalafh mo fenzò narediti, fzer ga bode fonze supet ven sagnalu.

§. 136.

Ogrębanje od eniga niskiga Dreveřsa.

Nar lořhej Ogrębanje je, kader se en Roj na eno tenko Vejo eniga niskiga Dreveřsa (v' fhtauti eniga grojsda) vřede, takrat :

1. Vejo prov rahlo odręshi, inu njo noter v' Pajn deni, zhes en zajt pa Vejo supet ven usemi,

2. zhe pa Veje nemoreřh odręsat, tok Trugo od řpod podtekui, de bodo zheբelle prezej globoko noter v' Trugo viřle, takrat pa na Vejo terkni, tok bodo zheբelle uřse na enkrat noter v' Trugo padle,

3. zhe je pa Vea toku mozhna, de se ne puřti smęsit, tok pa s'enim Pereřsam, al pa řhibzo zheբelle dol noter v' Trugo ofsmukej,

4. zhe pa reřtreřsene po Dreveřso v' kupzah ředijo, tok Pajn blisu njeh perveřshi, inu eniga, al drusiga taiftih kupzov (řlařti teęa veřzhiga) noter ofsmukni, tok bodo teę druge rade sa nym

potegnile, slaſti, zhe je Matiza ſhe noter.

§. 137.

Od eniga viſſokiga Dreveſſa.

Zhe ſe je pa Roj tok viſſoku na eno Drevo vſedov, de moreſh ſ' Lojtro do njega, al pa zlo na Drevo leſit, tok bode dobru, zhe bodeſh eniga To- varſha imov, slaſti, zhe ſe je na konz eniga tenkiga Dreveſſa vſedov, To- varſh nej Trugo (na eno ſhtango per- veſano) na viſſoko pod Roj derſhi, ti pa iſ Lojtre, al pa iſ Dreveſſa na Vejo ſ' Roko, al pa ſ' eno ſhtango terkni, de v' Trugo padejo; zhe tega nemo- reſh, tok pa nekte re ſhibze, al drugo Omello na eno Palzo perveſhi, inu nje dol ofsmukej, zhaſe tudi Roj međ Vejami pruti Deblo fedi, takrat pa ſpodej Pajn na en ſhtrik perveſhi, inu ga ſa ſabo gor na Vejo ſlezi.

§. 110.

Is Navarnoftjo ſvojga ſhivlenja.

Zhe ſe je pa Roj toku vſedov, de ne moreſh bres Navarnofti ſvojga ſhiu- lenja do nega priti, tok ględej, de ga

bodesh al s' Treſsenjam , al pa s' Terkanjam tamkej prezh , inu na en drugi krej ſpraviv.

De ſe pa zhebëlle ſupet ke nepovernejo , al pa zlo ne odjidejo , tok pa zhebëlle , inu taifti krej dobru s' Vodo poſhkropi , ſakaj Mokrote ſe bojijo. Zhe na taifti Veji ni veliko leshëzhe , tok usemi eno rohno ſhago , inu njo na shagej , de ſe dol perpogne , inu eno malo gorſhi Legotnoſt h' Ogrëbanju perpufiti.

Per enim takim Ogrëbanju ſe bo-
de en uſſak zhebëllar ſam vëdov po-
magat.

§. 139.

Is Luken.

Zhe ſe pa Roj v'en votlu Dëblu ,
Luknjo , al tak Germovje vſëde , kir
na nobeno viſho ſrauno nemoreſh ,
tok je ta ſadni mitel : de ga s' Dimam
ven na en drugi krej iſpodifh , kir ga
bodesh loſhej ogrenov.

§. 140.

Od Tla, al Semle.

Zhaſë ſavol ſhlehtniga Vremëna ,
al pa , kir Matiza prov letëti nemore ,

se Roj na Tla, al v'Travo v'sede, taiftiga je zlo lohku ogreniti, kar Trugo mo s'odperto konzhenzo pred nega postavi, tok pojde sam rad noter, pa nym fhe ti s'enim Peręsam noter pomagej.

§. 141.

Shakel sa Roje.

Zhe nozhesh tulkajn Muje, al pa Nevarnosti per Ogrębanju imęti, tudi, de se kę Matiza ne sguhi, de Roj nasaj ne potęgne, ne vjide, is tvojim, al tvojga sol'seda Rojami se ne smęsha, tok snash si puřtiti en fhakel narediti, katir je is tenke Preje, koker en sito ukup řtkan, toku, de obena zhebělla nemore řkus sleřti; taifti je (poglej to 3.Tab. to 10. Fig.) enimo fako, al Rauhelnoslo glih, je 7 fhohn Doug, inu na konzo 20 zoll fhrok pruti verho smeram vofhej, tok, de per verho komej 14 zoll fhrokofiti odmiri; od snotrej pridejo 4. tenki Obrozhki a. a. a. a. katiri řo eden od drusiga glih delezh pervęsani, od sgor per c. fhe en povvatla froviga Platna zhes ta prędni obrozh zhes viřsi, katiro se s'eno fhnorzo gor na Pajn, katir sazhne ro-

jit, perveshe, 4. Palzhize b. b. b. b. bo-
do okol fhakla na Obrozhke a. a. a. a.
pervesane, de fhakel na Dougust re-
stegnen derfhijo.

§. 142.

Koku se leta shakel nuza?

Koker hiter sazhne Roj ven jeti, tok
rozhno ta predni konz shakla c. na Pajn
perveshi, tok, de obena zhebella ne
bode mogla memo ven sleteti, od sa-
dej pak fhakel perusdigni, toku, de
bode pruti Pajnu glih stav, toku dou-
gu, de bode vefs Roj noter.

Leta toku ujeti Roj nektore stopine
od zhebëllnaka dol poloshi, vseimi tais-
to Trugo, katira je sa Roj perpraulena,
konzhenzo odpri, shakel od spred off-
nej, inu ga na Trugo perveshi, inu zhe-
belle noter strejsi, zhe so fhe nektore
zhebelle v' shaklo, tok ga le toku pru-
ti Trugi postavi, de bode sonze na ne-
ga sialo, tok bodo same v' Trugo slesle.

Zhe pa zhebelle ne bode otle noter
v' Trugi obstati, tok je snamine, de je
Matiza noter v' starzo obstala, tok bi
nym mogov eno Matizo perpravil,
(§. 95.)

Letu she samerkej, de ne bodesh shakla prehitro, al pa preposnu na Rojenja pervesov; ne prehitro, de ga od Roja ne smotish, ne preposnu, de ke en pov zhebëll ne bode she v'Lufto.

ENAJSTI ODS TAVIK.

OPPRAUKI PER ROJAH.

§. 143.

Kader je en Roj she ogrënen, inu na svojo Mesto postaulen, tok

1. Mo moresh en sazhetik h'nego-
vi novi Wirtshofti dati, (glej §. 170.
171. inu §. 145.)

2. Tok dobro per starzo, koker per
prednimu Pevzo, inu per Druzah (§. 39.
40. 41. 43.) na Plemenjenje te Matize
pomerkat, de, zhe takrat ob Matizo
pride, bodesh

3. mogov nega Jalovini pomagat *)

*) Tud je dobro, zhe bodesh s' Rojenje, to
je, taiste starze, katiri so vezhkrat eden za
drugim rojili, inu na Folku ofhvohili, is
enim mozhnim Pajnam premeniv, inu pre-
staviv, szer bi snali ob Matize priti, inu
jallove ratat.

4. jeſt tudi imam Navado, de hmalop po Rojo ſtarza ven poteĝnem, inu uſſo Trodoviſko ſalogo per glavah poręſhem (glej §. 97. v' ſamerko) de na tako viſho ſterd perſhparam, katiro bi ſzer Trodi pojedli.

§. 144.

Poſtaulenje tēh Rojov.

Ta ogrēneni Roj nikar do vezher tam ne puſhej, kir ſe ogrebov; koker nekteri dēlajo, ſakaj nekteri hmalosazhnejo ven letet, inu ſi krej ſamerkajo, drugi Dan tēdej ſvojo Trugo tamkej iſhejo, inu ſe motjo; tok tēdej ta ogreben Roj hmalov'zhēbellnak poſtavi; taiſte Roje, katiri imajo Diviſhko Matizo (§. 40. 41. 43.) neſmeſh prebliſu ukupej poſtavit, de ne bode Matiza, kadar bode h'Plemenu ven letēla, ſvojga Pajnu s'greſhila (§. 34. N. 6.) letu je tudi ſaſtopit od ſtarza, katiri je Roj dav (§. 39.)

§. 145.

Sazhētik zhēbellne Wirtſhoſti.

De pa bodo zhēbelle v'temo novimo Pajno raiſhi obſtalle, inu vezhi

Vesjelje h' Delle doibile, tok nym en
kofs lepiga fata od spręd gor na sgorno
Dillo pertifsni, al zhefs, al po dou-
gem, to drugu Dells bodo potler po
taistimo fatu vishale, meni taistu Del-
lu, katiru je po dougem, boll dopade,

1. kir v'taistimo imajo roune Gafse
pruti fhręlo, tędej blishej

2. is taziga Dęlla se loshej preka-
dijo

3. letu Dęllu, satu, kir ima mejn
odftaukov, gręde hitru naprej.

Sat se tudi sa to od sprędej pertifsne,
de se od sprędej vsędejo, inu tam Dęl-
lu sazhno, sakaj tam se loshej super
svoje sovrafhnike branjo (glej §. 27.
v'samerko).

4. Zhe bode svunej fhvoh Pafha,
al pa shleht Vreme *), tok morefh
Roj futrat.

5. Per Ogrębanju nikar Truge s' Mę-
dam ne mashi, fkus letu bi lę Roppar-
ze pervabou.

*) En Roj lę na 5. Dni Futra s' fabo usame,
zhe tędej fhleht Vreme dęl terpi, koker
5. Dni, tok bi shę mogov lakat.

§. 146.

**Pomërkasje na Plemenenje
të Matize.**

Kir tēdej ena Divizhenza more
h'Plemeno ven letëti (§. 51.) tok se
lohko takrat sgubi (§. 34. N. 6), en
nagli Desh njo sna pobiti, Tize, fer-
fhëni, ofse njo snajo pojësti, se sna
v'en drugi Pajn sgreshtiti, inu umorje-
na biti (§. 144.), nar ta vëzhi Nevar-
nost, de bi en Pajn jalov ne ratov, je
takrat (§. 57.), tok tēdej fkerbnu vezh-
krat pomërkej, zhe taki Pajnovi nis-
so ob Matizo perfhli (§. 59.) de nym sa
zajta h' Pomozhi pridesh (§. 96.)

§. 147.

Pobiranje tēh Matiz.

Druzji imajo vëzh Dëll vezh Matiz
(§. 43.) ta istih nalovi, kolker mores-
h (§. 131. 132. 133.) al bode pa Roj kati-
ro imov, bodesh lohko is negoviga
Pokoja, al pa is fhumenja, inu Të-
kanja dol vsëv (§. 59.), zhe obene ni-
ma, tok mo eno saperto s' fhkatelzo
vrëd noter postavi.

Per temo isrojenimo starzo bodesh tndi zhasę, hmalo, koker bode Roj ven odsfov, vezh mladih Matiz nafhov, katire nisso s' Rojam ven fhle, inu bodo od teh domazhih zhebęll pregajnane, po fatovju sem ter ke lasle, taiste moresh pa le vurno ulovit, pređen se supet med fatovje ne ikrijejo.

§. 148.

Matize s' hranit bres Plemenena.

Letę vlovlene Matize v'eno fhkatelzo sapri (§. 96.), inu nję noter v' starza, al pa v'eniga drusiga njih glihe tok bliso zhebęll postavi, de nie bodo obfędle, inu tę saperte futrale, katire bi na Frajosti umorile. Na tako visho snajo dougu shivęti, zhe bodo pa zhes 3. Tędne stare, tok ti ne bodo nezhi pomagale (§. 55.) satu, kir nisso plemenite, tok nje raishi

§. 149.

Pusti splemenit.

Letu se pa toku sgodi: eno tako vlovleno, inu saperto Divizhenzo s'fhkatelzo vřęd v'en mejhen (eno Pęd

doug) Pajnižh postavi, inu mo nekte-
re shlize zhebell is drugih Pajnov no-
ter deni, potler ga na ene 3. al 4. Dni,
al v'zhebellnako, al pa na enimo tem-
nimo krajo sapri, (s' Dufhkam) inu ga
futreï, zhes leta zajt se bodo zhebelle
Matize navadle, tok snafh Matizo frej
spustit, inu zhebellam odteknit, kir
tedeï zhebelle, inu Matiza bodo frej
ven letale, tok bode v' kratkim zajtu
obhojena.

§. 150.

Koku se snajo take Matize
sanuzat.

Eno tako novo Plemenitenzo snafh

1. is zhebellami vřed v'eniga Ja-
lovza, zhe katirga imafh, prekaditi,
al pa

2. famo Matizo vunkej vseti, inu
Jalovzu dati, temo malimo Pajново
pa supet eno Divizhenzo sa Plemene-
nje noter postavit (§. 149.) al pa

3. snafh ta mejhni Pajnižh na Ja-
lovza postavit, inu na tako visho en
Nastavik (§. 27.) na njega naredit.

DVANAJSTI ODSTAVIK.

OD KUNSHITNIH ROJOV.

§. 151.

Sazhëtik tësh kunshitnih Rojov.

Sdej fhe lë v' nafhih zajtah so zhëbellarji leto kunshit sneshli po svoji voli Roje narejati, bres tega, de bi na te naturne Roje zhakali.

Leti kunshitni Roji se na sploh imenujejo : Narejanzi, al pa Odsetki.

§. 152.

Vez h forte.

Is vezh fort tazih Rojov ozhem lë nektare popilsati.

§. 153.

i. *Sorta.*

Is eniga Pajna dva narediti.

Is eniga povniga mozhniga Pajnu en tolko zhëbell, kolker je h' enimo Rojo potrebnu, s' Matizo vrëd, v' eniga prasniga prekadi (koker §.97.), starzo pa poprëd Trodovsko salogo per

glavah porëshhi (koker §. 143.), po tëm ga sapri, pa mo (dobro samërkej) na vezh krajah Dufhik pusti, de fe ne sadufhi *), inu ga na en drugi kraj preneli, inu ga tam pusti, de si eno Matizo svali (§. 94.) zhe nimašh obene saperte, de bi mo njo dav (§. 150.) ta novi Pajn s' golimi zhëbellami pa na Mësto tëga stariga postavi, sato, kir so zhëbëlle taifti Nalët shë navajene. De një pa bodešh poprëd h' Dëlo perpravov, tok njem snash en fat s' Mëdam, inu eniga s' salogo is poprëdshniga starza noter postavit (glej §. 145.)

Zhe bodešh zhes 13. al 16. Dni v'tëm mo prenelenimo starzo Matizo fli-shov pëti, tok je eno snamine, de si je vezh Matiz slëgov, inu ozhe rojiti **). Kader bode starz na ptujmo krajo, svojo novo Matizo shë splemeniv, tok ga snash supet v'tvoj zhëbellnak nasaj preneli, zhëbëlle so do taiftiga malu svoj Nallet shë posabile.

*) Mo snash na sadni konzhenzi nektare Lukenze svertat (glej §. 94.)

**) Zhe ga bodešh pustiv rojiti, tok bode prevezh oflabie, tok raifhi sturi, koker te vuzhi (§. 94.)

2. *Sorta.*

Is 2 Pajnov 3 narediti.

Vsemi 2. možna Pajni a. inu b. al pa enga možniga a. inu enga frędniga b. Pajn b. vsemi is negoviga c. inu vse zhebellis is nega s' Matizo vręd na prasno Trugo d. prekadi (§. 97.), leto Trugo d. s' golimi zhebellami postavi na krej c. namešt b. starza b. pak rozhno postavi na tega možniga a. inu mo s' nim en Nadstauk naredi (§. 27.) pa le rozhno, de se saloga ne ohladi, zhes Nozh bode is a. tulko zhebell perfhlogor v' Pajn b. kolker njeh je sa en Roj potrebnu, tok tędej perhodno Jutru snafh supet Pajn b. is a. dol vsęti, Vęhe, inu to spodno Dillo sadęlat, inu obedva $\frac{1}{2}$ Ure pustiti v' fhtriz ukupej ftati, de bodesh vidou, v' katirnu je Matiza (§. 60.) po tem pa Jalouza prezhesi, inu sturi s' nim, koker najdesh (§. 152.)

Zhe pa nozhesh s' Prenafhanam tolkajn Muje imęti, tok pa obedna Pajni 8, al 9. Dni, eden na drugem ukupej pusti s' odpertem obojem fhřlam, de se tudi tę sgorne navadjo od sgor,

ven, inu noter lētati, potler nym pa
fostvu al Tovarshijo, sadēlaj, de ne-
bodo mogle ukupej sahajat, katirga
med njēma bodesh vidov, de je Ja-
louz, tok mo eno plemenito Matizo
dej (§. 150. 96. 97.)

§. 154.

3. *Sorta.*

Bres Dima, inu Nepokoja tēh
zhēbell.

Nomešt tēga poprejšhniga Pajnu b.
snash tudi eno prasno Trugo na tēga
mozhniga a. gor nastavit (§. 34. N. 7.)

Leta Nadštuk moresh she le napra-
vit, kader so se zhēbelle she prēd pog-
mirale, inu she sazhele Vojšk dēlat,
pa vender toku šturi, koker te vuzhi
§. 145. tudi obedva shrēla odperta
pusti.

Kader bodesh vidov, de bode ta
sgorni Pajn tulko zhēbell, Vojška,
Medu, inu saloge imov, de bode gvav-
tig sam svoje Pohishtvo dershati, tok
nym fostvo al Tovarshijo sadēlej, pa
vender ufsakaterga savol tēga navad-
niga Nalēta na svojmo Mēsto pusti, inu

Jalovza s' Matizo previdi. (§. 148. inu 150.)

§. 155.

4. *Sorta.*

Is vezh Pajnov en Roj napravit.

Snafh tudi ta s' Dimam prekajen Pajn b. (§. 153.) dergazh s' zhëbellami napovniti: Vsemi en prasni Pajn, inu v' taiftiga is vezh Trug zhëbell na dëvaj, al pa, kar tē pred fhrëlam sedeo- zhe noter omedi, tolko, kolker mē- nish, de njuh je sa en Roj potrebnu, potler pa tē vkup namedene zhëbelle noter v'ta prekajeni Pajn b. strëssi, inu fturi s'nimi, kar te vuzhi (§. 153.)

§. 156.

5. *Sorta.*

Na eno drugo visho.

Snafh tudi tē v'ta prasni Pajn ukup spraulene zhëbelle (§. 155.) tudi v'taif- timo prasnimo Pajno pustiti, inu mo eno Matizo, al pa, zhe taifte nimafh, en sat mlade faloge, eniga pa s' Mē- dam dati, potler pa s'nim fturi, kar najdesih v' §. 153.

6. *Sorta.*

Is eniga mejhna Matizniga
Pajnizha, en velik dober
Pajn napravit.

To malo Betuze zhebell v'eni majh-
ni Trushizi, al fhkatli, v'katire si en
fat saloge sa novo Matizo svalit posta-
viv (§. 94.) al pa v'taiste le eno Matizo
s'hraniv (§. 149.) snafh s'drugemi zhe-
bellami pogmirat (§. 155.) pa tudi tu-
kej morefh zhebell pre v'eno pras-
no Trugo na brati, inu potler fhe le
s'to malo Matizhno Trushzo ukupej
sdrushit, (koker §. 150.).

7. *Sorta.*

Skus fmoto teh zhebell.

Ob zajtu, kader je nar vezh zhebell
svunej na Pafhi, tok usdigni en mo-
zhen Pajn is negoviga kraja, inu na
taistiga Mesto eniga prasniga postavi,
katiri bode vnimo glih, de toku te na-
saj leteozhe zhebell se bodo v'taisti-
mo vkup sbirale, inu menile, de bo-

do svoj Pajn tam neshle, starza pak moresh od zhebëllnaka prezh nesti; v'to prasno Trugo moresh en fat saloge noter postavit (§. 56.) kir se pa sna sgoditi: de bi zhebëlle taistiga satu hmalo ne obsedle, ampak pustile, de bi se saloga ohladila, tok bode she boll, zhe nym eno saperto Matizo noter postavish (§. 148. 150.) de pa ke tudi zhebëlle ne bodo raishhi v'te blishne Pajнове, koker pa v'tega prasniga noter fhle, bode dobro, zhe bodesh te pouhne Pajni odmeknov (§. 34. N. 6.)

TRINAJSTI Odstavik.

OD SADERSHANJA, INU UKUPEJ
DEVANJA TEH ROJOV.

§. 159.

Veliku Rojov je fhkodlivo.

Koker snajo Roji nekterim zhebëllarjam nuzni, tok tudi nekterim fhkodlivi biti, koker per glihe: zhe en Pajn prevezh roji, sakaj skus letu

1. more starz toku dobru na Folku, koker na fterdi oflabeti

2. zhebëlle, katire se s' Rojmi, inu s' falogo motjo, tudi mejn noter nos-sjo (§. 118.)

3. tudi vezh pozirajo, nëkej sa falogo (§. 74.) nëkej pa sa perhodno Rai-sho (§. 50.)

4. Drujz pak slafti ta posni komej eno 3. al 4. fatke naredi, inu fhe to Betuze fterdi, kar njo pernefse, njo sa falogo ponuza, tok tedej more, zhe ne hmalo Jefsën, tok faj zhes simo, al pa guifhno fpomlad od Lakote poginit.

§. 160.

Na 2 vish një lohko sadershifh.

Zhe tedej imafh tolko Pajnov zhebëll, kolker je tvoje Naprejvsetje, de një ozhesf imeti, inu shelifh le veliko fterdi, inu Vojfka perdelati (§. 117.) tok moref pred vfsem fkerbëti, de bodesf Roje sadershov; letu pak na 2 vishe samoref fteriti:

1. Prëd, koker se bodo zhebëlle sa Roj perpraulale, nym moref en vezhi Prestor narediti.

2. Zhe so pak zhëbëlle sa Roj shë perpraulene, nym moresh trodovsko salogo, inu Matizne Turnzhe ven porësar.

Pa ne bodi toku nevumen, de bi ke otov zhëbëlle fkus Lakoto od Rojov nasaj dershati, kir se taiste fkus Futer gmirajo (§. 74.) ti bi një rës sader-shov, pa bi si tudi zhëbëlle fëntov.

§. 161.

P e r v a V i s h a.

Skus vëzhi Prestor.

Vezhkrat zhëbëlle rojijo savol majhniga Prestora v' Trugi, inu savol Vrozhine, katira je v'mëjhnimo Prestori vëzhi (§. 37.) v' vëzhimo Prestoro ne bodo na Roj mislile.

Prestor se pa sna fkus Perstauke, to je: Podstauke, Nadstauke, v'ired perstauke, srauno perstauke, sat perstavke vëzhi napravit; pa samërkej: leti perstauki morejo prëd naprauleni biti, prëden se zhëbëlle h'Rojo perpravjo, sakaj, zhe so zhëbëlle shë k'Rojo perpraulene, tok tvoji perstauki ne bodo nizz pomagali.

Kaj se rezhe Podstauk, al Nadstauk, fi sgorej (§. 27.) flifhov.

En fręd Perstauk pa imenujem, kadar enimo Pajno, katir shę ima en pouni Nadstauk, al pa en pouni Podstauk, pa taiftiga prezh usamem, potler pa eno nifko Trushzo prasno, koker najdesfh (v' §. 28. inu na 3. Tab. 1. Fig.) na taiftiga postavim, na leto prasno Trushizo pa supet ta pouni Nadstauk nasaj demem; rauno na tako visho se tudi ta drugi Podstauk napravi, tok, de ta prasna nifka Trushza v' frędo pride (glej v' tę 3. Tab. Fig. 2.) en taki v' fręd Perstauk nar bol gvifhno Roj sader-shi, satu, kir zhębelle v' frędi nekol prasniga Prestora ne terpijo.

En srauno Perstauk se rezhe, kadar 2. Truge vkupej stisnesfh, jnu zhes obędvę stranfke Dille Lukno naredifh, de zhębelle lohko ene h' drugem gredo.

Tęh stranfkih Perstaukov, inu sad perstaukov, katiri bodo od sad h' Trugi perđelani, jest nimam Navade napraulat, dergazh, koker v' vęlki fili, kader nimam dergej Prestora, Prędperstauki se pa nesmejo napraulati, sato, de zhębelle Frajost imajo ven lętat.

D r u g a V i s h a.

Skus ven Resanje.

Zhe pa bodeſh pomerkov, de ſe zhebeſlle vender h'Rojo perpraulajo (§.45.) de ſi nym glih vezhi Preſtor fturov, tok ni drusiga Mitelna, koker, de njeſh rojno Deſlo feſtaſh, to je de ſalogo, inu Matizne Turenzhe ven poręsheſh; kir bi pa ſa zhebeſllno ſalogo ſhkoda blo, tok pa le trodovſko ſalogo, inu Turnzhe poręshi, bres Matize pa ne bode rojiv (§. 38. 39.) tedej eniga taziga ſtarza iſ zhebeſllnaka ven vsemi, okol ga oberni, to ſpodno Dillo mo odtergej, inu vſſe na Robeſh per ſatovjo najdene ſadełane Matizne Turnzhe ven iſreſhi (§. 13.) potler pa trodovſko ſalogo (§. 12.) katiro bodeſh lohko ſposnov, per glavah s'enim vojſtrim Noſham poręshi (§. 143.) zhe je ſhe iſ kapzami ſadełana; katira ſhe pa ni ſadełana, taiſto pa s'ſatam vřed ven iſreſhi, zhe ni prepoſno Jeſſen, de bi zhebeſlle taiſte Lukne ke ne moge ſadełat, inu zheſ ſimo te potrebnie Toplote imeți.

Zhes 14. Dni moresh letu supet fturiti, satu, kir zhebëlle fvojo Dëllorade ponovijo.

§. 163.

Sadershi Drujze.

Zhe pa ozhesht te prëdne Roje imëti, Drujze pak saderfhati, tok rauno toku ven srëshi, koker si flifhov (v' §. 162.) pa s' tem Reslozhkam: de ne bodesht ufseh Turnzhov porësov, ampak eniga, inu fzer ta nar vëzhiga, inu lëpfhiga pufiv, sato, kir ftarz, kadar je Roj shë ven potëgnov, fhe obene islëshene Matize nima (§. 38.)

Satorej moresh rauno na taifti Dan, kader je Roj ven fhov, letu fturiti, zhe bodesht pa famo trodovsko salogo ven rësov, tok ne bode nizm pomagalo.

§. 164.

Vkup Devanje tëh Rojov, inu tëh flabeh Pajnov.

Jest sem fzer sgorej §. 131. 132. popisov, koku se Roji vkup dëvajo, pa lë taki Roji, katiri fhe nifso ogrënëni,

sdej ti pak ozhem povedat: koku se ti oğreneni Roji, inu fzer taki, katiri so she nękej fatovja napravli, inu tudi taki ftarzi, katiri so flabi, inu bi se zhes simo prerediti nemogli, vkup dęvajo.

Pervizh pomęrkej, al she kej Pafhe naprej stoji? sakaj en taki oshęneni Pajn more she nar mejn en Męsz Pafho imeti, de si sa simo kej Futra perpravi;

V'nal'hih Deshelah se en Roj, katir she le Męsza Julia (mali ferpan) pride, ne bode mogov prerediti, zhe ne bode na Ajdovimo Poljo ftav, zhe ga pa tej postavish, se bode prerędov, de bi si lih she le v' Męsza Augusta (veliki ferpan) rojen biu.

§. 165.

Perva Visha.

Katir tudej take Pajnovе ozhe vkupej osheniti, tok neј te flabeish, katiri imajo mejn Vojfka, inn fterdi, s Dimam v'eno prasno Trugo prekadi (§. 97.) med letęm, kadar bodo zhębelle ven lesle, tok Matizo vјemi; zhes ene 3. al 4. Ure, kir bodo zhębelle svojo Jalovino sposnale, tok nęh

na eno Erjuho ven strěsi, potler ta drugi Pajn (s' katirim ga ozhef oshe-niti) is odperto sadno konzkenzo pred nje postavi, tok pojdejo s' Vefseljam noter; aku bi nje pa od sazhetka hma-lo noter strěssov, tok bi se klalle.

§. 166.

Druga Visha.

Snafh tudi temu flabeifhimo Pajno negovo Matizo prezv vsęti, potler pa zhes ene 2. al 3. Ure s' taiftim na tega drusiga en Nadftauk narediti (§.98.)

SHTJERNAJSTI ODSTAVIK.

OD POGMIRANJA STERDI, INU
VOJSKA.

§. 167.

Povekfhenje tēh Pajnov sa
sterd, inu Vojfk.

Sgorej (§. 161.) sem te szer vuzhiv, koku imafh v' tvojmō Pajnu en vezhi Prestor narediti, pa lę sato, de bi zhe-bęlle od Rojov nasaj derfhov; sdeј pa

ozhmo v'Pajno vezhi Prestor narediti, sato, de bi ti vezh Vojska, inu sterdi dobiu, de tvoje drushne zhëbëlle per dobri Pashti v'svojmo napounenimo Pajno ne bodo prasnuvale.

Sdej pride lë na te, al ozhesht vezh Vojska, al sterdi imëti.

§. 168.

S a V o j s k.

Zhe ozhesht vezh Vojska dobiti, tok nemoresht nezh bolshiga sturiti, koker: de en frëd Perstauk napravish (§. 161.), kader bode eden povn, tok pa eniga drusiga pod taistiga, al pa namëst taistiga noter deni (§. 27. 28.)

§. 169.

S a S t e r d.

Zhe imash en Pajn, katiri sfer she ni do kraja s' Vojskam dodëlan, pa vender ima.

1. Tulko zhëbëll, de ne morejo vse h'fatovjemo Dëlo perstopiti.

2. Zhe so tudi vse zelze povne Medu, saloge, inu Roshniga zvëta.

3. Zhëbëlle pak (povne Medu) al pred shrëlam, al pa v'Trugi svunej sa-

rovja prasnujejo. Aku bi tēdej prasno fatovje imele, bi lohko svoj Mēd odloshile, inu supet po frishniga fhle; zhe pak bodejo novo fatovje delale, tok bodo veliko zajta sgubile, inu ta dobra Pafha bode preshla; tok tēdej.

§. 170.

To prasno fatovje perhrani.

Zhes zelo Lejto bodesh imov Perloshnost taziga fatovja dobiti, koker:

1. Per Odjemavanju

2. per Futranju s' pounim fatovjam, is katirga zhebelles Mēd ven potegnejo, inu fatovje ozhedjo

3. per ven Resanju (§. 162.)

Vse taisto fatovje, de si bode lih majhno, vkup na eno fhpagu naberi, pa tok, de se ne bode eden tega drusiga tishov, inu na enmu hladnimo, inu fuhimo krajo na 2. fhebla obesi, taisto potler

§. 171.

Noter v' Trugo pertifsní.

Letu prasno fatovje v'en prasni Pajm, al Trushzo, al tudi v' fhkatlo snotrej gor pertifsní, eno Versto srauno te druge, inu toku delezh eno od te dru-

ge, koker sizer zhebelle navadno svojo fatovje delajo. Trushza, al fhkatla sna biti vezhi, al majnsihi, koker je tvoj Pajn mozhnej, al pa flabej, pertifsnit snafh pa toku: vseni en kofs shelesa, inu ga resbeli, potler s' taistim po temo sgornimo Robo po sato potegni, toku, de se sazhne zediti, potler ga pa rozhno pertifsnit; letu snafh tudi sturiti per sferjavzi, al pa per Plemenene ene gorozhe vojfhene svezhe, al pa Tréfke.

§. 172.

N a d s t a v i k.

S'eno tako is prasnim fatovjam natekneno Trushzo, al fhkatlo tvojmu Pajno en Nadstavik naredi (§.27.), zhebelle bodo hmalo gor slésle, inu s'posebnim Flisam viso fatovje ozhedle, boll pertifsnile, popraule, ta frédni Prestor s'fatovjam, inu zelze s'Medam sapounile.

§. 173.

Al pa fatovje noter v'ta vezhi Pajn pertifsnit.

Snafh tudi to prasno fatovje na maihneh Dilzah med Lozne denit

(§. 84.) inu taiste v'eden taki Pajn postavit, katir je s'zer slo drushen, pa s'he ni do kraja dodełov, pa morešh toku postavit, de se s'zer ne bode uniga fatovja tišhalo, pa vender tēh krajnēh zhēbell doteknilo.

Kader bode leto fatovje med Loz-nam shē s' Mēdam napovнено, tok ga ven vsemi, zhēbelle s'enim Perēsam odmedi, inu sterđ v'eno Posodbo is zelz vunkej strēsi, sej bo rada tekla, dokler je s'he frishna, po letem pa to isprasnenno fatovje supet, koker prēd, noter postavī, de ga napovnjō.

Na tako Visho snash per dobri Pafhi s'zer veliko, inu tēga nar lēps'higa Medu dobiti, pa vender tudi sebi vezh Muje, inu zhēbellam Napokoja napravit.

Tok tēdej bode boll: de to prasno fatovje, zhe nemorešh Nadstavka naređiti, noter v'Pajn pertišnes'h (§. 171.) zhe shē ni do kraja dodełan, pertišni od sad, al pa sprēd, al tudi na obedvēh krajēh, zhe je slo zhēbell; zhe pa ni toku slo drushen, de bi mogov vsō fatovje obseřti, tok tēga nikar ne dēlaj, ti bi lē Perloshnost dav, de bi se zher-vi v'to orasno fatovje vgnēsdili.

Skus Omladenje tēh Pajnov.

Sdeј ozhem jeſt moјo zheբellno Wirtſhoft popiſſat, katira je meni vſeleј dober Dobizhik perneſla. Jeſt ſkus taſto :

1. Moје zheբelle ſadershim od Roјov, inu ne puſtim vezh roјit, koker le tulko, de ſi ſvoје predane Pajni ſameſtem.

2. Jeſt dobim vezh Medu, inu Voјſka, inu s' taſtim vrēd tudi ponovim vſe moје Pajnove, toku : de obeden nima zhes 2. Leјta ſtariga ſatovja.

3. Jeſt obedne zheբelle ne ſamuzh-kam ſavol Medu, al Voјſka, ampak nje per friſhnimo, inu ſadravimo ſhivlenjo perhranim, de mi perhodno Leјto ſupet Medu perneſſo.

4. Jeſt tudi ne podreſhem letaſs en pov od ſpređ, h'Leјtu en pov od ſade s' ſalogo vrēd, ampak s' veliko ſkerbjo ſalogi ſaſhonam, de ſa perhodno Leјto vezh deļounih zheբell ſa moј Nuz perdobim. Koku pak teđeј ſturim ?

I. V i s h a.

Moje Wirtshofte per zhebellah.

Jest imam (per glihi) 4. Pajнове a. b. c. d. med temi je c. inu d. is lanfkem, a. inu b. pak is predlanfkim fatovjam nastaulen, a. inu c. sta mozhna Pajnova, b. inu d. pa eno malo fhvohnej. Spomlad njih pustim delat, de se sadoft zhebell sleshejo, inu fhe saloge na nolsjo, tudi nektere delne snamine skashejo, de se h' Rojo perpraulajo (§. 46.) takrat vsamem Pajni a. inu ga sjutrej, al pa svezher s'Dimam v'eno prasno Trugo e. prekadim (§. 97.) inu mo ven is a. ena dva, koker eno Dlan velika fatka sa en sazhetik negoviga perhodniga Della noter postavim *)

*) Kader bodesh zhebélze na tako visho prekadiv, tok morosh letu sturiti, kader bode dobra Pafha od svunej, fzer bi mogov nje futrat, pa tudi per dobri Pafhi na Futer ne posabi, zhe shleht Vreme pride. Jest pak, de se taiste Muje reshim, toku sturim: jest usse taiste fhkatle, katire ob Ajdovimo zvétjo nad Pajni nastavim, inu poune dol usamem, zhes simo perhranim, kader ozhem en Pajni prekaditi, tok eno tako fhkatlo

po tem nese e. na taisto Mesto, kir je pred a. stav, Pajn a. pak povešnem gor na c. Koker en Nadstavik, to pa le hitro, de se saloga ne ohladi, sdej premisli:

1. Pajn e. ima veliko vezh zhebell, koker nar ta gorshi prvi Roj, inu sna per dobri Pashi v' 10. Dnevah s' novim fatovjam povn nadelan biti.

2. Je e. omlajen, inu prezej dovgu od Roja sadershan.

3. Pajn c. pa, kir ima ta dober Nadstavik a. bode sa se, inu sa a. s' veliko vezhim Flisam nosiv.

§. 176.

2. V i s h a.

b. inu d. koker ta 2. flabeishi Pajnova pustim she ena 2. al 3. Tedne delat, potler pa sturim s' nym, koker sgoraj s' a. inu c. Pajn b. prekadim v' eniga prasniga f. leta bode namest b. pos.

s' Medam vred na to prasno Trugo e. od sgor nad odperto Veko povešnem, njo dobro okol samashem, potler she le zhebell noter prekadim, toku se raj Truge primejo, inu meni ni treba sa Futer skerbeti.

tavlen, b. pa povęsnem, koker en Nadstavik na d.

Sdej sta tędej a. inu b. noter v' Trugi: e. inu f. omlajena: c. inu d. imata nad a. inu b. dobre Nadstavke, vsi 4. so od Rojov sadershani, vsi 4. dobri Pajnovi; meni ni potreba fkerbnu na Roje zhakat, inu snam ta zajt moje drugo Dęlo opravit.

§. 177.

3. V i s h a.

Zhes en zajt morem vender pomękat: ta 2. bolshi Pajnova: e. bres Nadstavka, inu c. s' svojim Nadstavkam a. bi vender utegnila se k' Rojo perpravlat.

Zhe je she sadoft perzajto v' Lęito, inu she dobra Pafha, koker Ajdov zvetje (postavim od sazhetka Augusta) tok preshenem zhebęlle is Pajna c, inu is negoviga Nadstavka a. v' eno prasno Trugo g. zhe je taista premejha sa tulko zhebęll, tok nji h' malo ta zhafs en Nadstavk, al pa Podstavk napravim; po lętem is a. taisto fatovje, katiro je s' Mędam napouneno, inu sade-

lano, ven srëshem, to drugo pa koker en Nadštavik na e. povëshem.

Rauno toku b. inu d. noter v' Trugo h. preshenem, inu povëshem b. na f. imam tēdej na c. f. inu g. morebit fhe na h. te zheterti Nadštavik, inu zhe je Lejtu prou dobru, snam tudi na en Pajn 2. Nadštauka naredit; jēsšēnski zajt pa te sadne Nadštauke dol poberem, zhēbēlle noter v' Pajn spodim, inu fatovje s' Mēdam sa moj Nuz ven porëshem *).

Zhe pa ozhefh fhteவில்lo tvojih Pajnov nagmirat, tok lē med Lejтам en taki Nadštavik s' zhēbēllami vrēd dol vsemi, inu Jallouzu eno Plemeniterzo perpravi, koker najdefh §. 148. 150.

*) Nekteri nevumni zhēbēllarji pa tok dobru Nadštavik, koker ta spodni Pajn poderejo, inu s' zhēbēllami urēd ufse skup pomuzhkajo, sakaj pa? sato (pravjo) kir ne vēm, al je Matiza sgorej, al spodej, tok morefh ufselej (per Odjemavanju) zhēbēlle is tēga ftariga fatovja na tu mladu pregnati, tu fтарu obdershi sa tvoj Dobizhek, tu mladu pa zhēbēllam pusti, zhe pa lē ozhefh vēdit, ki je Matiza, tok letu fтuri, kar te vuzhi (§. 153.) per frēdi, potler bodefh hmalo vēdov, v' katirno ni Matize, koker ti povē (§. 60.)

NB. Sdej bi otov vofhit: de bi se nekteri zhebëllarji v'letëh sdej popisanih §§. 175. 176. 177. prov resglëdali, v'si taifti zhebëllarji, katiri

1. zhes zëlo Lëjto drusga ne shelijo, koker Roje, potler një pa Jëssën po nedoushno vmorijo.

2. Taifti zhebëllarji, katiri, kir veliko Rojov shelijo, inu tudi dobijo, pa taifte zhes simo od Gladu pufitjo konz vsëti,

3. taifti, katiri sfoje zhebëlle smëram v'tëmo starimo fatovjo pufitjo sëdëti tok dougu, de v'taiftimo poginejo,

4. taifti, katiri, de bi sfoje zhebëlle omladili, tok eno Lëjto ta spredni konz, to drugo Lëjto pa ta sadniga s'salogo vrëd podrëshejo, inu fkus taiftito podrësano salogo nektëre taushent mladih zhebëll fëntajo.

Vfsë leti, shelim, de bi se is letëga Popisavanja navuzhili s' zhebëlle, taiftito nuzno ftvarzo boll v'zaker hōdit, tok bi veliko vëzhi Dobizhek, koker dofsehmalo sadobili.

PËTNAJSTI ODSTAVIK.

OD JËSËNSKIGA OPRAUKA, INU
SZER OD PASHE.

§. 178.

Pafha mine.

Pafha sa zhëbëlle ne terpi dougo na enimo krajo; v'vezh krajah se spomlad sazhne, inu Mesza Julia shë jëjna, inu takrat zhëbëlle ne dobijo tulko, koker sazirajo, inu vezh Dëll na Polju, kir je dobra jëssënfka, al ajdova Pafha, tam pa spomladanfke manka. Katir tëtëj ozhe en pravi Dobizhik od svojih zhëbëll imëti, letu more taiste is eniga taziga kraja, kir Pafha jëjnje, na en drugi krëj, kir she lë taista sazhëjna, prenesti; leto Prenafhanje ti bode od zhëbëll s'dobrim Dobizhkam plazhano.

§. 179.

Vfse Sorte Pafha.

Od vezh fort Pashe ozhem lë te gorfhi popifsat:

1. Nar ta boll Pafha je ajdov zvět, inu fzer sato, kir Ajdo v'nafhih Deshelah f'korej poufod, inu nar vezh fejjo, tudi fhe lę v'Męfsza Augufti sazhne, kader shę obene druge Pafhe ni.

2. Spomlad na zvętejozhih fhrokilh Traunikah zhębęlle dobro Pafho najdejo, kir pa v'Raunoti vęzh Dęll Pafha na enkrat sazhne, pa tudi na enkrat jejna, tok fo

3. hribi bolshi, satu, kir tam v'Dolini Pafha sazhne, inu pruti Vifsokofti taifta del terpi.

4. Smręka v'nafhih Deshelah f'kus 3. Tędne en fladik shonft is febe poti, zhe pa v'taiftimo zajto en mozhen Desh pride, al pa enu hladnu vreme napade, tok sa taifto Lęjto popolno-
ma jejnuje.

5. Pafha na Hojki fzer del terpi, pa v'6. v'7. Lęjtah komęj enkrat se poti.

6. Zhęfhnov zvět (sem snęfhov) de je sa zhębęlle zlo dober, pa ne terpi del, koker 8. Dni, zhe tędej takrat enu fhleht vreme pride, tok zhębęlle nezah ne dobijo.

Sdajovitnost.

Zhëbëlla ne dobi veliko na eni fami Roshì, tok tēdej fallijo taifti zhëbëllarji, katiri menjo, de zhëbëlle shë sadosti Pashe imajo, kader nym prëd zhëbëllnakam en Blek s' Roshami, al pa is Aido obšejajo, nej premišlio, de shë zhmerli, šeršheni, ofse, inu druga shvad, katira šhe prëd na Roshe pride, koker zhëbëlla, veliko prezhdodsamejo.

Zhëbëlle prepelat je nuzno.

Kir tēdej na obenimo krajo ni take Pashe, de bi smeram terpëla, tok imash ta nar boll Nuz lë od tēga perzhakat, zhe bodesh zhëbëlle na boll Pashe prestaviv; od dobre Pashe zhëbëlle shivijo, se gmirajo, ti šterd, inu Vojsk perneso, dobri Pajnovi boll ratajo, inu ti šlabi gor jemlejo. Zëv Dvunej je Nuz od Prepelavanja mojih zhëbëll ozhitnu sposnal.

Bres dobre Pashe vsso kunšhtvanje per zhëbëllah nezhd ne pomaga, Muja,

zajt, inu ven Dajajnje, vſe gr̃ede na ſgubo, tudi nar ti boll Pajnovi per ſlabi Paſhi morejo oflabeti.

Taiſta Paſha, na katiro zh̃eb̃elle preneſeſh, more biti dobra, inu ſtanovitna, ſakaj ſavol ene kratke, inu ſlabe Paſhe bi ſe Muja na plazhala zh̃eb̃elle prenaſhat. Ena dobra Paſha pak ti bode tvojo ven Dajajnje plazhala, de bi ſi njeh glih zhes eno Millo delezh prepellov.

Szer bi ſnov rezhit: zh̃eb̃elle per l̃epimo Vremeni delezh letijo na Paſho! reſs je to, pa premisli:

1. De rauno ſkus letu d̃elnu L̃etanje veliko zajta ſamudijo

2. de bodo ſlo ſtrudene

3. de njeh veliko ven oſtane, ſlaſti, zhe en nagli Deſh pride.

Tok t̃ed̃ej nemorejo tulko noter perneſti, koker per bliſhni Paſhi, zhe pa vender nimajo predelezh na Paſho let̃eti, tok je boll, de njeh puſtiſh na t̃em pervim krajo, ſakaj zh̃eb̃elle bi, aku bi blo bliſo, ſvoje Pajnove na t̃em pervim krajo ſabſtojn iſkale.

Pafha v'nafhih Deshelah.

Mi imamo fzer dobro Pafho v'nafhih Deshelah, pa bi vender fhe snalla boli biti, aku bi lę vřsi taifti, katiri zhębęlle fhpogajo, po fvojih Traunikah, inu Vertah take forte Roshe pofjali, katire fo sa fterd boll sdajovitne, aku bi v'fvojih Borfhtah take Dreveřsa, inu v'tęh shivih Plotah take Germe nafadili, katiri fo zhębęllam boll perjętni, tok bi fe fkus zhębęlle veliko vezh perbirtvalu, inu tudi Muja perfhparala zhębęlle prenafhkvat.

SHEřTNAJSTI ODSTAVIK.

NA KAJ SA ENO VISHO SE LOHKO
ZHEBELLE NA BOLL PASHO
'PRENESSEJO.

N a 2 V i s h e.

Vřsakateri leto dobro vę, de, zhe ozheřh tvoje zhębęlle na enimo drugimo krajo imęti, tok moreřh taifte

al preneſti , al pa prepelati , koku ſe
taifte preneſo , vſak dobru vę , sdej
te lę ozhem podvuzhiti , koku ſnaſh
zhębęlle tudi bres fhkode prepelati ;
is letęga bodeſh tudi lohko dol vſęv ,
kaj je potrebnu h'Prenafhkvanju.

§. 184.

Kakiſhne Pajnovę.

Niſo vſakaterę forte Pajnovi ſa
Prepelavanje , ampak taki , koker
ſem njeh sgorej (§. 26.) popiſov ; ſo
nar boll ,

1. ſa to , kir nimajo toku viſokiga
fatovja , tok tędej ima ſadoſtno Mozh
od sgor , de ſe ti s' Mędam napovneni
ſati ne poderejo.

2. Kir je fatovje niſko , tok ſe toku
ſlo ne ſaſhene , de ſi lih Vofs rukne.

§. 185.

Kakiſhen Vofs.

En vſakateri Vofs s' Lotrajmi je
dober , ſato ; zhe ſo lę Lojtre ſadoſt
mozhne eno tako Tęſho noſſiti. Loj-
tre na 3. al 4. krajah s' mozhnimi
Shtriki , al ſhe bol s' kętnami preve-

shi, pa ne napęto, de se bode moglo sagugat, kader bode Vofs ruknov; na taiste fhtrike poloshi 2. s'fhebli mozhno vkup sbite Dille, na Dille pa Pajnovę, toku, de bode zhefs, to je, od ene Lojtre do tę druge leshale, bi snov tudi pod njeh flame na debęllo podloshiti, pa dobro pomerkat, de bi blo flame povsod glih, fzer bi se Pajnovi na en krej boll nagnile, inu fatovje poderlo.

§. 186.

En posębni Vofs.

Katirmo se Dnarjov fkkode ne sdi, si sna puřtit en posębni Vofs sa to narediti; kar je per taistimu posębniga, tok je Gugenje (glej v'te 7. Tab. Fig. 1. 2. 3. 4. 5.) leta Vofs i. i. ima 2. řpodna Legnarja: a. a 13. řholnov douga, per h. h. vkup řklenena, ima 4. mozhne, eno malo zhes en řholn viřsoke Rozhize; b. b. s' sheleřsnimi řhtangami na: a. a. perkovane, na taistih řo (Fig. 2.) per d. d. mozhni Hakli, v'katire bodo ti sgorni Legnarji f. f. per e. e. e. e. (Fig. 3.) noter obęřhani. Na letę sgorne Legnarje bo-

do Pajnovi na 3. al 4. Verste nalošeni (glej per g. g. Fig. 5.) katiri ti zeu oblošhen Vols naprej poštavi. Ta 4. Fig. ti samo Gugalzo pokashe, v' ti 1. 2. inu 3. Fig. je pak vsakatero posębej resdjano. V' ti 4. Fig. bodešh pa zeu Grufht vkupej slošhen od strane saględov.

§. 187.

Zhebělle sapri

Zheběllno Prepelavanje se ima le po Nozhi sgoditi, takrat je bol hladno, zhebělle bol per Pokojo sedijo, inu per Pafhi nezh ne samudijo; s'vezhir, pređen nję na Vols nalobišh, tok zhebělle dobro sapri, katire od svunej sedijo, nję s' Dimam noter vsheni, pa pomerķej, de nezh Dima noter v' Trugo ne pride, inu taistih ne sadušhi, inu rauno sa to morešh po Dnevnu tem možnim Pajnovam od sadej gošto fhtrikane Garterze namęst konzhenze gor nabiti (§. 94.) vse tę druge Odpertje pa morešh dobro samasat, inu sabit, de obena zhebělla ven ne vjide; snafh tudi, zhe nimafh takiga Gartra, prov rędko Platno, al prov gošto Re-

fheto gor nabiti. Vſe, kar per Pajnovih ni terdo naręto, moreſh perbiti, koker konzhenzo, ſhręlo, ti sgorne Vęke, de ſe per Voſhni keĵ ne omaje, inu zhębęlle ven ne vjidejo.

De bodo pa zhębęlle per voſhni vezh Luſta imęle, tok ſnaſh ſhręlo s'prevotlenim Plehem, al s'lukenzhaf-tim Lonzharkimi zhępinami, al tudi s'męjhnimi ſmrękovimi, al hoĵovimi Vejzami ſadęlati.

§. 188.

N a l a g a n j e.

Pruti vezhir ſa zajto more voſs s'fhtrikmi, inu kętnami blisu zhębęllna-ka perpraulen biti, de bodo ſhe ſa Dnę Pajnovi nalosheni, ſakaj, aku bi zhębęlle kakſhno odpertje neſhle, inu ven ſhle, tok bi teſhko blo njeh po Nozhi naſaj ſpravlat. Pajnovi bodo terdo eden per drugimo 3. al 4. Verſte verh eden drusiga naloshene (§. 186.) od 20. do 32. Pajnov po njęh Tęshi je na en Voſs ſadoſt, inu ſzer toku, de bodo ſhręli vſe na en kreĵ ględali, inu Dougoſt od Pajnov, vſe ſpręk zhes Voſs nalosheni. Spomlad, inu Jeſęn,

kader je fatovje (slasti to mlado) bol kerhko, bode boll, zhe njëh bodesh na Robe naloshiv, to je toku: de bode ta sgorni Plat od spod perfhov, tok se bode mejn odtergalu; po Lejtu pak bode boll, zhe njëh bodesh, koker famë na sebi leshijo, naloshiv.

§. 189.

P e l l a t.

Kader shë bode Vofs dobro pove-san, pa toku, de vosno Gugejnje ne bode sadershano, tok snafh sazhet pel-lat al s'kojnji, al pa fhe boll s' Voll-mi, pa lë po zhafsu, slasti na fhleht-nih Potah. En saftopni zhëbëllar mo-re smëram per vosu biti, de sna rozho pomagat, aku bi se kej permirlo. Na Potu morefh vezhkrat s' Vosam obftati, inu poslufhat: zhe katir Pajn slo fhum, leto bi blo en fnamine, de mo je prevrozhe, taiftimo morefh vezh Lufta dati; kir pa po Nozhi pel-lafh, tok shiher bres vfse Nevarnosti enimo takimo fhrello odprefh, zhëbëlle dobrih Pajnov bodo fzer ven per-lësle, pa ne bodo prezh lëtale; s'Di-mam një eno malo pokadi, de njëh na-

saj spraviſh, potler pa shiher naprej pellaſh. Nikar ſe na perbliſhuj taiftimo krajo, kir ſo ſhreli, ſkus leto bodo zhebelle resdrashene; kader ſe ſhe pa sazhne daniti, to je preſen ſonze gor grede, moreſh ſupet ſhrele ſapreti, iſer bi snali Ludji, inn ſlaſti ſhvina v' Nevarnoſt prite.

§. 190.

Delezh pellat.

Zhe nemoreſh v'eni Nozhi do taiftiga kraja priti, kamer ſi zhebelle namenov, tok moreſh s' jutrej od zeſte prezh do ene Hiſhe (ſavol Legotnoſti ſa ſhvino) pellati, tam kej pa zhes Dan vſem zhebellam ſhrele odpreti, innu njuh ven ſpuſtiti, de bodo letale, na vezhir njuh pa ſupet ſapri, innu peli naprej; to drugo Nozh ſe ti ni treba bati, de bi ſe zhebelle ſaduſhile, one bodo boll pokojno ſedelle.

§. 191.

Del ſlaganje.

Zhe ſe bode ſamoglo ſgoditi, innu perpuſtilo, tok:

1. V'temo novimo zhebellnako Pajнове rauno na take Verste, koker so Doma ble, postavi, tok se ne bodo v'vojmо Letanju motile.

2. hmalо vse fhręle odpri.

3. te sadne Garterze prezh usemi, inu s' konzhenzo sadęlaj, pred pak :

4. Pomęrkej, zhe se je med fato-vjam kej poderlo, leto se per teh mla-deh nar pred permiri, zhe je katir po-derti fat s' Mędam povn, tok ga ven vsemi, te prasne pa s' Treřkami gor perfhpili.

5. Zhe je pa vse na en kup padlu, tok sej en tolko gor popravi, de bode Pajn, koker zajt pernese, shivesh imov.

6. Taisti Pajnovi, katiri zlo nezห Medu nimajo, morefh ta pervа 2.Dni futrat, de h'Mozhi pride, sakaj med Voshnjo, inu Treřsenjam zhebelle vezh jedo, koker druge krati.

7. Je tudi dobro, de zhebelle fhe le takrat prepellafh, kader se she ta dobra Pafha sazhne, de ni treba zhe-bellam na njo zhakat, fzer sazhnejo zagvati, inu nemorejo dougu k' sebi priti.

8. Posëbno tukej bode potreba, Nadstavke, inu Podstavke napraulat (glej §§. 167. 168. inu naprej). Kader bode en taki Nadstavk povn, dej tega drusiga, tudi tretiga, koker ti bode Pafha pokasala.

9. Nasaj pellanje se ravno toku sgodi, koker ven pellanje.

SEDEMNAJSTI ODSTAVIK.

OD ODJEMAVANJA.

§. 192.

Koku se odjemle?

Odjemavanje se sgodi na tri Vishe:

1. Nektere vsamejo Pajh, inu v'taistimo fkus fhvepleni Dim vse zhëbelle nevfmiлено, inu nehvalëshno sadufhijo, inu potler fatovje, fterd, salogo, inu zhëbelle vse vkop noter v'en fod verfhejo, leto se imenuje: po-dirat.

2. Se Nadstavki, inu Podstavki prezh vsamejo, zhëbelle v'Trugo pre-shenejo, inu per shivlejno ohranjo,

sterd, inu Vojfk pa zhebëllarjo ofta-
ne (§. 172. 177.)

3. Al se pa nëkëj fatovja, inu sterdi
is Pajnov venkëj srëshe, nëkëj se pa
zhebëllam sa shivefih pusti, inu leto
se famo na febi prov imenuje odjemat.

Kir od të perve forte Odjemavanja
is ferza shelim, de bi njo vñsi opustili
(glej §. 177. na sadne) tok ozhem od
taifte mouzhat, inu lë od të 2. inu
3. forte govorit.

§. 193.

Te ob polëjtnim zajto, slasti ob
ajdovimo zvëtjo napraulene Nadftau-
ke (po Pafhi, to je, Mëfsza Octobra)
dol vsemi, aku bi zhebëllam posnej
Nepokëj dëlov, tok bi snale zhes si-
mo sbollëti, sakaj, kadar një zhutno
premeñi, tok se slo Medu napijejo,
toku, de al poknejo, al pa sëj, zhe ni
vezh lepiga zajta, de bi se mogle pre-
lëtat, inu sprasnit, tok fatovje s' svo-
jem Blatam oftudjo; leto Dëlo mo-
refë savol Ropparz na vezhir naprej
vseti, inu zhe fo Nadftauki od take
forte, koker te vuzhi v' 3. Tab. ta
2. Fig. tok morefih taifte prëd s'enim
tenkim Drotam prezh odrësät (§. 28.)

po tem zhëbëlle is dol vsëtiga Nad-
ftauka s' Dimam noter v' Pajn preshe-
ni, fterd, inu Vojsk pa si ohrani, ti
sgorne Vëke supet sapri, Trugo na ta
ftari krëj nasaj postavi, to morebit res-
trejseno fterd, inu Vojsk zhisto pobe-
ri, de se zhëbëlle ne bodo roppat na-
vuzhile.

Vsi Nadftauki tēdej so en Plazhilo
sa tvojo Mujo per zhëbëllah.

§. 194.

Odjemavanje famo na febi.

Katir ozhe veliko, inu perzajtne
Roje dobiti, leta nej malo, al pa, she
bel, de nezh ven is Pajnov ne porëshe,
zhe pa na shelish Rojov dobiti, tok
snafh eno malo vezh vsëti, pa vender
toku, de ne bodo zhëbëlle ftradale,
zhe pa ne vëfh, kolko bi imov vsëti,
al pa pufiti, tok je boll, de spodres-
vanje noter do spomladi odloshish;
kadar se shë ta dobra Pasha sazhne,
koker v' nafhih Deshellah: Mëfsza
Aprila, al pa od sazhëtka Majnika, ne
rauno v' velki Tēden, koker nekteri
nevumni zhëbëllarji mënjo, ampak na
en frëdni topli Dan, de zhëbëlle, ka-

tire prezh odletijo, od Mrasa ne okre-
nejo.

Na en taki Dan vsemi Odjemazh, to je, taisti posębni Nofh, katir je nalafh sa Odjemavanje naręť, inu ti ga pokashe ta 9. Fig. na 6. Tab. taisti je slo 3. fholne doug, eno zolo fhrok, na obęh konzah sakrivlen, per a. na ftran, per b. pa na raunoť, poufod sa povdrugo zolo viľsoko, inu na obed-na kraja resezh.

Proti Vezhir vsemi Pajn ven na ftran, inu nar pręd to trodovfko fatovje ven sręshi, po tęm pak fem, inu ke to fstaro, inu nezhdno ven poręshi, pa toku, de bodesh tok dobru zhdęlam, koker salogę safhonov, to pou-nu fatovje deni posębej, to trodovfko, inu plęsnivo tudi posębej, tę prasne lępe fati pa perhrani sa Nad-ftauke, potler Pajn od zhervov ozhd-di, sapri, inu supet na to fstaro Męřto pořtavi; od tęh lępih pounih fatov tu-di en tulko perhrani, de bodesh imov sa Roje (§. 145.), inu sa Futranje (§. 12.) to drugu pa tebi flifhi.

OSSEMNAJSTI ODSTAVIK.

OD SIMSKIGA OPPRAUKA.

§. 195.

Shkoda od Sime.

Sima je szer Pozhitik sa zhebelles, zhe je pa douga inu mokra, tok je sa taisti slo fhkodliva;

1. Sato, kir v' mehki simi vezh ziražo,

2. Vojfk, inu fterd sazhne plefsnuvat.

3. Zhe pa fhe en Nepokej od Ludi, al shivine srauno pride, toku, de se Pajnovi stręsejo, tok se naglo Medu napijejo, inu poknejo, al pa fatovje ofvenajo.

4. Zhe pa fhe spoze sagledajo, tok ven letijo, inu katira na mehki snęg, al pa v'sęenzo sęde, vezh nasaj ne pride, ampak svunej okrene, zhe je pa sima fuha, inu slo merslo, tok so pa tudi (slasti ti flabi Pajnovi) v'Nevarnosti, de bi ne smersenle.

O k o v a r n o f t.

Tok tēdej morefh zhēbēlle dobro okovarit, inu zhe imafh tak zhēbēllnak, katir je od fprēd s' Latami, inu tudi od fprēd, inu na strani s' Uratami previden, hode nar boll, zhe Pajnovē v' zhēbēllnako puftifh, s' flamo sapa-shifh, tē flabe bol, tē mozhne pa mejn, inu vīse Urata saprefh. Na tako Visho bodo tudi per vēlkimo Mraso eno frēdno Gorkoto imēle, zhe pa Vreme to-plejshi rata, tok pa tē prēdne Urata odpri.

Zhe pa nimafh taziga zhēbēllnaka, tok morefh Pajni na en fnhi, temen, inu pokojni krēj, kir se ne bode strēfsa-lo, prenefti; tē flabe Pajni takrat ukop poftavi, satu, de nje per vēzhimo Mraso loshej na enkrat f kup odēnefh, al pa h' njem pomerkafh, bres tiga, de bi ti mozhneifhi drashov.

Zhes simo pojdi vezhkrat po flufhat, al tiho fedijo, al kej fhtime, al kai sa eno fhtimo od febe dajo, pa leta Po-fhluh more fe tok tiho sgodit, kolker morefh; zhe tiho fedijo, tok je dobro snamine, takrat imajo rauno sadof

Toplote, zhe eno tenko fhtimo od sebe dajo, tok nym je mres, zhe pa s' eno debello fhtimo hrushijo, tok nym je prevrozhe, nym tedej, koker moresh, pomagej.

Per mozhnih Pajnovah pusti shrelo odperto, zhe se pa Mishti h' nym bojisht, tok vsemi en kofs ene stare drostaste Mrëshe, inu njo sakrivleno pred shrelo postavi, inu s' 2. sheblimi perbi, tok ne bodo Mishti noter mogle, zhebelle pak bodo vender lohko ven shle, inu te mertve ven noshle, zhe pa she le katira ven obftane, je boll, de le nektele poginejo, koker pa, de bi se vse sadnshile, aku bi saperte ble. Zhe pa nimaht take Mrëshe, tok pa sej pred shrelo nektele sheble tok bliso vkupej perbi, de ne bodo Mishti noter, zhebelle pak vender ven mogle.

§. 197.

Zhebelle vun spustiti.

Pruti konzu Mësza Februarja (svizhan) al sej do frëde fushza, bode guishno en lep sonzhni Dan, bres snëga; na en taki Dan zhebelle ta pervokrat ven spusti; na enimo takimo Dnevo je

veliko lesheozhe, de je topu sakaj!
 zhebellesho shelne Letanja, kir pa
 njeh Fasle she nifso prov urne, de bi
 mogle leteti, tok bi njeh tedej veliko
 vun obftalu, kir bi prehladen Dan biv.

One fe bodo od svunej sprasnile,
 Negnufobe ven spraulale, vodo noter
 nofsile, etc. ta perhodni Dan pak, zhe
 ne bode prov lepi Dan, she ne bodo
 toku shelno letale.

O P P O M I N I K.

Lubi moj zhebellar! jest se dobru spomnim, de sim tebi v' mojmo Predgovoro oblubov: de, zhe se bodesh per Opprauko tvojih zhebell po leteh Bukuvzah vishov, tudi ne Rojov she-
lov, tebi.

1. Vfsakater mozni Roj v'dobrih Lejtah bode eno Trugo Medu per-
nesov.

2. De bodesh vender vse zhebelle per shivleju, inu dobri Mozhi per-
hranov.

3. De en vfsakateri Pajn zhebell do tvoje smerti bodesh lohko vshivov, inu she tvojim Erbam sapustiv.

Leto sim tebi oblubov, pa tudi per moji poshteni Besedi ostanem; inu fzer:

a) Zhe imash (postavim) 20. Paj-
nov, inu med taistim bi blu 10. mozh-
nih, 10. pa flabejshih, tok sturi, kar
najdesh: §§. 175. 176. 177. tok bodesh
dobiv 10. Trug Medu, zhe ne bodesh

posabov, kar te vuzhi §. 178. inu 181. zhe so pa tvoji 20. Pajnovi vſi mozhni, tok ſturi, kar je popiſano : §. 27. 28. 177. inu del od §. 167. noter do §. 173. tok bodeſh dobiv 20. Trug Medu, zhe ne bodeſh posabov, kar najdeſh §. 178. 181.

b) De bodeſh vender vſe zhebelſe per ſhivlejnju, inu dobri Mozhi ohranov, tok nikol ne ſturi tega, kar najdeſh : (§. 192. N. 1.) tud is Maſſo dellej taiſto, kar bereſh : (§. 194.) veliko vezh ſe viſhej po taiſtimo, kar pove : (§. 174. inu 177. tok bodeſh imov zhebelſe friſhne, inu mozhne bres tega, de bi mogov ſkerbeti ſa taiſto, kar te vuzhi : §. 80. 81. 82.

c) De pa bodeſh vſakateri Pajn zhebell lohko do tvoji ſmerti vſhivov, inu ſhe tvojim Erbam ſapuſtiv, letu je tud reſs, zhe premislih : de en Pajn zhebell je ena Drushba, katira pod enim naprej poſtaulenim krajlam ſhivi, koker eno ſ' Ludmi napovneno Meſto ; zhe is taiſtiga 400 Perſhon odmerje, ſe pa njih ſupet 500. rodi ; rau-no toko en zeu Pajn zhebell ne vme-rje dergazhi, koker : zhe 1) taiſtiga al is frej Volle vmoriſh, al pa : 2) ſkus

Boleşen, 3) fkus zherve, al drugo fovrashno shvad, 4) fkus Lakoto, 5) al Mrefs, 6) al prestaro fatovje, 7) fkus Jallovino, 8) fkus Ropparze.

Visëmo letëmo lohko super pri-
defh; inu fzer: 1) nikol obenih ne sa-
mori, 2) *super Bolesen*: fturi, kar
najdefh od (§. 100. noter do 107.)
3) *super zherve, al fovrashno shvad*:
fe vishej: od §. 108. do 115. 4) *super
Lakoto*: fturi, kar najdefh od §. 80.
noter do 86. 5) *super Mrefs*: §. 78.
tudi (§. 195. 196.) 6) *super prestaro
fatovje*: §. 77. tudi (§. 174. 175. 176.
177.) 7) *super Jallovino*: glej od
(§. 93. noter do §. 99.) 8) *super Rop-
parze*: fturi, kar najdefh: od §. 87.
noter do §. 92.

Zhe fe bodesh pomujov vîse letu
na tanko fturiti, tok bodesh sposnov,
de imash fzer merjozhe, pa vender,
tok rekozh, vëzhne zhëbëlle.

Zhe pa bodesh taiste puştiv rojiti,
tok moresh sa taisto Lejto to Pog-
miranje tvojih zhëbëll sa Dobizhek
obrajtati, al snash (k' vëzhimo) tëga
srojeniga starza prekaditi, koker naj-
defh §. 174. 175.

PERSTAVIK

OD

PRESTAVLAVZA.

1. Sprutgovor.

Per Prekajejnu je Nevarnost, de bi kę Matiza ne odletęlla, al pak v' tem starim Pajno ne ostalla, tedej zhebęlle v' ti novi Trugi ne obstaneje, se resletijo, jest pridem ob en Pajn zhebęll:

Odgovor. Zhe bodesh s'jutrej, al pak s'vezhir per hlado prekadiv, tok ie neboj de bi Matiza odletęlla, v' te stari Trugi tud savoll Dima ne bode obstallu, dergazh, aku bi bla toku vshaffana, de bi letęti ne mogla; koker sem jest v' Lejtu 1790. v'eni Trugi eno Matizo imov, katira obedne Repetnize ni imęla; v' Lejtu 1791. sim per Prekajejnu taisto she samerkov; de bodesh pak sashihran, tok na sadne v' ta stari Pajn poglej, zhe bo-

defh kę en mejhen kupizh zhębell
vkoپ neshov, tam bode Matiza,
s'enim Peręsam njo vunkej ismedi,
inu v'to novo Trugo prenesi.

2. *Sprutgov.* Douga fkuřhna vu-
zhi, de tę prekajene zhębelle ne rojijo
toku rade, koker druge?

Odgovor. Zhe bodesh lę take zhę-
belle prekadov, katire shę nektare
Lejta niřso Roja dale, tok je reřs, de
ne bodo tok rade rojile, tęga pa ni ur-
shoh prekajejne, al pak to novo fatov-
je, ampak Matiza je řtara, inu nemo-
re letęti, ti moreřh tedej Matizo po-
praviti, al premejnat, inu řzer, na ta-
ko viřho, koker najdesř sgorej řř. 93.
94. etc.

Al pa toku řturi: zhe imasř (pořta-
vim) engas řtarza, *A*, katiri shę nek-
tare Lejta ni Roja dav, tok zhakej, de
od tvojih drugih Pajnov dobisř eniga
Druřza *B*. taistiga ogreni, inu ga v'zhę-
bellnak sraun *A*. pořtavi potler zhakej,
de bode shę en malo fatovje narędov,
po letęm en vezhir Druřza *B*. na řtar-
za *A*. s' Matizo vred povęřni, neboj
ře, de bi ře zhębelle klale, ampak bo-
do to bol Matizo řvolile, inu to řtaro
vmorile; letu řem jeřt vezhkrat is poř-

sębnim Nuzam poskufsiv, v' Jęssen
snařh to novo řatovje zheębellam pu-
řtiti, inu to řtaru sa tvoj Dobizhik
oberniti.

3. *Sprutgov.* Jęřt řim ři napreę
vřęv, koker te Bukvuze vuzhijo ř. 117.
de ozhem lę 30. Pajnov imęti, inu
tařřte řhe imam, pa řim supet lęřřařř
10. Rojov dobiv, tok tedeę morem
10. Pajnov podręti, inu samuzhkati?

Odgovor. Perjatov! tega nikar ne
řturi, ampak zhe imařh (pořřavim)
v'eni Verřři 8. Pajnov a. b. c. d. e. f. g.
h. inu raunu toku v' ti drugi, inu v' ti
tręřře Verřři; zhe (pořřavim) a. c. e. g.
řo tebi Roje dali, b. d. f. h. řo pak na
zęlim ořřali, tok dobro vęřh, de ti is-
rojeni řo vřře lę řhvohnej, koker zel-
ljaki, vřemi tedeę te srojene a. c. e. g.
inu njeh na tę mozhne b. d. f. h. s' Ma-
tizami vřed povesni, zheębelle ři bodo
to boll Matizo řame is volille, v'jęř-
řęn njem pak tařřřo Trugo puřři, v'ka-
tiri je lępřři řatovje, to drugo imařh
sa tvoj Dobizhik.

Zhe męniřh, de bi blo prevezh zhe-
bell sa eno Trugo, tok njem hmalo
v' Jęřen en Podřřavk deę, zhe ga pa
nimamřh, tok řęj puřři per Lonzharju

mejhne fklëdize narediti, katire bodo pouhne mejhnih Lukniz, de zhëbëlle ne bodo fkus mogle, taiste od sgor na te offnane Vëke povësni, nektare fheble okol sabi, de se ne bode premi-kala, tok pojde sapuh od zhëbëll, de se ne bodo sadufhile, inu Milhi ne bodo noter mogle *); per vřsem letëm Dellu pa vidiťh, de je zelu potrebnu, de more zhëbëllnak na tako visho narejen biti, koker ga nađefh popiřsani-ga gor §. 32. v' *Samerko*.

4. *Sprutgov*. Zhe bodem tedëj lej-tař toku povësno, tok shë pride ve-liko zhëbëll vkupej, zhe bodem hlej-tu, inu zhes 2. al 3. Lejta tud toku řtu-ril, tok bode telku zhëbëll vkupej, de ne bode v' 3. Trugah Prestora inële, tok njëh bodem mogov nëkej po-moriti?

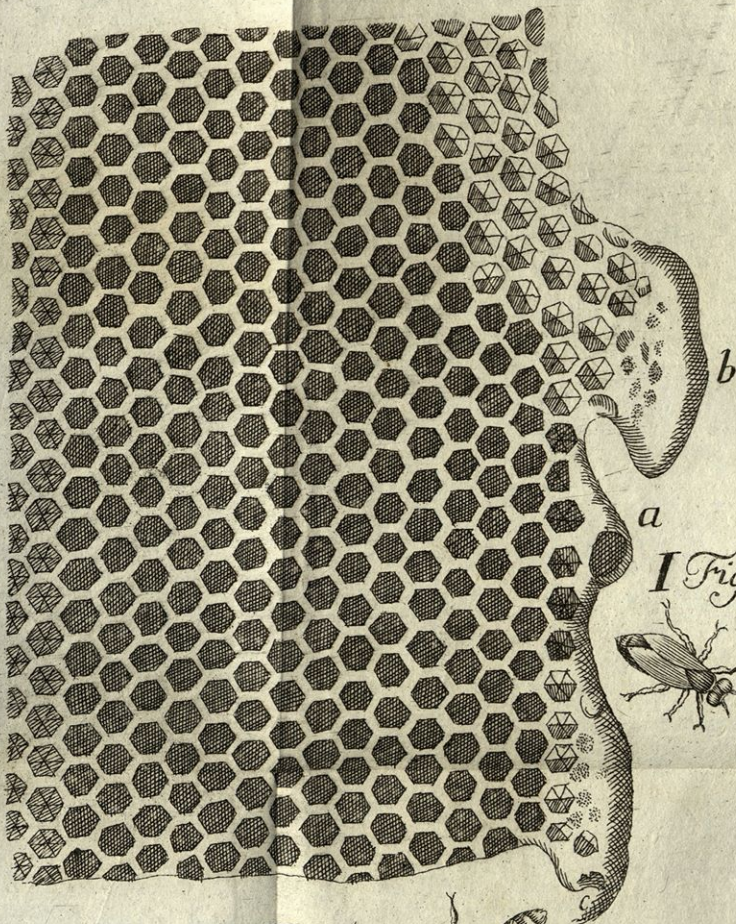
*) Zhe ři ti bode sdëllu, de v'taistimo Paj-no, katirga bode h zhëbëllam puřtiv, ne bode sadofři řpishe sa zelo simo, tok nym k'maln v'Jëřsen ene 2, al 3. poune řati (na vëzher) noter pořtavi;

Leta Visha: të flabe zhëbëlle na të mozh-ne povësniťi, je ta nar sdajovitneřřhi Miteľ, de ře Vořřig, inu řterd gmira, inu zhëbëlle vender mozhne obřtanejo.

Odgovor. Tok dobru lejtafs, koker zheis 2. inu 3. Lejta bodo vselej ti isrojeni Pajnovi fhvohnje, koker ti zelli, tok snafh tedej vselej ti fhvohne na te mozhne povešniti; zhe se pa le take frezhe bojish, de bi ti prevezh zhebëll hodilo, tok snafh nektere Roje hmalo is Veje predati, spomlad bodesh sadofti Profhnikov imov sa nje. Zhe ti pak tud kupzov smanka, tok nikar njuh na mori, ampak snafh taiste na Rejo dati, to je: ti dafh enimu tvojmo blishnimo, al pa dalnimo fofsedo ene 3. al 4. Pajnov, uni bode na nje pomerkvov, inu taiste fhtelov, kar bode od taistih al Rojov, al pa drusiga Dobizhka perfhlu, tok imata vsak pov; na tako visho se bodo zhebëlle v' Deshelli gmirale, inu ti bres vse tvoje Muje en pov Dobizhka vlekov, de bi se pa zhebëlle v' Deshelli tulku nagmirale, de bi taistih she obeden ne otov na Rejo vsëti, leto ti oblubim, de ti, inu jest ne bodema doshivëlla.

Handwritten signature and text:
 K O N Z
Handwritten signature
Handwritten signature

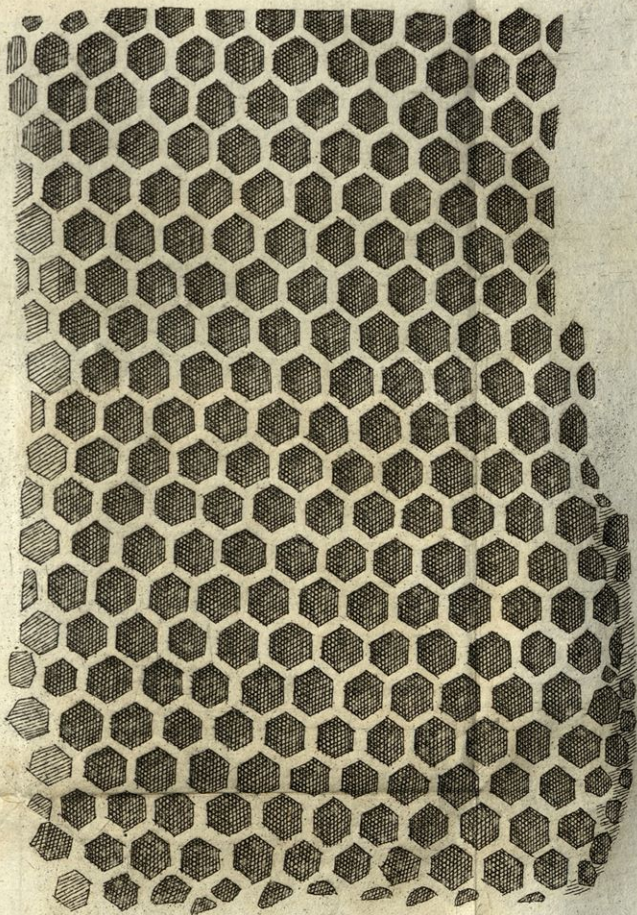
IV Fig.

III Fig.

V Fig.

II Fig.

St. J. L. Ljubljana
Univ. Lib.

Fig III

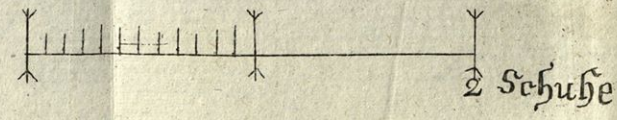
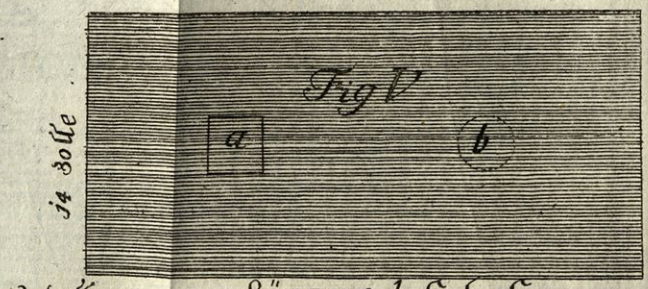
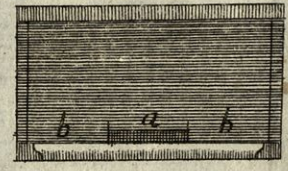
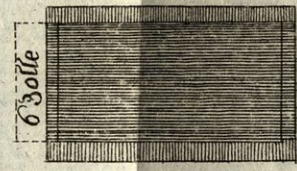

Fig VIII

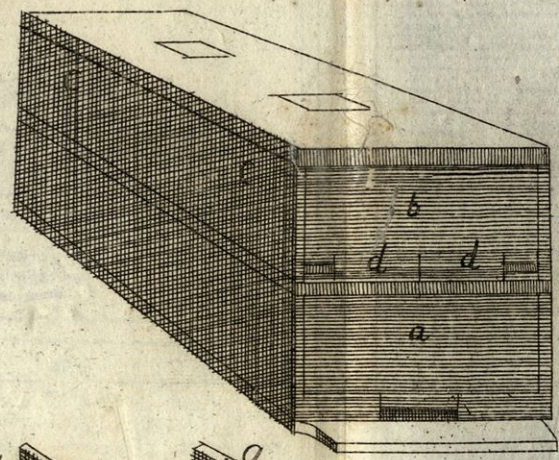

Fig VII

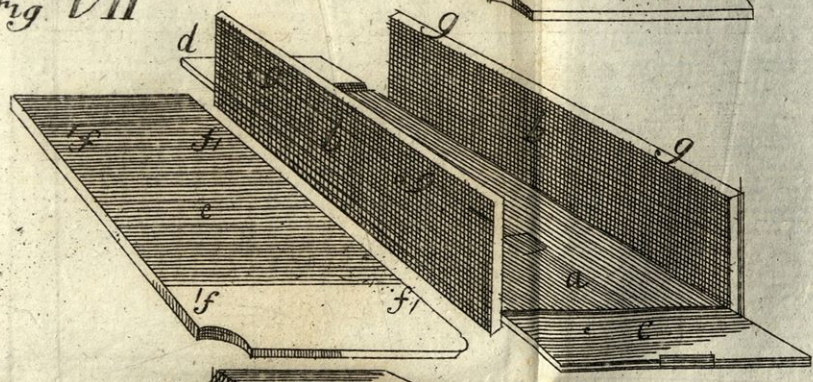
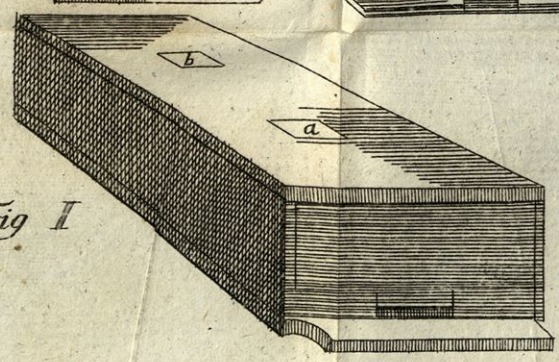
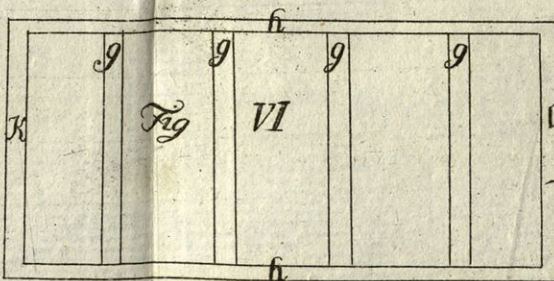
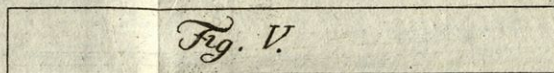
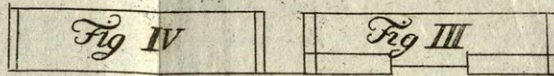
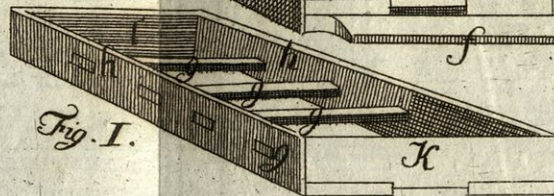
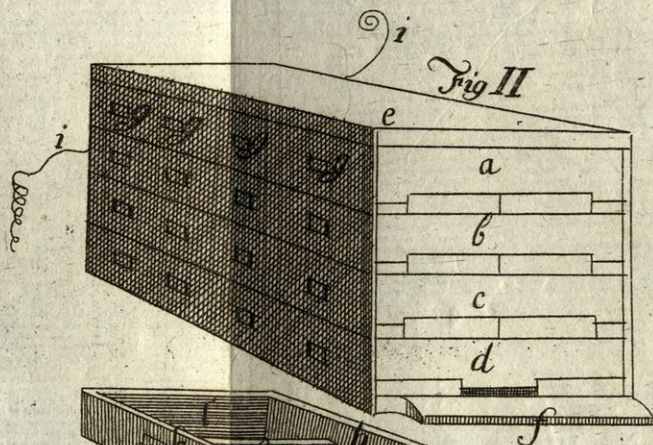
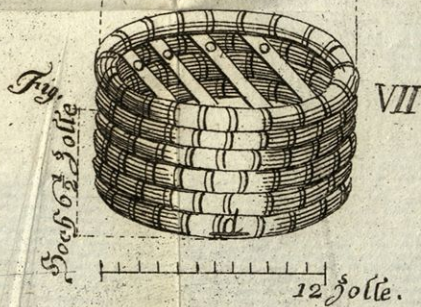
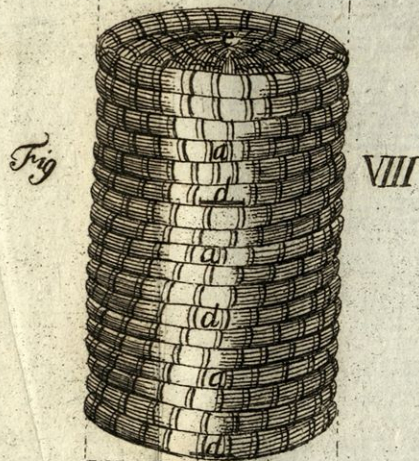
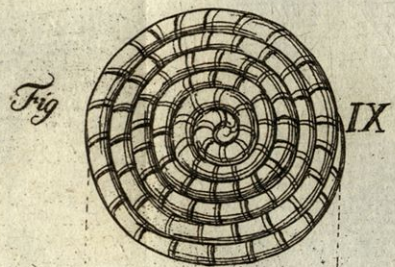
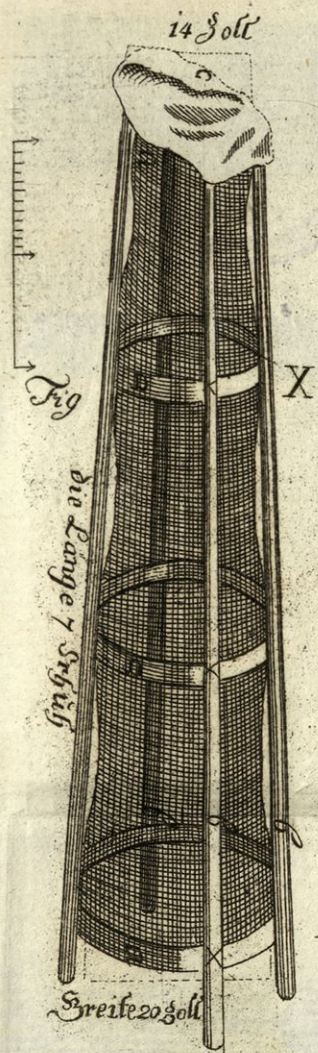

Fig I

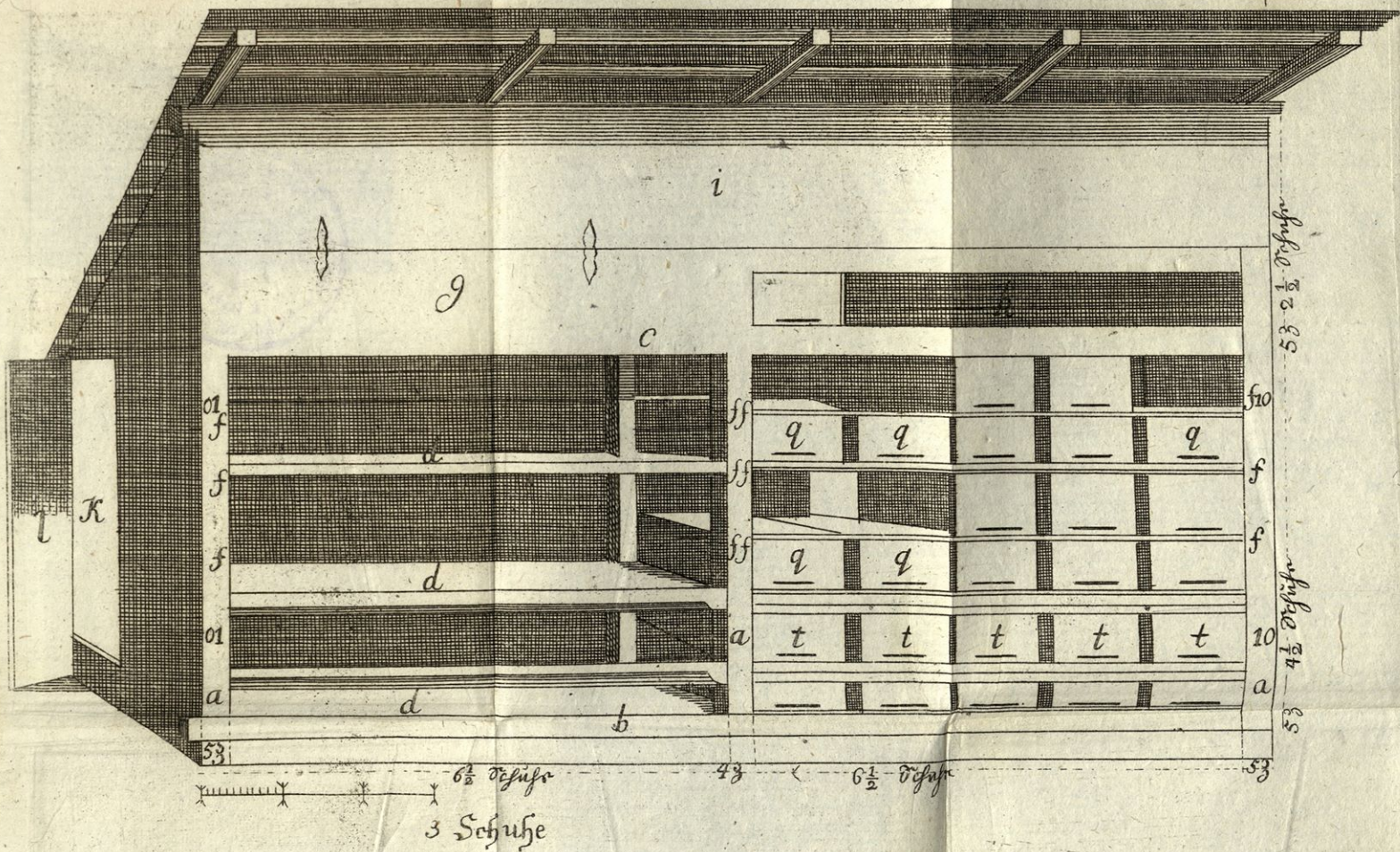

St. J. Ljubljana
in Ljubljana

St. J. Tundler-Hofmeister
St. J. Tundler-Hofmeister

J. J. Linnæus

V. Tafel.

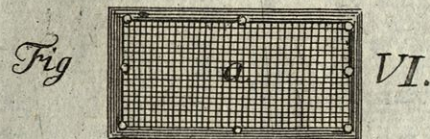
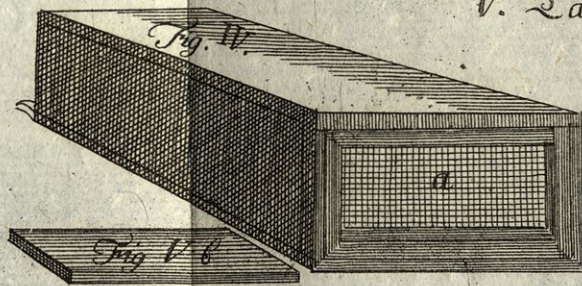

Fig. II.

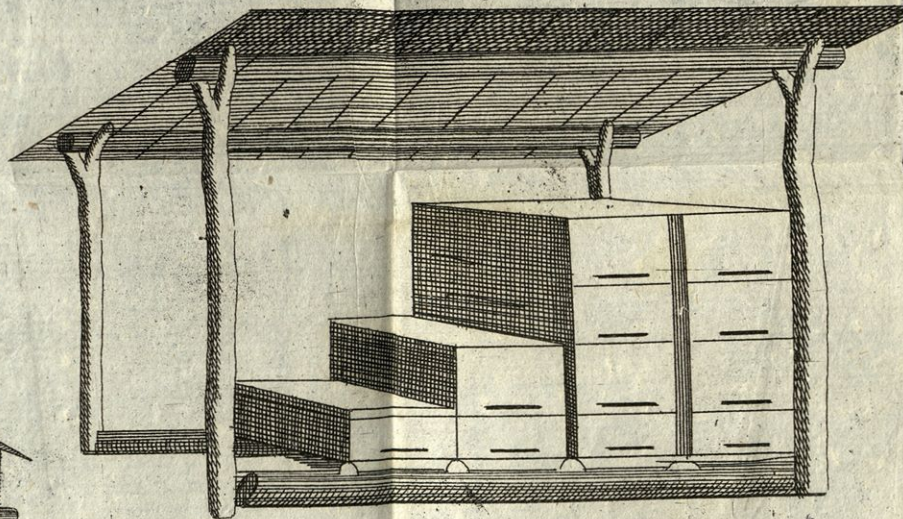

Fig. I.

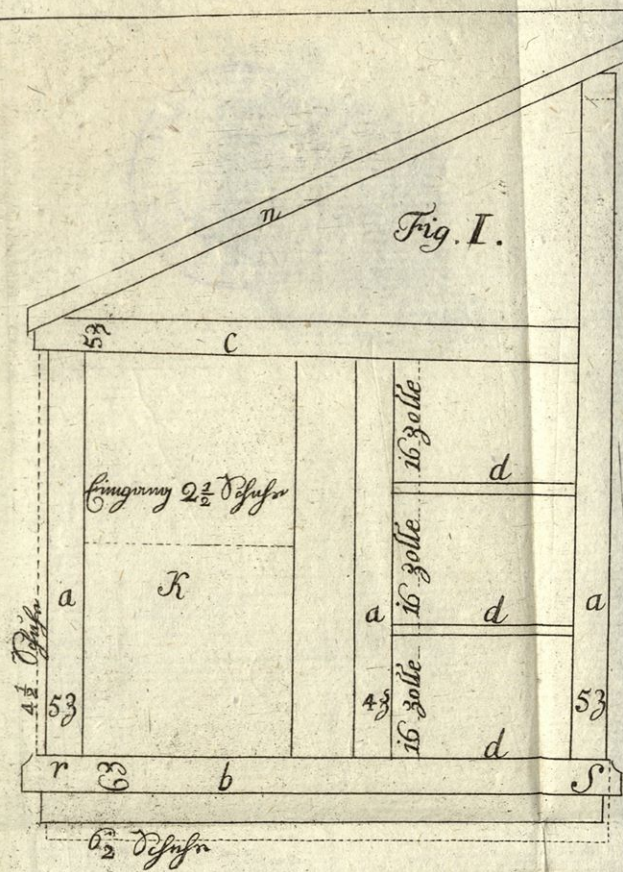
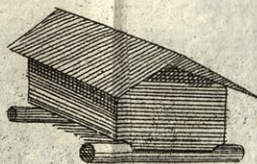
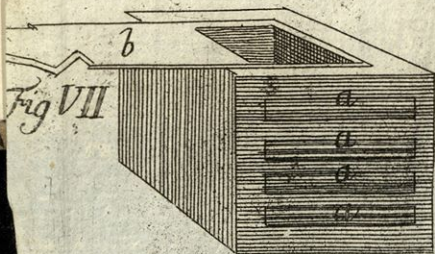

Fig. III

St. J. L. Ljubljana
in

Fig. III.

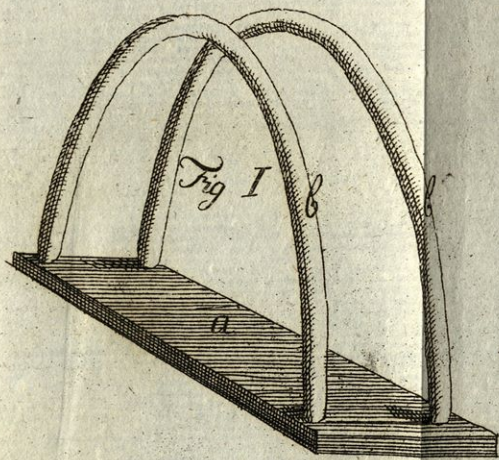
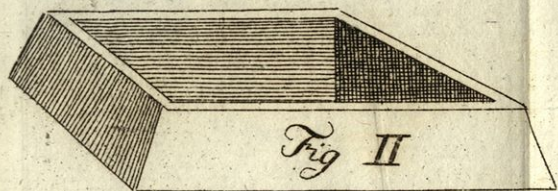
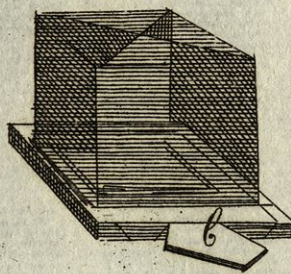

Fig. V.

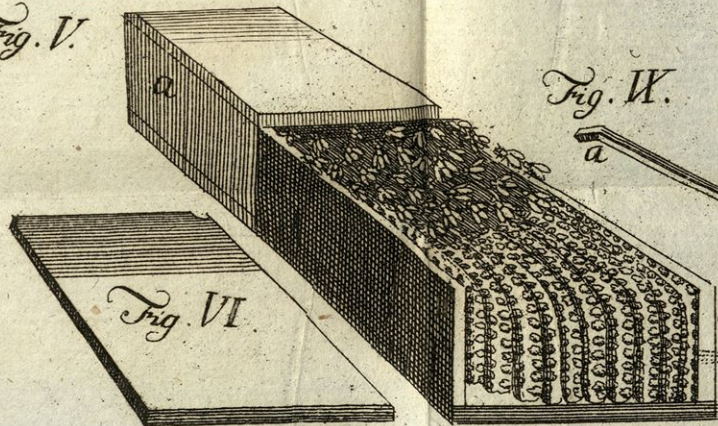
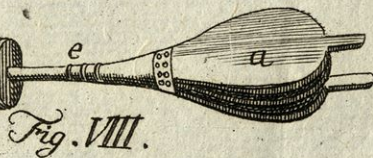
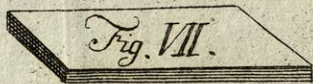
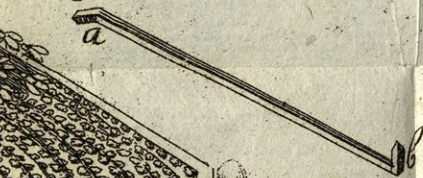
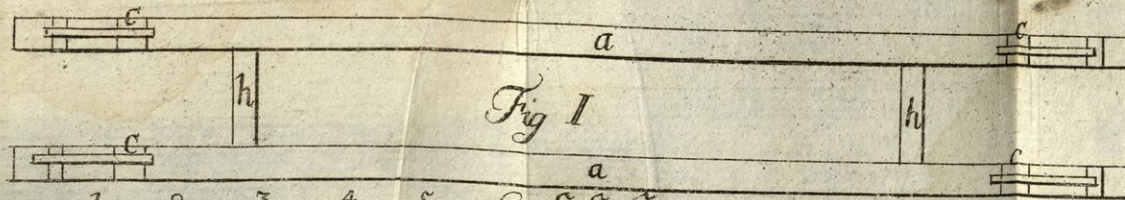
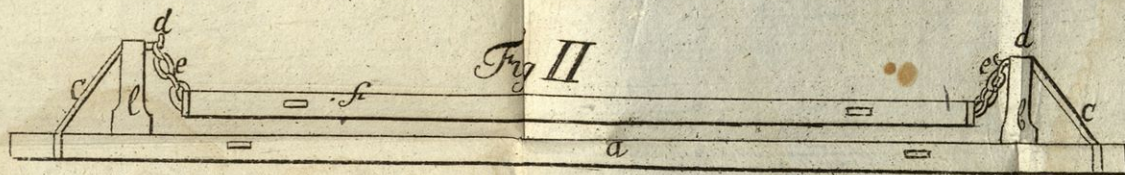
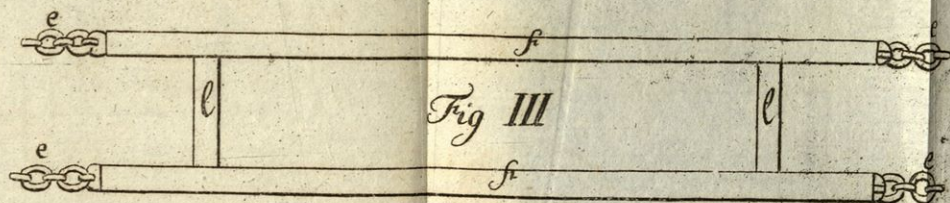
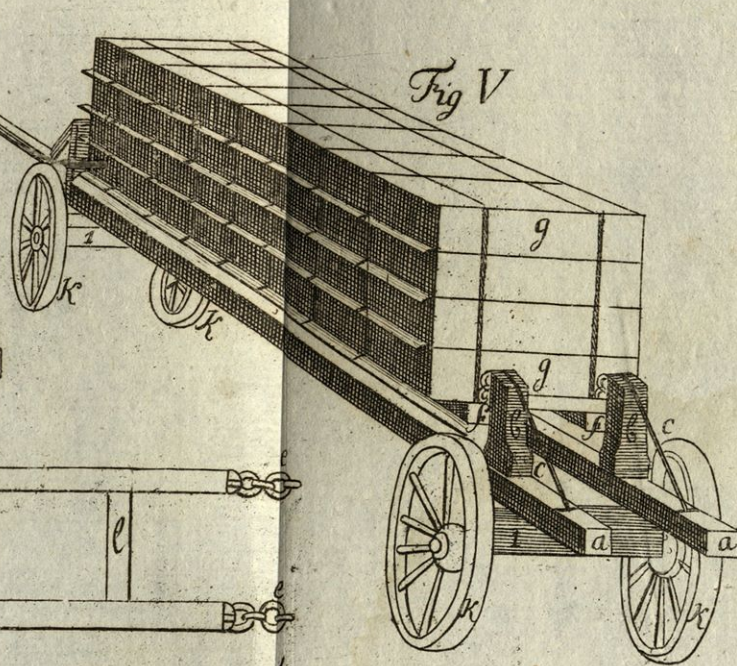
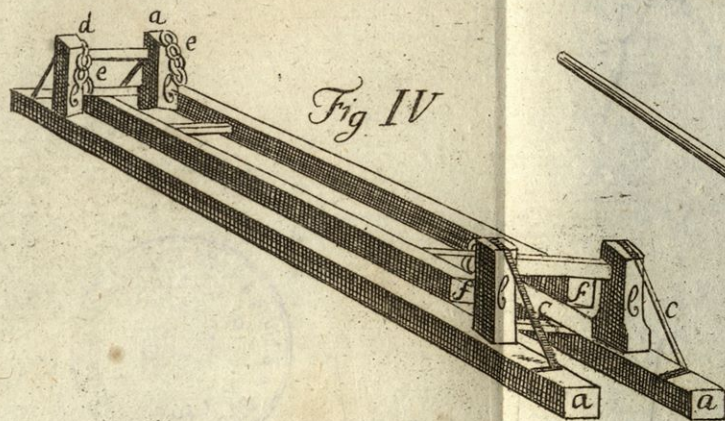

Fig. IX.

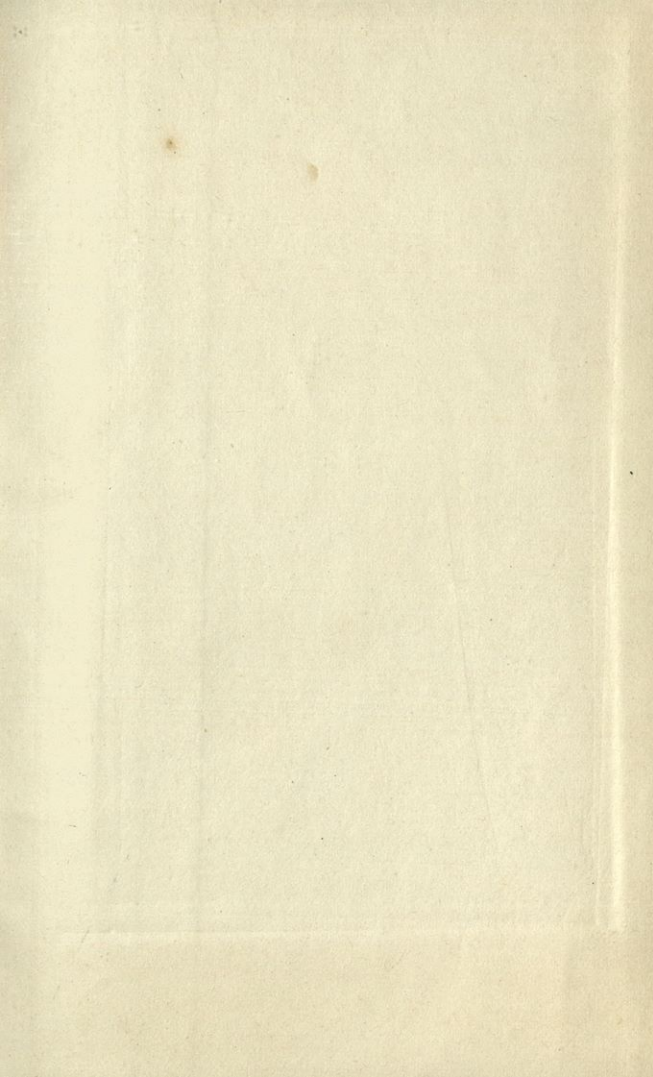
St. J. Tundler-Hochberg
1871

1 2 3 4 5 6 Schuhe
in Klaffen

St. J. Tundler-Hochstadt
Buchh. in Wien

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIZNICA

00000001473

